«Нуркайлар» №131 тәрбияләнүчеләр үсешенең танып-белү-сөйләм юнәлеше буенча эшчәнлеген өстенлекле гамәлгә ашыру белән гомум үсеш төрләре балалар бакчасы " Муниципаль Бюджет Мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе.

“Килешенде”
“Нуркайлар” 131 нче балалар бакчсы
МБМББУ өлкән тәрбиячесе:
_____________Шарафутдинова Э.Н
«29» 08 2022 ел

“Расланды”
“Нуркайлар” 131 нче балалар бакчсы
МБМББУ мөдире:____________
Литвинцева Л.С
«29» 08 2022 ел

Каралды һәм кабул ителде
педагогик советта
Протокол № 1
«29» 08 2022 ел

8 нче (4-5 яшь) санлы уртанчылар төркемнең 2022 – 2023 нчеуку елына гомумүстерешле белем бирү юнәлешендә белем бирү эшчәнлегендә эш программсы.

Программа авторы:
Рашитова Тәслимә Хәмит кызы

Яр Чаллы
2022 ел.

Эш планының эчтәлеге

I	**Максатчан бүлек**	бит
1.1	Аңлатма язуы	3
1.2	Программаны тормышка ашыруда мөһим характеристикалар 8 нче уртанчылар төркеменең социаль паспорты	5
1.3	Уртанчылар төркеменең үсеш үзенчәлекләре (4-5 яшь)	6
1.4	Программаны үзләштерүнең планлаштырылган нәтиҗәләре	6
II	**Эчтәлекле бүлек**	
2.1	Программа эчтәлеге	8
2.1.1	“Социаль-шәхси үсеш”	8
2.1.2	“Танып-белү үсеше”	21
2.1.3	“Сөйләм үсеше”	26
2.1.4	“Сәнгати-эстетик үсеш”	32
2.1.5	“Физик үсеш”	40
2.1.6	Балалар инициативасына ярдәм итү, ысуллары	54
2.2	Комплекслы-тематик план	56
2.3	Тәрбияче һәм ата-аналарның бердәм эшчәнлеге	60
2.4	Иҗтимагый-коммуникатив үсеш	63
2.5	Коррекцион эш	64
III	**Оештыру өлеше**	
3.1	Төркемнең материаль-техник нигезе	66
3.2	Төркемнең программа- методик нигезе	67
3.3	Эш төрләре буенча үстерелешле мөһит булдыру. Үсеш үзәкләре	74
3.4	8 нче уртанчылар төркемендә көндәлек режим	75
3.5	Белем бирү эшчәнлеге челтәре	76
3.6	Чыныктыру чаралары	77
3.7	Бәйрәмнәр һәм күңел ачуларны планлаштыру	77
	Кушымта 1	80
	Кушымта 2	85
	Кулланылган әдәбият	90

I.Максатчан бүлек
1.1Аңлатма язуы

Бу программа “Мәктәпкәчә төп гомуми белем бирү программасы структурасына Федераль дәүләт таләпләре”нә нигезләнеп, Н.Е.Вераксы, Т.С.Комарова, М.А.Васильева редакциясендәге ”Туганнан мәктәпкә кадәр”төп гомуми мәктәпкәчә яшьтә белем бирү программасына,балалар бакчасының еллык эш планына таянып төзелде.

Программаның төп бурычлары-мәктәпкәчә яшьтәге баланың тулы кыйммәтле яшәеше өчен уңай шартлар тудыру , шәхес культурасының нигезле җирлеген формалаштыру, шәхси һәм яшь үзенчәлекләренә яраклаштырып, физик һәм психик сыйфатларны төрле яклап үстерү, баланы хәзерге җәмгыятьтә яшәргә, мәктәптә укырга әзерләү, мәктәпкәчә яшьтәге баланың куркынычсыз яшәү рәвешен булдыру. Бу максатлар бала эшчәнлегенең (уен, аралашу, хезмәт, танып-белү, иҗади, уку) төрле процессларында тормышка ашырыла.

Бурычлар:

1. Балаларның аң һәм физик үсешенең табигый процессына уен, аралашу, танып-белү, хезмәт, хәрәкәт, матур әдәбият уку, музыка- иҗат, ясау эшчәнлеге.
2. Белем өлкәләрен үзләштергәндә психологик һәм педагогик яктан ярдәм итү.
3. Режим моментларында, ирекле белем бирү , мөстәкыйль, ата-аналар белән эш вакытында зурлар-кечкенәләр бердәм (партнерлык) эшчәнлеген оештыру/

Программа куйган максатларга ирешүдә түбәндәгеләр беренче әһәмияткә ия:

- һәр баланың сәламәтлеге, эмоциональ иминлеге һәм үз вакытында төрле яклы үсеш алуы турында кайгырту;
- балаларны аралашучан, игелекле, кызыксынучан, инициативалы, мөстәкыйльлеккә һәм иҗатка омтылучан итеп үстерү максатыннан чыгып, төркемнәрдә кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек атмосферасы тудыру;
- балалар эшчәнлегенең төрле төрләрен киң куллану; укыту һәм тәрбия процессының нәтиҗәлелеген күтәрү максатыннан аларны интегральләштерү;
- тәрбия һәм белем бирү процессын иҗади оештыру;
- балаларның мөмкин булганча төрле эшчәнлекләрен файдалану; белем бирү процессын нәтиҗәлерәк итү максатында аларны берләштерү (интегральләштерү);
- мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре һәм гаилә шартларында бала тәрбиясенә якын килүгә юнәлеш бирү;
- гаиләнең балалар бакчасы төркемнәре һәм, гомумән, мәктәпкәчә учреждение тормышында катнашуын тәэмин итү;
- балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәп эшендә мәктәпкәчә яшьтәге балага кирәгеннән артык акыл һәм физик эш йөкләмәү максатыннан дәвамчанлыкны саклау;
- региональ якын килүне гамәлгә ашыру.

Программаны тормышка ашыру срогы- 1 ел (2018-2019нче уку елы)

Рабочая программа разработана в соответствии со следующими нормативными документами:

1. Федеральный закон от 29.12.2012 № 273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации»;
2. Федеральный законо № 317 от 03.08.2018г. «О внесении изменений в статьи 11 и 14 Федерального закона «Об образовании Российской Федерации»;
3. Федеральный государственный образовательный стандарт дошкольного образования (Утвержден приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 17 октября 2013 г. N 1155);
4. Комментарии к ФГОС дошкольного образования Минобрнауки России, Департамента общего образования от 28 февраля 2014 года № 08-249.
5. Санитарно-эпидемиологические требования к устройству, содержанию и организации режима работы дошкольных образовательных организаций» (Утверждены постановлением Главного государственного санитарного врача Российской от 15 мая 2013 года № 26 «Об утверждении САНПИН» 2.4.3049-13).

6. Постановление Правительства РФ от 15 августа 2013 г. N 706 «Об утверждении Правил оказания платных

7. Приказ Минобрнауки России от 30.08.2013 №1014 «Об утверждении Порядка организации и осуществления образовательной деятельности по основным общеобразовательным программам – образовательным программам дошкольного образования»;

8. Закон Республики Татарстан «Об образовании» от 22.07.2013 г № 68-ЗРТ (принят Государственным Советом 28.06.2013 г);

9. Закон Республики Татарстан «О государственных языках Республики Татарстан и других Языках в Республики Татарстан» (изменения и дополнения от 28.07.2004 г № 44-ЗРТ; от 12.06.2014 г № 53-ЗРТ);

10. Приказ Министерства Образования РТ за № 463 от 29.06.01 г. "О мерах по улучшению изучения родного татарского - русского языков в ДОУ»;

11. Устав муниципального автономного дошкольного образовательного учреждения «Детский сад общеразвивающего вида с приоритетным осуществлением деятельности по познавательно речевому направлению развития воспитанников № 131 «Лучики» (далее МАДОУ «Детский сад №131 «Лучики»);

12. Основная образовательная программа МАДОУ «Детский сад № 131 «Лучики».

На уровне дошкольного учреждения:

Деятельность МБДОУ № 131 «Лучики», осуществляется на основе документов:

- ✓ Устав муниципального автономного дошкольного образовательного учреждения города Набережные Челны "Детский сад общеразвивающего вида с приоритетным осуществлением деятельности по познавательно-речевому направлению развития воспитанников № 131 "Лучики"
- ✓ Годовой план работы на текущий учебный год;
- ✓ Основная образовательная программа дошкольного образования может корректироваться в связи с изменениями нормативно-правовой базы дошкольного образования, образовательного запроса родителей, видовой структуры групп.

Балалар бакчасында түбәндәге программалар тормышка ашырыла:

- Н.Е.Вераксы, Т.С.Комарова, М.А.Васильева редакциясендәге "Туганнан мәктәпкә кадәр"төп гомуми мәктәпкәчә яшьтә белем бирү программасы;

-Р.К.Шаехова редакциясендәге "Региональ мәктәпкәчә яшьтә белем бирү" программасы.

Шушы программадан чыгып төркемдә белем эшчәнлегенең атналык тематикасы төзелде:

Тема	Вакыт
Мәктәп – белем йорты	01.09-02.09
Исәнме, балалар бакчасы	05.09- 9.09
Көз байлыклары	12.09-16.09
Алтын көз	19.09- 23.09
Алтын көз	26.09- 30.09
Авылга әбигә кунакка	03.10- 7.10
Мониторинг	10.10-14.10
Минем сәламәтлек	17.10- 21.10
Мин һәм минем гаилә	24.10-28.10
Мин яши торган өй	31.10 – 04.11
Минем дуслар	07.11- 11.11
Кеше хезмәте өчен кирәкле җиһазлар	14.11-18.11
Үзеңне сакла	21.11-25.11
Нәрсә нәрсәдән һәм ни өчен?	28.11-02.12
Менә салкыннар килде һәм кыш җитте	05.12-9.12
Яңа ел якынлаша	12.12 -16.12
Яңа ел	19.12-23.12
Яңа ел	26.12-30.12
Кыш көне урман хайваннары	11.01-13.01
Салкын кайда яши?	16.01-20.01

Кар бөртекләре	23.01-27.01
Әкиятләр илендә	30.01-03.02
Минем яраткан шәһәрем	06.02-10.02
Мин, син, ул – дус дәүләт	13.02-17.02
Әти кебек булырга телим	20.02-24.02
Алтын куллы әбием	27.02-03.03
Халык бәйрәмнәре һәм гореф - гадәтләре	06.02-10.03
Минем туган ягым	13.03-17.03
Исәнме, яз!	20.03-24.03
Язгы маҗаралар	27.03-31.03
Мониторинг	03.04-7.04
Урманда – яз	10.04-14.04
Җир көне	17.04-21.04
Җир көне	24.04-28.04
Җиңү көне өчен сезгә зур рәхмәт!	01.05-05.05
Юл йөрү кагыйдәләре	8.05-12.05
Тиздән җәй	15.05-19.05
Саубул	22.05-31.05

1.2. Программаны тормышка ашыруда мөһим характеристикалар 8 нче уртанчылар төркеменең социаль паспорты

1.	Төркемдәге балалар саны	27
	Малайлар	18
	Кызлар	9
2.	Ялгыз әниле гаиләләр	0
	Күп балалы гаиләләр	4
3.	Сәламәтлек группасы1 нче төркем	
	2 нче төркем	26
4.	Национальстатус татарлар	26
	руслар	0
	катнаш	0
	башкалар	
5.	Әти-әниләрнең белем дәрәҗәләре: югары белемле	22
	урта махсус белемле	26
	урта белемле	

1.3. Уртанчылар төркеменең үсеш үзенчәлекләре
(4-5 яшь)

Уртанчы мәктәпкәчә яшьтәге балаларның уен эшчәнлегендә рольле мөнәсәбәтләр барлыкка килә. Бу яшьтәге балалар кабул ителгән рольдән үзләрен аера башлыйлар.

Сүрәтләү эшчәнлеге шактый үсеш ала. Рәсем предметлы һәм детальләштерелгән форма ала. Кешенең график сурәте гәүдә, күз, авыз, борын, чәч, кайвакыт кием һәм аның детальләре булу белән характерлана. Сүрәтләү эшчәнлегенең техник ягы камилләшә. Балалар төп геометрик фигураларны ясый, кайчы белән кисә, сүрәтләрне кәгазьгә ябыштыра алалар һ.б.

Конструкцияләү катлаулана. 5—6 детальдән торган корылмалар барлыкка килә. Уйлап чыгарып конструкцияләү, шулай ук төзү эзлеклелеген планлаштыру күнекмәләре формалаша.

Баланың хәрәкәтләнү өлкәсе вак һәм эре моториканың уңай үзгәрешләре белән характерлана. Җитезлек, хәрәкәт координациясе үсә.

Зиһенгә алу сәләте күбрәк үсеш ала. Балалар теге яки бу предметка охшаган форманы атый беләләр.

Хәтер күләме үсә. Балалар 7—8 предметның исемен истә калдыра алалар.

Тасвирлы фикерләү сәләте үсә башлый. Балалар катлаулы булмаган мәсьәләләрне чишүдә гади схемалаштырылган сурәтләр кулланалар.

Алдан күрә белү сәләте үсә. Объектларның пространствода урнашулары нигезендә, балалар аларның үзара йогынты ясашуы нәтиҗәсендә нәрсә килеп чыгасын әйтә алалар.

Күз алдына китерү, уйлап чыгару (воображение) сәләте үсә. Оригинальлек һәм ирекле булу кебек сыйфатлар формалаша. Балалар мөстәкыйль рәвештә бирелгән темага зур булмаган әкият уйлап чыгара алалар.

Игътибарлылык сәләте үсә. Бала 15—20 минут дәвамында игътибарын туплап эшли алырга сәләтле.

Авазлар әйтелеше һәм дикция яхшыра. Сөйләмнең ритмик төзелеше, рифмасы игътибарга лаек. Сөйләмнең грамматик ягы үсеш ала.

Артык үпкәләүчәнлек бу яшьнең феномины булып тора. Яшьтәшләре белән бала сайлап кына аралаша башлый. Көндәшлек, ярышу барлыкка килә.

Программаның төп максатлары:

- Балалар бакчасы ел буе балаларга эзлекле белем бирү, физик яктан чыныккан, сәламәт, табигатьне саклый белүче балалар тәрбияләү бурычлары өстендә эшләү.
- Белем һәм тәрбия бирүнең беренче баскычы булган мәктәпкәчә тәрбия бирү учреждениеләренең эшен нәтиҗәле итү өчен яңа идеяләр, белем-тәрбия бирүдә инновацион технологияләр куллану.
- Бакчада балаларның физик, интеллектуаль һәм шәхси үсешен тәэмин итү, иҗат мөмкинлекләрен ачу һәм үстерүгә нык игътибар итү. Балаларны бар яклап та сәламәт шәхес итеп үстерү, аңа мәктәптә уку–тәрбия алу өчен кирәкле психологик процесслар булдыруны максат итеп куябыз.

Тәрбиячеләр тарафыннан балалар бакчасының укыту-тәрбия планнары, шөгыльләрнең расписаниесы һәм календарь планнары төзелде, бакча мөдире тарафыннан расланды һәм гамәлгә кертелде. Ел дәвамында шул расписание буенча тәрбиячеләр даими рәвештә балалар белән шөгыльләнәчәкләр.

1.4.Программаны үзләштерүнең планлаштырылган нәтиҗәләре

Сабыйлык чорында һәм кече яшьтә белем бирүнең максат ориентирлары:

• Бала әйләнә-тирә предметлар белән кызыксына һәм алар белән актив эшли; уенчыклар һәм башка предметлар белән эмоциональ эш итүгә тарты- ла, үз хәрәкәтләре нәтиҗәсендә нәрсәгәдер ирешүдә үзсүзлелек күрсәтергә омтыла.

• Предметларга карата махсус үзләштерелгән гамәлләр куллана, көнкүреш предметларының (кашык, тарак, карандаш һ.б.) кулланылышын белә һәм алардан файдалана ала. Үз-үзенә хезмәт күрсәтүнең иң гади кү- некмәләренә ия; көнкүрештә һәм уенда мөстәкыйль булырга омтыла; пөх- тәлек күнекмәләрен күрсәтә.

• Дорфалыкка, саранлыкка карата тискәре мөнәсәбәт белдерә.

• Элементар әдәплелек кагыйдәләрен үти (мөстәкыйль яисә искә төше- реп, «рәхмәт», «исәнмесез», «хушыгыз», «хәерле төн» (гаиләдә, төркемдә) дип әйтә; бакчада, өйдә, урамда элементар үз-үзен тоту кагыйдәләре турын- да беренчел күзаллауларга ия һәм аларны үтәргә тырыша.

• Аралашуда актив сөйләмгә ия; сораулар һәм үтенечләр белән мөрәҗә- гать итә ала, зурлар сөйләмен аңлый; әйләнә-тирәдәге предметлар һәм уен- чыкларның исемнәрен белә. Сөйләм башка балалар белән аралашуда тулы канлы чарага әверелә.

• Зурлар белән аралашырга омтыла, һәм хәрәкәтләрдә, һәм гамәлләрдә актив рәвештә аларга охшарга тырыша; бала зурлар гамәлләрен кабатлап күрсәтә торган уеннар барлыкка килә. Зурлар тәкъдим иткән уенга эмоцио- наль тартыла, уен кагыйдәләрен кабул итә.

• Яшьтәшләре белән кызыксына; аларның эш-гамәлләрен күзәтә һәм аларга охшарга тырыша. Яшьтәшләре белән аларга комачауламый гына янәшә уйный белә. Зур булмаган төркемнәр белән уртак уеннарга карата кы- зыксыну күрсәтә.

• Әйләнә-тирә табигать дөньясы белән кызыксына, ел фасылларына ка- гылышлы күзәтүләрдә кызыксынып катнаша.

• Шигырьләргә, җырларга һәм әкиятләргә, рәсемнәр карауга кызыксыну белдерә, музыка тавышына хәрәкәтләр ясарга омтыла; төрле мәдәният һәм сәнгать әсәрләренә эмоциональ мөнәсәбәтен белдерә.

• Курчак театры геройлары гамәлләрен аңлап күзәтә; театральләштерел- гән һәм сюжетлы-рольле уеннарда катнашырга теләк белдерә.

• Продуктив эшчәнлек белән (рәсем ясау, әвәләү, конструкцияләү) кызыксына.

• Балага эре моторика хас, ул төрле төрдәге хәрәкәтләрне үзләштерергә омтыла (йөгерү, үрмәләү, атлап чыгу һ.б.). Гади эчтәлекле, катлаулы булмаган хәрәкәтле уеннарда кызыксынып катнаша.

II. Эчтәлекле бүлек

2.1.Программа эчтәлеге

2.1.1. СОЦИАЛЬ-КОММУНИКАТИВ ҮСЕШ

“Социальләштерү» белем бирү өлкәсе

«Социальләштерү» белем бирү эшчәнлеге эчтәлеге балаларның социаль характердагы беренчел күзаллауларын үзләштерү ьәм балаларны социаль мөнәсәбәтләр системасына кертү максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә нәм белем бирү бурычларын билгели.

Туган телдә аралашырга теләкләрен хуплау; башка кешеләр белән аралашканда, аларның тәкъдимнәренә әдәпле итеп җавап бирү; төрле эшчәнлек төрләрендә өлкәннәр һәм балалар белән телдән һәм телдән булмаган бәйләнешләр урнаштыру.

Әйләнә-тирә, туган шәһәр (авыл), республика вакыйгалары турында әңгәмәләрне хуплау.

Аралашу культурасы формалаштыру (сөйләшүченең милләтенә карап, ачык йөз күрсәтеп, шул телдә исәнләшү һәм саубуллашу; үтенеч һәм тәкъдимнәр белән ягымлы итеп мөрәҗәгать итү; күрсәткән хезмәте, ярдәме, сый-хөрмәте өчен рәхмәт белдерү).

Балаларны ил, республиканың күренекле төп бәйрәмнәрен билгеләп үтәргә өйрәтү. Балалар оешмасы, республика, ил тормышына баланың мөнәсәбәте, катнашы булуын аңлавына ирешү.

Өлкәннәр һәм яшьтәшләре (өч-дүрт бала) белән күмәк уеннарда катнашуга теләк уяту; әйләнә-тирәдәге тормыш, ха-лыклар яшәеше темасына татар язучылары һәм шагыйрь¬ләренең әдәби әсәрләре, мультфильмнар буенча, уен өчен катлаулы булмаган сюжетлар тәкъдим итү.

Уендагы иптәшләр арасында рольләрне бүлә белергә, уен өчен кирәкле өй кирәк-ярагы (көянтә-чиләкләр, казан, уклау һ. б.), милли костюм, ювелир (зәркән) бизәнү әйберләре, читекләр һ. б., милли уенчыклар, музыка уен кораллары сайларга һәм аларны рольгә туры китереп файдаланырга өйрәтү.

Милли киемдәге курчакларны, образлы уенчыкларны, бибабо, кулдан ясалган уенчыклар һәм кайбер сәнгатьлелек чараларын, кул хәрәкәтләре, мимика, интонация кулланып, театральләштерелгән һәм режиссер уеннарында катлаулы булмаган сюжетлар буенча (татар халык әкиятләре буенча куелган мультфильмнардан) ситуацияләрне уйнап күрсәтү.

Баланың үзе, әти-әнилөренең милләте турындагы күзаллавын формалаштыру. Гаилә рәсемнәрен караганда, әти-әниләре белән охшаш чалымнары булуына игътибар итү. Фото- сурәттәге кешеләрнең эмоциональ халәтен билгеләргә, аларның кәефләрен гаилә тормышындагы билгеле бер вакыйга белән бәйләргә өйрәтү.Гаилә турында һәм үзенең шул гаилә әгъзасы булуы турында; гаиләнең барлык әгъзаларының һәм баланың үзенең бурычлары, мавыгулары, яллары турында; гаилә гореф-гадәтләре, йолалары, бәйрәмнәренең матурлыгы һәм әһәмияте турында күзаллаулар формалаштыру. Гаилә истәлекләренә сакчыл караш тәрбияләү.

Перспектив план

“Социальләштерү» белем бирү өлкәсе

ай	атна	Эшчәнлек темасы	Эшчәнлек эчтәлеге	Бурычлар
сентябрь	I	“Гаилә”	Әни кызын ашата, йокларга яткыра. Д./уен «Курчакны сыйлыйк», «Курчакны йокларга яткырыйк»	Рольләрне бүлешеп уйнарга өйрәнү, һөнәрләр һәм һөнәрләрнең эш кораллары турында белемнәрен үстерү,уйнаганда диалог коруны, татарча сөйләшүне булдыру.
		“Мин сатучы”	Әни кызы белән кибеткә килә, азык-төлек ала. Сатучы товар сата, үлчәүдә үлчи.	
	II	“Парковка”	Юлда машиналар йөри, юл йөрү кагыйдәләрен үтеп машиналарны урыннарга куялар.	
		“Коткару хезмәте”	Коткару хезмәте кешеләре авыр очракларда ярдәмгә ашыгалар: пожар, юлларда хәләкәт.	
	III	«Яшелчәләр кибете»	Әни кызы белән кибеткә килә, азык-төлек ала. Сатучы товар сата, үлчәүдә яшелчә үлчи.Д/уен “Яшелчә кибетендә ниләр сатыла”.	
		«Көзге ярминкә»	Көзге ярминкәгә киләләр, яшелчә, җиләк-җимеш сатып алалар, хакларын очсызлаталар.	
	IV	“Даруханә”	Даруханәгә киләләр, нәрсә авыртканын әйтәләр, кирәкле дару сатып алалар.	
		«Шифаханә»	Әни кызын врачка алып килә. Врач авыруларны кабул итә, нәрсә авыртканын сорый, тыңлый, дәвалау билгели.Медкабинетка экскурсия.	
октябрь	I	«Гаилә»	Әни юа, кием үтүкли, бүлмә җыештыра. Д./уен «Курчакның күлмәген үтүклик, бездә тәртип»	
	II	«Балалар бакчасы»	Балалар бакчага килә, анда музыка, физкультура белән шөгыльләнәләр.Рәсемнәр карау.	
	III	«Гаилә»	Әни кызын ашата, йокларга яткыра, бишек җырлары җырлый. Уку: бишек җырлары.	
	IV	Транспорт»	Шофёр курчакларны машинага утыртып йөртә, төзү әйберләре ташый. Әңгәмә: “Машиналар урамда ничек йөри”	
ноябрь	I	Төзелеш»	Төзүчеләр машиналарга гараж төзиләр, уенчыкларга йорт, төзелеш коралларын кулланалар. Төзү материалларының детальларын карау.	
	II	«Йөртүчеләр һәм җәяүлеләр	Машиналар һәм җәяүлеләр юл йөрү билгеләрен үтәп эшкә баралар. Дидактик уен “Юл йөрү билгеләре”	

	III	«Чәчтараш»	Чәчтарашка балалар әниләре белән киләләр. Парикмахер чәч тарый һәм ала. Дидактик уен “Чәчтараш җиһазлары”	
	IV	«Гаилә»	Курчакның туган көне. Кунаклар чакырабыз, сыйлыйбыз. Әңгәмә «Бүген кемнең туган көне?»	
декабрь	I	«Кафе»	Кафега киләләр, алар туңдырма ашыйлар, сок эчәләр. Официант заказ кабул итә һәм сораган әйберләрне китерә. Дидактик уен «Без кафега килдек»	Рольләрне бүлешеп уйнарга өйрәнүне дәвам итү, балаларны уенчыклар белән сакчыл уйнарга өндәү,балаларны иптәшләренә карата кайгыртучан, игътибарлы, ярдәмчел булырга, кешелеклелек хисләре тәрбияләү.
	II	«Поликлиника»	Медсестра прививка ясый, витаминнар тәкъдим итә. Шәфкать туташы эшен күзәтү.	
	III	«Транспорт»	Балалар шәһәр буйлап экскурсиягә чыгалар, бәйрәмгә бизәлгән урамнарны карыйлар. Рәсемнәр карау.	
	IV	«Гаилә»	Әни кызы белән чыршы бизи, кунаклар каршы ала.Уку О. Высотская «Ёлочка». Дидактик уен «Акбайга кунаклар каршы алуны күрсәтик»	
январь	I	«Чәчтараш»	Чәчтарашка балалар әниләре белән киләләр. Парикмахер чәч тарый һәм ала. Дидактик уен “Чәчтараш җиһазлары”	
	II	«Шифаханә»	Кызы авыргач әнисе аны поликлиникага алып бара, врачка күрсәтә. Әңгәмә «Әгәр берәрсе авырса нишләргә”	
	III	“Театр”	Балалар театрга баралар, билетлар алалар, театр күрсәтәләр. Әңгәмә “Театр төрләре”	
	IV	«Транспорт»	Кунакка поездда баралар. Пассажирлар билет сатып алалар. Рәсемнәр карау.	
февраль	I	«Гаилә»	Курчакларны киендереп урамга чыгалар. Урамда балалар белән коляска йөртүче әниләрне күзәтәләр. Дидуен «Курчакны йөртәбез»	
	II	“Коткару хезмәте”	Коткару хезмәте кешеләре авыр очракларда ярдәмгә ашыгалар: пожар, юлларда хәләкәт, җир тетрәү.	
	III	“Машинаны төзәтәбез”	Машиналарны төзәтүче янына алып киләләр, төзәтүче машиналарны карый, төзәтә.	
	IV	“Автобус”	Балалар автобус тукталышында торалар, автобуска утыралар, билет алалар. Әңгәмә “Җәмгыять транспортында үзеңне тоту кагыйдәләре”	
ма	I	“Мин сатучы”	Әни кызы белән кибеткә килә, бәйрәмгә азык-төлек ала. Сатучы товар сата, үлчәүдә үлчи. Әңгәмә “Сатучы һөнәре”	Рольләрне бүлешеп уйнау

	II	“Гаилә”	8март бәйрәме: бүләкләр алу, үз кулларың белән эниләргә, әбиләргә бүләкләр ясау, өстәлне бәйрәмгә әзерләү.“Ләйлә шигырен уку, “Минем әнием” әңгәмә.	күнекмәләрен камилләштерү,балаларның дуслык турында мәгълүматларын тулыландыру, әләкләшүнең начар гадәт икәнен, дусларыңны уңайсыз хәлгә куярга ярамаганлыгын төшендерү.
	III	“Гаилә”	Курчакның киемнәрен юалар, үтәклиләр, киптерергә эләләр. Әңгәмә “Кием төрләре”	
	IV	«Цирк»	Балалар циркка баралар, билетлар алалар, клоуннар тамаша күрсәтә.	
апрель	I	“Янгын сүндерүчеләр”	Янгын сүндерүчеләр чакыруга килә, янгын сүндерә, беренче ярдәм күрсәтә, кисәтә. Дидактик уен “Азбука пожарных”, “Не играй с огнем”. Уку С. Маршак «Кошкин дом», «Пожар».	
	II	“Почта”	Кешеләр бер-берсенә хатлар язалар, телеграмма, посылка җибәрәләр. Почта ташучы аларны адреслар буенча тапшыра. Почтадан җибәрелгән әйберләрнең рәсемнәрен карау. Дидактик уеннар һәм күнегүләр: «Дустыма хат», «Минем адрес»	
	III	“Телефон салоны”	Балалар телефон салонына киләләр, телефоннар һәм фотоаппаратлар карыйлар, сатып алалар. Әңгәмә “Телефон ни өчен кирәк?”	
	IV	“Төзелеш”	Төзүчеләр киләләр, төзелеш өчен план алалар, күп машиналар өчен зур гараж, өйләр төзиләр, төзелеш объектларын тапшыралар.Рәсемнәр карау. Якын тирәдәге объектларны күзәтү.	
май	I	“Уенчыклар кибете”	Сатып алучылар уенчык сайлыйлар, сатучы белән киңәшәләр, кассага акча түлиләр, чекларны сатучыга бирәләр. Сатучы сатып алучылар белән әдәпле итеп сөйләшә, аларга төрле уенчыклар тәкъдим итә, аларның ни өчен яхшы булуын сөйли, уенчыкны бирә, сатып бирә. Әңгәмә “Әдәпле сатып алучылар”. Дидактик уен: «Уенчыкны тасвирла», «Нәрсә үзгәрде», «Тасвирлау буенча тап».	
	II	“Гаилә”	Җиңү бәйрәме: бүләкләр алу, үз кулларың белән бабайларга, әбиләргә бүләкләр ясау, өстәлне бәйрәмгә әзерләү. Әңгәмә “Җиңү бәйрәме”	Рольләрне бүлешеп уйнау күнекмәләрен ныгыту, һөнәрләрнең кирәк-яраклары турындагы белемнәрен үстерү.
	III	“Транспорт”	Йөк һәм җидел машиналар урамда йөри, җәяүлеләр тротуардан баралар, җәяүле чыгу урыныннан юл аркылы чыгалар, бетенесе дә юл йөрү кагыйдәләрен үтиләр.Светофорга, көйләнелми торган юл чатына максатлы сәяхәт.Дидактик уен: «Ихтибар, җәяүле», «Кызыл, сары, яшел»	
	IV	“Кибет”	Төрле бүлекләре (табак-савыт, йорт җиһазлары, язу-сызу әйберләре һ.б.) булган яңа супермаркет ачылды. Сатып алучылар әйбер сайлыйлар, сатучыдан алар турында сөйләвен сорыйлар (төсе, материалы, кулланылышы.	

“Куркынычсызлык” белем бирү өлкәсе

«Куркынычсызлык» белем бирү эшчәнлеге эчтәлеге үз тормышыңның куркынычсызлыгы нигезләрен һәм экологик аң (әйләнә-тирә дөнья куркынычсызлыгы) алшартларын формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Тормыш куркынычсызлыгы нигезләрен формалаштыру

Балаларны балалар бакчасында көндәлек режим һәм үз- үзләрен тотуның иң элементар кагыйдәләре белән, бүлмәдә хәвеф-хәтәрсез йөрү кагыйдәләре белән таныштыруны дәвам итү.

Үз тормышың куркынычсызлыгы нигезләре турында белемнәрне үзләштерү, саклык, сизгерлек хисе тәрбияләү. Кайчы, пычак, очлы предметлар белән эш итүдә, спорт инвентаре, пыяла предметлар кулланганда сак булырга күнектерү.

Балаларны тормышта яңа, алар өчен гадәти булмаган очракларда, таныш булмаган кешеләр белән очрашканда үз- үзләрен дөрес тотарга өйрәтү.

Юлларда хәвеф-хәтәрсез йөрү тәртибе формалаштыру

Юл хәрәкәтендә светофорның кызыл, сары, яшел төсләренең урнашу тәртибе һәм мәгънәләре белән таныштыру. Светофор сигналы буенча хәрәкәт итәргә күнектерү.

Балаларны юнәлешләрне (алга - артка, өскә - аска, уңга - сулга) аерырга гына түгел, шулай ук күрсәтелгән юнәлештә йөрергә, үзеңә карата теге яки бу әйбернең торышын (миннән сул якта - өй, уңда - машина, алда - җәяүлеләр, артта - велосипедчы) билгеләргә өйрәтү.

Чагыштырмача хәрәкәт итү тизлеген (тиз, акрын) билгеләргә, транспорт чараларының (трамвай, автобус, янгын сүндерү машинасы, ашыгыч ярдәм машинасы һ. б.ның) тавыш сигналларын аерырга, тавыш чыганагының кайда булуын сиземләргә, кирәк очракта туктарга өйрәтү. Ишетү-хәрәкәт координациясен үстерү.

Кайбер җәмәгать транспортлары (троллейбус, автобус, трамвай, поезд, самолёт, теплоход һ. б.) турында күзаллауларны баету; маршрут транспорты (автобус, троллейбус, трамвай) тукталышы урыннарын билгеләү; «Автобус яки троллейбус тукталышы»н аңлатучы билге белән таныштыру. Җәмәгать транспортына утыру һәм аннан чыгу кагыйдәләренә игътибар итү.

Балаларга метрополитен, тимер юл, поезд, машинист хезмәте, тимер юлда һәм тимер юл транспортында үз-үзеңне тоту кагыйдәләре турында сөйләү. Тимер юл макеты белән таныштыру.

Урамда үз-үзеңне тотуның иң элементар кагыйдәләрен (йөгермәү, кычкырмау, тротуар кырыеннан йөрмәү һ. б.) үтәүгә ирешү. Җәяүле юлы белән, «җәяүлеләр юлы» билгесе белән таныштыру; урамны кайда һәм ничек аркылы чыгу турында, велосипедта йөрү кагыйдәләре турында аңлату.

Уңга һәм сулга борылышлар ясап, түгәрәк буенча, предметларны әйләнеп үтеп, өч тәгәрмәчле велосипедта йөрергә өйрәтүне дәвам итү. Үз хәрәкәтләре белән идарә итә белү, тормозга басып туктата алу күнекмәләрен үстерү. Спорт мәйданчыгында иркен ориентлаша белүне камилләштерү.

Транспорт чараларының охшаш һәм аермалы якларын табарга, билгеләнгән үзлекләре һәм функциональ үзенчәлекләре буенча чагыштырырга һәм төркемнәргә берләштерергә өйрәтү, алынган мәгълүматны гомумиләштерергә тырышуларын («Охшашны җый», «Оча, йөзә, йөри» һ. б.) хуплау.

Өлкәннәр хезмәте турындагы белемнәрен киңәйтү: троллейбус (автобус) йөртүче троллейбус (автобус) йөртә; кар җыйгыч машинаны йөртүче юлларны кардан чистарта; ЮХИДИ инспекторы юлларда автомобильләр хәрәкәтен җайга сала һ. б.; эш төрләре һәм эш максаты арасында бәйләнешне ачыкларга ярдәм итү.

Балаларның, сюжетлы-рольле уенда юлда имин йөрү кагыйдәләрен чагылдыру өчен, мөстәкыйль рәвештә пред- метлы-уенлы мохит тудыруларын, модульләргә уен мәгънәсе бирүләрен, образлы һәм техник уенчыкларны, аларны алыштыручы алмаш предметларны куллануларын хуплау.

Балаларны уен ситуацияләрендә шартлы уйдырманың максатын аңларга, коллективта уен кагыйдәләренә яраклашып эш итәргә, игътибарлы булырга, уен персонажларының (транспорт йөртүчеләр, җәяүлеләр, пассажирлар һ. б.) роль буенча хәрәкәтләрен төгәлрәк башкарырга, ишетү һәм күрү сигналларына, әйләнә-тирәдәге көтелмәгән үзгәрешләргә тиз җавап бирергә, мөстәкыйльлек күрсәтергә һәм мәйданда ориентлашырга өйрәтү.

Мөстәкыйль дидактик уеннарда балаларның алган тәҗрибәләрен файдалануга шартлар тудыру. Төрле характердагы ял итү уеннары оештыру; юл йөрү кагыйдәләрен өйрәнү өчен әһәмиятле ситуацияләрне эченә алган уен-мавыгулар, курчак театры, сәхнәләштерелгән гади әсәрләр, уеннар өйрәнү.

Балаларда, шартлар буенча һәм үзләре уйлап тапканча, шәһәр (авыл) урамнары макетын төзү теләкләрен үстерү. Балаларны объектларның пространстводагы сурәтләмәләрен - озынлыкларын (биеклекләр, киңлекләрен) аера белү; деталь һәм аның өлешләренең урынын (өстән, астан, өстенә, астына һ. б.) билгеләүгә; объектларны (деталь һәм аның өлешләрен һ. б.ны) анализларга өйрәтү; тимер юллар, ике яклы хәрәкәт итү юллары, күперләр, гаражлар һ. б.төзүгә омтылышларын үстерү.

Балаларны табигать күренешләренә, тәүлектәге үзгәрешләргә һәм аларның әйләнә-тирәдә чагылышына (кич - урамда караңгы төшә - багана башларында фонарьлар яна, машиналар фараларын кабыза) игътибар итәргә өйрәтү.

Юлларда куркынычсыз йөрү кагыйдәләрен өйрәнү процессына кызыксыну уяту.

Экологик аң алшартларын формалаштыру

Балаларны хайваннар белән очрашканда сак булырга өйрәтү, агулы үсемлекләрнең үзлекләре турында кисәтү.

Кайбер куркыныч сыеклыклар, газсыман матдәләр, ут, зарарлы ашамлыклар турында, витаминнар, дару препаратларын күп күләмдә кабул итүнең куркынычлыгы турындагы күзаллауларын үстерү.

икән – ут кабызырга, урамда тайгак икән – кеше үтеп йөри торган җирләрдә ком сибәргә һ.б.

Перспектив план

“Куркынычсызлык” белем бирү өлкәсе

Максат: Кечкенәләр төркемендәге балаларны урамнарда һәм юлларда үзләрен хәвефсез тотарга өйрәтү.

Ай	Атна	Тема	Бурычлар	Интеграция

сентябрь	I	Тема: «Светофор-безнең дус». Уен «Светофор мажаралары»	Светофор , светофорның төсләре турында белемнәрен ныгыту. Машина юлындаһәм тротуарда үз-үзеңне тоту кагыйдәләре булән танышуны дәвам итү. Урам 2 өлешкә бүленгән икәнлеге турында белемнәрен үстерү.	*Иҗади сәнгать*: рәсем яки ябыштыру «Светофор». *Уку*: А. Усачев «Домик у перехода» (ятлау) *Социаль – коммуникатив үсеш*: фикер йөртү : «Берүзем өйдә», «Берүзем урамда», рәсемнәр буенча кечкенә хикәя төзү. ***Физик культура***: хәрәкәтле уен «Төсле автомобильләр»
	II	Тема: «Өйдәге куркынычсызлык чыганаклары»	Балаларны көнкүреш предметлары белән таныштыру, аларның сәламәтлеккә зыян китерергә мөмкинлекләре турында аңлату. Көнкүрештәге куркынычсызлык кагыйдәләрен ныгыту.	
	III	Тема: «Ачык тәрәзәләр»	Балаларга ачык тәрәзәләрнең һәм балконнарның куркынычлык тудыру турында аңлату. Транспорт төрләре белән танышуны дәвам итү.	
	IV	Тема: «Алдакчы кыяфәт»	Балаларга таныш булмаган кешеләр куркыныч янавы турында аңлату. Таныш булмаган кешеләрнең җәберләүләре вакытында үз-үзеңне дөрес тоту турында өйрәтү. 01, 02,03 телефоннарыннан дөрес куллану турында сөйләшү.	
Октябрь	I	Тема: «Урам белән танышу»	Шәһәр урамнары турында күзаллауларын киңәйтү.	*Социаль – коммуникатив һәм танып белү үсеше:* урамга экскурсия. Уен “Дөрес – дөрес түгел». *Сөйләм үсеше:* имитацион уен «Юл аркылы ничек дөрес чыгарга». *Уку*: В. И. Мирясова шигырьләре *Иҗади сәнгать*: рәсем «Машиналар юлда». *Сәламәтлек*: иртәнге гимнастиканың, чыныктыруның, спорт белән шөгыльләнүнең файдасы турында сөйләшү «ЗОЖ» төшенчәсе кертү; һәлактләр булганда зурларга эндәшүнең кирәклеген аңлату “Зурлар безгә ярдәм итә”
	II	Тема: «Көтелмәгән очрашу»	Таныш булмаган балалар һәм яшүсмерләр белән аралашу кагыйдәләрен аңлату, 01,02,03 телефоннарын куллану кагыйдәләрен ныгыту.	
	III	Тема: «Юл йөрү билгеләре». *Дидактик уен* «Төс буеча сайла». *Имитацион уен* «Мин -шофер», *«Мин* - машина»	Юл йөрү билгеләренең әһәмияте турында өйрәтү. Юлда машина йөреше 2яклы булуын аңлату. «Җир асты юлы» билгесе белән таншышу.	
	IV	Тема: «Сәламәт буласың килсә...»	«Сәламәтлек төшенчәсе белән танышу».	

ноябрь	I	Тема: «Светофорның 3 төсе». *Дидактик уен* «Җәяүлеләр һәм транспорт»	Светофорның төшенчәсетурында белемнәрен ныгытую. Җәяүлеләрнең юлда йөрү кагыйдәләре буенча белемнәрен формалаштыру.	*Танып белү һәм сөйләм үсеше*: Хикәя төзү «Юлда үзеңне ничек тотарга?” *Җыр*: музыкаль-дидактик уен «Урамны тыңлыйбыз». *Социальләштерү*: имитацион уен «Без автобуста». *Иҗади сәнгать*: ябыштыру «Минем машинага гараж». *Уку*: С. Маршак «Светофор» (ятлау). Танып белү: рәсем буенча кеше төзелешен карау
	II	Тема: «Шәһәр буенча сәяхәт». *Дидактик уен* «Юл йөрү кагыйдәләрен бел һәм үтә”	Шәһәрдә транспортта йөрү үзенчәлекләре белән танышу.	
	III	Тема: «Транспортта үз-үзеңне дөрес тоту». Уен «Без барабыз, барабыз.....»	“Куркынычсызлык утравы” билгесе һәм әһәмияте белән таныштыру. Җәмгыять транспортыннда үз-үзеңне дөрес тоту күнекмәләрен формалаштыруны дәвам итү.	
	IV	Тема: «Кешенең тән төзелеше»	Кешенең тән төзелеше турында таныштыру (сулыш органнары, умыртка сөяге, ашказаны, кан әйләнеше)	
декабрь	I	Тема: «Айболит дәресләре»	«Вирус, микроб» төшенчәләре кертү. Чирләрдән котылу чаралары белән таныштыру, авырганда терелә чаралары турында сөйләшү. Чыныктыру һәм витаминнарның файдасын аңлату.	*Аралашу:*хикәя төзү«Безгә“Ашыгыч ярдәм" машинасы килә». *Уку:*К. Чуковский «Айболит» (уку һәм өзеген ятлау) *Иҗади сәнгать: ябыштыру* «Безнең урамдагы автобус». *Җыр:* имитацион уен«Мин машина». *Уку:* А. Усачев«Дорожная песня»(ятлау)
	II	Тема: «Юлдагы ярдәмчеләр»	«Пешеходный переход», «Балалар» билгеләре турында белемнәрен камилләштерү.	
	III	Тема: «Әдәп кагыйдәләре»	Балаларның транспортта йөрү кагыйдәләре турында белемнәрен ныгыту.	
	IV	Тема: «Җәяүлеләр һәм йөртүчеләр». *Сюжетлы –рольле уен*«Мин шофер»	Шофер хезмәтетранспорт төрләре, аларның йөреше белән таныштыруны дәвам итү.	
ян	I	Тема: «Сак бул, бозлавык!».	Кышкы юлның үзенчәлекләре белән таныштыру, куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәүне булдыру.	*Иҗади сәнгать:*рәсем «Юлда әни белән» һәм ябыштыру «Грузовик».

	II	Тема: «Кыш көне сулыклар»	Кыш көне сулыкларның үзенчәлекләре белән таныштыру, куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәүне булдыру.	*Аралашу:* әңгәмә” Кышкы юлда һәм сулыкларда үзеңне тоту кагыйдәләре”, ПДД буенча табышмаклар үткәрү. *Уку:* А. Дорохова «Зеленый, желтый, крас-ный». *Социальләштерү:* бармак театры«Светофор”, юлдагы машиналарны күзәтү *Хезмәт:* сукмакларга бозлавык вакытында песок сибү
	III	Тема: «Юл йөрү билгеләре». *Дидактик уен* “Юл билгеләрен дөрес куй”	«Пешеходный переход», «Җир асты юлы» и «Сак бул: балалар» билгеләре белән таныштыруны дәвам итү. Машина юлы 2 яклы булырга мөмкин икенен искәртү.	
	IV	Тема: «Сак бул, бозлавык!»	Бозлы юлда сак йөрерүне кисәтү, егылган кешегә беренче ярдәм күрсәтергә тәкъдим итү.	
февраль	I	Тема: «Мин җәяүле». *Уен* «Без юл аркылы чыгабыз»	Җәяүлеләрнең юлда йөрү кагыйдәләре белән таныштыруны дәвам итү. Юл билгеләре буенча белемнәрен камилләштерү.	*Иҗади сәнгать*: ябыштыру «Машинага тәгәрмәчләр». Уку: Т.Александрова «Светофорчик». Аралашу: «Мин югалсам...» дигән темага әңгәмә оештыру. *Физик культура*: «Нәрсә ул юл чаты?” дигән темага уеннар оештыру
	II	Тема: «Юл кырыендагы өй»	Светофорның үзенчәлекләре турында белемнәрен үстерү. Юл йөрү билгеләре турында күзаллауларын формалаштыруны дәвам итү.	
	III	Тема: «Йөртүчеләр һәм җәяүлеләр». *Сюжетлы-рольле уен* «Шофер»	Юлда билгеләргә карап ориентлашырга өйрәтү. Кышкы юлдагы машиналарны күзәтү.	
	IV	Тема: «Әгәр син урамда югалсаң»	Урамда югалсаң үз-үзеңне дөрес тоту кагыйдәләренең рәте белән таныштыру.	
март	I	Тема: «Сак бул, юл чаты!». *Уен* «Кем иң укымышлы җәяүле?»	Юл чатындагы юлда машиналарның йөрү тәртибе белән таныштыру.	*Иҗади сәнгать:* рәсем «Юл һәм тротуар», ябыштыру «Минем яраткан транспорт төре». *Уку:* В. Головко «Правила движения». *Аралашу:*әңгәмә «Ничек машиналар кешеләргә ярдәм итәләр»
	II	Тема: «Транспорт төрләре». *Уен* «Машиналар күргәзмәсе»	Юлда йөрүче машиналарны күзәтү, машина төрләрен истә калдыру	
	III	Тема: *Уен* «Кем иң яхшы җәяүле?	Балаларның юл йөрү билгеләре турында белемнәрен киңәйтү	

	IV	Тема: «Минем микрорайон»	Микрорайон макетында ориентлашырга өйрәтү. Практикада алган белемнәрне куллануны булдыру.	
апрель	I	Тема: «Урамда ятим хайваннар»	Урамда очраган ятим хайваннар белән үз-үзеңне дәрес тоту кагыйдәләрен өйрәнү. Балалар бакчасыннан өйгә кайту юлы турында сөйләшү	*Социаль – аралашу үсеше:* сюжетлы-рольле уен «Җәяүлеләр һәм йөртүчеләр» *Жыр:* күңел ачу «Балалар урманда». *Иҗади сәнгать:* төзү «Минем урам». *Аралашу:* әңгәмә «Велосипедта йөрим». *Уку:* В. Кожевников «Светофор». *Сәдамәтлек:* әңгәмә “Заралы үсемлекләр”
	II	Тема: «Безнең ярдәмчеләр». *Дидактик уен* «Сөйләшүче юл билгеләре»	Балалар бакчасыннан өйгә кайту юлы турында белемнәрен камилләштерү	
	III	Тема: «Урманда үзеңне ничек тотарга?»	Урманда үз-үзеңне дөрес тоту кагыйдәләре белән танышу, янгын чыганакларын кисәтергә өйрәтү.	
	IV	Тема: «Зарарлы үсемлекләр»	«Зарарлы үсемлекләр» төшенчәсе белән таныштыру, урманда үз-үзеңне дөрес тоту кагыйдәләре турында белемнәрен ныгыту.	
май	I	Тема: «Юлда җәяүле». *Дидактик уен* «Светофорны җый»	Алган белемнәрне кулланып юлда йөрү күнекмәләрен камилләштерү, светофор турында белемнәрен ныгыту	*Иҗади сәнгать: рәсем* «Мин балалар бакчасына барам»; күргәзмә оештыру «Үз кулларың белән ясалган светофор. *Физик культура:* хәрәкәтле уеннар “Төсле автомобильләр”, “Чыпчыклар һәм автомобиль” *Коммуникация: әңгәмә* “Без урамда уйныйбыз”
	II	Тема: «Өйгә таба юл». *Дидактик уен* «Микрорайон буенча сәяхәт»	Микрорайон макеты буенча хәрәкәтләнү буенча белемнәрен киңәйтү. Өйгә кайту юлында тәртип кагыйдәләрен ныгыту	
	III	Тема: «Мин юл йөрү кагыйдәләрен беләм»	Төрле юл ситуацияләреннән чыгу юлларын өйрәтү.	
	IV	Тема: «Юлда үз-үзеңне тоту кагыйдәләре».	Юл йөрү билгеләре, юлда үз-үзләрен тоту кагыйдәләре турындагы белемнәрен ныгыту	

		Сюжетлы – рольле уен «Йөртүчеләр һәм җәяүлеләр»		

“Хезмәт” белем бирү өлкәсе

«Хезмәт» белем бирү эшчәнлеге эчтәлеге балаларда хезмәткә уңай мөнәсәбәт формалаштыру максатын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Татар халык әкиятләре ярдәмендә хезмәт эшчәнлеге турында күзаллаулар формалаштыру. Баланың эш барышын татар шагыйрьләренең хезмәт турындагы шигырьләре белән бәйләү.

Балаларга аңлаешлы һөнәрләр (төзүче, электрик, сантехник һ. б.) белән таныштыруны дәвам итү. Өлкәннәрнең хезмәт чичәнлегенең мәгънәсе турында күзаллаулар формалаштыруХезмәт эшчәнлегенең төп бурычы булып тора. Бу бурычны тормышка ашыру түбәндәге мәсьәләләрне чишү аша башкарыла:

- зурлар хезмәте белән танышу, хезмәтнең җәмкыятькә кирәклеге һәм файдасы турында күзаллауларын формалаштыруҺәм кеше хезмәтенә хөрмәт, хезмәтнең нәтиҗәсенә сак караш тәрбияләү;

- балаларның хезмәт эшчәнлеген оештыру, эш тәҗрибәсе , эшне оештыру, зурлар һәм яшьтәшләре белән үзара уңай мөнәсәбәтләр урнаштыру күнекмәләрен камилләштерү.

Комплекслы-тематик план

Тема	**Интеграция**
Сентябрь	
1. Үзлегенннән киенү – чишенү, киемнәрне шкафка тәртип белән җыеп кую күнекмәләрен формалаштыру. 2. Балаларны төркемдә һәм балалар бакчасы уен җирлегендә тәртип урнаштыру буенча кызыксындыру. 3. Үзлегеннән бүлмә һәм җирлек гөлләренә су сибү теләкләрен уяту. 4. Балаларның кул эшләренә теләкләрен уяту: тәрбиячегә китапларны һәм дидактик материалларны ремонтларга булышу.	*Уку:* профессияләр турында хикәяләр уку, шофёр профессиясе буенча рәсемнәр карау *Аралашу:* балалар бакчасынба азык – төлек алып килүче машиналарны күзәтү, күргәннәр буенча әңгәмә оештыру.
Октябрь	

1. Үзлегенннән киенү – чишенү, киемнәрне шкафка тәртип белән җыеп кую күнекмәләрен камилләштерү. 2. Үзлегеннән төркемдә һәм балалар бакчасы уен җирлегендә тәртип урнаштыру күнекмәләрен өйрәнүне дәртләндерү. 3. Балаларда балалар бакчасы хезмәткәрләренә ярдәм итү теләкләрен уяту (урындыклар һәм өстәлләр өстеннән тузан сөртү, сөлгеләрне һәм урын – җир өстен алмаштырырга ярдәм итү). 4. Өстәлне иртәнге һәм көндезге ашка әзерләргә ярдәм итү теләкләрен формалаштыру (клакларны, чәнечкеләрне, стаканнарны кую). 5. Сюжетлы-рольле уен «Шофёр»	*Сәламәтлек:* үз – үзеңне тәртиптә тотарга кызыксындыру, шәхси гигиена таләпләрен үтәргә өйрәтү. *Куркынычсызлык:* хезмәт кирәк – яракларыннан дөрес куллану һәм аларны дөрес урнаштыру күнекмәләрен фолмалаштиыру.
Ноябрь	
1. Үзлегенннән киенү – чишенү, киемнәрне шкафка тәртип белән җыеп кую күнекмәләрен камилләштерү не дәвам итү, курчак киемнәрен юу һәм киптерергә өйрәтү. 2. Үзлегеннән төркемдә һәм балалар бакчасы уен җирлегендә тәртип урнаштыру күнекмәләрен өйрәнүне системалаштыру. 3. Балаларны бүлмә гөлләрен утырту һәм аларны тәрбияләү өстендә эшләүне тарту.	*Уку:* повар профессиияссе турында хикәяләр уку, рәсемнәр карау. *Аралашу:* балалар бакчасы кухнясына экскурсия, повар эшен күзәткәннән соң, хикәя төзергә өйрәтү. *Социальләштерү:* кушылган эшкә карата җаваплылык формалаштыру .
Декабрь	
1. Үзлегенннән киенү – чишенү, киемнәрне шкафка тәртип белән җыеп кую күнекмәләрен системалаштыру. 2.Үзлегеннән төркемдә һәм балалар бакчасы уен җирлегендә тәртип урнаштыру күнекмәләрен камилләштерү (сезонлы эш–җирлекне кардан арындыру) . 3. «Кухняда поварлар эше» дигән экскурсияне дәвам итү.	*Социальләштерү:* балаларны шәхси һәм тәркемләп кушылган эшләрне үтәргә тарту, бер – берсе арасында тәрбияче ярдәме белән эшне бүлергә өйрәтү. *Уку:* зурлар хезмәтенең киршклеге турында хикәяләр уку, зурлар хезмәтен хөрмәт итү турында үрнәк китерү. *Аралашу:* хезмәтнең җәмгыять, гаилә һәм балалар бакчасы өчен кирәклеге турында сөйләшү.
Январь	
1. Балаларны һәр эштә, кыяфәттә җыйнак булырга теләк уяту, шәхси билгедә тәрбияләү. 2. Зурлар ярдәме белән киемнәрне тәртиптә тоту күнекмәләрен формалаштыру (чистарту, киптерү). 3. Үзлегеннән зурларга ярдәм итү теләге уяту.	*Социальләштерү:* башланган эшне азагына кадәр эшләүне тәрбияләү, аны яхшы эшләүне булдыру. *Аралашу:* врач хезмәте буенча сөйләшү, рәсемнәр карау, теманы тикшерү теләге уяту.

Февраль	
1. Үзлегеннән төркемдә һәм балалар бакчасы уен җирлегендә тәртип урнаштыру күнекмәләрен камилләштерүне дәвам итү (сезонлы эш – җирлекне кардан арындыру, сукмакларга песок чәчү) . 2. Оештырылган белем эшчәнлегенә кирәк яраклар әзерләү теләкләрен формалаштыру. 3. Балаларнытабигать почмагында орлыклар утыртырга, гулләрне күчерергә тарту. 4. Дидактик уен «Әгәр куян авырса?»	*Куркынычсызлык:* карны көрәгәндә куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәүне формалаштыру. *Танып белү:* табигатьпочмагындагы гөлләрнең һәм усемлекләрнеңисемнәрен белү.
Март	
1. Үзлегеннән төркемдә һәм балалар бакчасы уен җирлегендә тәртип урнаштыру күнекмәләрен ныгыту. 2. Үзлегенннән киенү – чишенү, киемнәрне шкафка тәртип белән җыеп кую күнекмәләрен системалаштыруны дәвам итү. 3. Оештырылган белем эшчәнлегенә кирәк яраклар әзерләргә омтылыш тәрбияләү, деңурлык вазыйфаларын үтәүне булдыруны дәвам итү.	*Аралашу:* йорт хайваннарын караучы хезмәте турында сөйләшү.
Апрель	
1.Дежур тору күнекмәләрен ныгыту, башланган эшне азагына кадәр эшләүне тәрбияләү . 2. Балалар бакчасы уен җирлегендә тәртип урнаштыру күнекмәләрен ныгыту (веранданы себерү, коелган ботакларны җыю). 3. Бакчада эшләүне булдыру.	*Уку:* С. Михалков«Почта», 1 өзеген ятлау. *Аралашу:* балаларга почтальон (хат ташучы) хезмәте турында сөйләү.
Май	
1.Үзеңә үзең хезмәт күрсәтү күнекмәләрен ныгыту. 2. Утырткан үсемлекләрне тәрҗияләүне дәвам итү. 3. Зурлар хезмәте турында (почтальон, врач, повар, шофер) белемнәрен камилләштерү. 4. Сюжетлы-рольле уеннар «Шофер», «Шифаханә»	*Аралашу:* үсемлекләрнең үсешен күзәтү, күргәннәр буенча сөйләшү. *Социальләштерү:* уеннарда рольләрне дөрес башкаруны ныгыту.

2.1.2 ТАНЫП-БЕЛҮ ҮСЕШЕ

ӘЙЛӘНӘ - ТИРӘ БЕЛӘН ТАНЫШУ

Аңлатма язуы

«Танып белү үсеше» белем бирү эшчәнлеге эчтәлеге балаларда танып белү ихтыяҗларын һәм акылны үстерү максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Баланы үзе яши торган урам, шәһәр (авыл), республика исемнәрен әйтергә өйрәтү. Шәһәрнең (авылның) истәлекле урыннары турында сөйләү.

Туган шәһәрдә (авылда) булган вакыйгалар турында әңгәмәләрдә ешрак катнашу тәҗрибәсе туплауларына ирешү. Туган як образлары белән бәйле буклетлар, журналлар, рәсемле китаплар, альбомнар, истәлекле урыннарда гаилә белән төшкән фотосурәтләр, значоклар, открыткалар җыелмасы тупларга теләк тудыру.

Кеше яши торган торак төзелеше (шәһәрдә һәм авылда), йорт кирәк-яраклары турында күзаллаулар булдыру. Кеше кулы белән ясалган җайланмаларның төзелеше һәм билгеләнеше турында сораулар бирергә, һәр яңалык белән танышырга омтылыш тәрбияләү.

Кешенең хуҗалык эшчәнлеген - үзе, тору урыны, йорт хайваннары һәм үсемлекләр, ишегалдының, урамының чисталыгын - кайгыртуы турында беренчел күзаллаулар формалаштыру. Шәһәр (авыл) урамнарын, торак йортларны тәртиптә тотарга теләк тудыру.

Бирелгән урынның кайбер үсемлекләре: агачлар (нарат, өрәңге), бүлмә гөлләре (бальзамин, фуксия), гөмбәләр (ак гөмбә, майлы гөмбә, баллы гөмбә), җимешләр (алма, слива), яшелчәләр (кыяр, помидор, суган, кишер, шалкан), җиләкләр (кура җиләге, миләш, чия, карлыган) белән таныштыруны дәвам итү. Өлкәннәргә җиләк-җимеш, яшелчәләр уңышын җыярга булышу теләге тудыру.

Бөҗәкләр (кырмыска, умарта корты, коңгыз, шөпшә) турындагы күзаллауларын баету; кыргый һәм йорт хайваннары, төркемдәге табигать почмагында яшәүчеләр белән танышуны дәвам итү. Балалар бакчасындагы участокка очып килүче кошларны (чыпчык, кызылтүш, песнәкне) күзәтү оештыру, аларны ел буена өстәмә ашатырга теләк уяту.

Балаларның кырда, урманда, елгада күргәннәрен сөйли алуларына ирешү. Үзләренә ошаган үсемлек, хайван, табигать почмагының рәсемен ясарга, фотога төшерергә омтылыш тәрбияләү.

Комплекслы – тематик план

ай	атна	Эшчәнлек темасы	Бурычлар
сентябрь	I	“Белмәмеш байлыгы”	Предметларның төзелешен, материал үзенчәлекләрен карау, төсләре, кулланышы буенча төркемләү.
	II	“Балалар бакчасы”	Балаларны бакчада эшләүче хезмәткәрләр белән таныштыру, балалар бакчасының адресын, килү юлын искә төшерү.
	III	“Бакчада”	Яшелчәләр, җиләк – җимешләр турында белемнәрен камилләштерү, тәмен, формасын, төсен истә калдыру

	IV	“Аквариумданиләр яши?”	Балыклар тормышы белән таныштыру, тышкы кыяфәтләре, төсләре турында белемнәрен камилләштерү.
октябрь	I	“Минем яраткан шәһәрем”	Туган якка карата мәхәббәт тәрбияләү, яши торган шәһәрнед иң матур һәм күренекле урыннары белән таныштыру.
	II	“Пыяла илендә”	Балаларга пыяланың үзлекләрен (үтә күренмәле, ныклы, шома) табарга ярдәм итү, куркынычсызлык кагыйдәләрен искә төшерү.
	III	“Бакчадагы агачлар”	Балаларны агач һәм куаклар белән таныштыру, алар арасындагы аерымлыкларны таба белергә өйрәтү, яфракларның төсен билгеләү, календарь белән эшләү рәтен аңлату.
	IV	“Йорт хайваннары”	Балаларны йорт хайваннары белән таныштыруны дәвам итү, хайваннарга карата мәрхәмәтлелек тәрбияләү.
ноябрь	I	“Зурлар хезмәте”	Шофер хезмәте белән таныштыру, светофорның үзенчәлекләрен искә төшерү, юл йөрү билгеләрен һәм кагыйдәләрен кабатлау, зурлар хезмәтенә карата ихтирамлылык тәрбияләү.
	II	“Кәгазь илендә”	Балаларга кәгазь үзлекләрен табарга ярдәм итү, кәгазь тарихын сөйләү, хәзерге заман кәгаз төрләре белән таныштыру.
	III	“Табигать почмагы”	Табигать почмагы белән таныштыру, үзлекләреннән андагы үсемлекләрне тәрбияләргә өйрәтү. Күзәтүләрне билгеләп баруны аңлату.
	IV	“Кышлаучы кошлар”	Кышлаучы кошларның исемнәрен атау, кыяфәтләрен истә калдыру, җим эзләгәннәрен күзәтү, аларны җим белән тәэмин итү, кошларга карата сакчыл караш тәрбияләү. Бирелгән сорауларга дөрес, ашыкмыйча, башкалар ишетерлек һәм аңлардлык итеп җавап бирү күнекмәләрен үстерү.
декабрь	I	“Кышкы табигать»	Кышкы табигатькә хас билгеләр турындагы белемнәрен үстерү, башка ел фасыллары белән чагыштыру, матурлыкка соклану хисе уяту.
	II	“Безгә Айболит килде”	Табип һөнәре белән таныштыру, кеше хезмәтенә хөрмәт уяту, балалар бакчасындагы табип кабинетына экскурсия оештыру
	III	“Кышкы урманга сәяхәт”	Кышкы табигатькә хас билгеләр турындагы белемнәрне ныгыту,җәнлекләрнең һәм кошларның кышка ничек җайлашуы турындагы белемнәрен арттыру, кышкы урманның матурлыгын күрергә өйрәтү, табигатькә сакчыл караш һәм мәхәббәт тәрбияләү.
	IV	«Яңа ел уенчыклары»	Балаларны Яңа ел бәйрәмен каршыларга әзерләү,чыршы уенчыклары белән таныштыру, пыяладан ясалган уенчыкларның, предметларның билгеләрен ачыклау; бал-ның сенсор сәләтләрен һәм кызыксынуын, күзәтүчәнлеген үстерү; чыршы уенчыкларына сак караш тәрбияләү. Бәйрәмгә карата кызыксыну уяту.Яңа ел бәйрәменә серлелек өстәү.
ян	I	“Минем гаилә”	Гаилә төшенчәсе турында белемнәрен үстерү, гаилә турында кечкенә хикәя төзү, балаларда зурларга һәм кечкенәләргә карата ихтирамлылык тәрбияләү.

	II	“Кыш билгеләре”	Бал-ның кыш турындагы белемнәрен ныгыту; балаларның күрсәтмә образлы фикерләвен үстерү; туган табигатькә мәхәббәт һәм эстетик хисләр тәрбияләү.
	III	“Җәнлекләр кышкы урманда”	Балаларның кыргый хайваннар турындагы күзаллауларын формалаштыру, табигаттәге сезонлы үзгәрешләр турындагы белемнәрен ныгыту; бәйләнешле сөйләм телен үстерү, сөйләмнең грамматик төзелешен камилләштерү; хайваннарга сакчыл караш тәрбияләү.
	IV	“Кыш көне агачлар”	Кыш көне агачлардагы үзгәрешләрне билгеләү, чыршы күркәсен күзәтү.
февраль	I	“Йорт хайваннары”	Йорт хайваннары турында белемнәрен камилләштерү, песине һәм этне күзәтү, үз-үзләрен тотышларын билгеләү
	II	“Юллар имин булсын”	Юлда үз-үзеңне дөрес тоту кагыйдәләрен кабатлау, ныгыту.
	III	«Үренте”	Балаларны чәчәк, суган үрентеләре утыртырга өйрәтү, урентеләрнең шытып чыгуын күзәтеп тору кирәклеген аңлату.
	IV	“Без – солдатлар!”	Балаларны Ватанны саклаучылар көне б/н таныштыру; очкычның, верто летның өлешләрен, формасын аерырга һәм атарга өйрәтүне, исемнәрне сыйфатлар белән яраклаштыру күнекмәләре формалаштыруны дәвам итү;
март	I	”Яз килә, яз!”	Балаларны яз, аның айлары, билгеләре турында белемнәрен ныгыту; табигать күренешләре турында күзалауларын формалаштыруны дәвам итү; табигатькә сак караш тәрбияләү.
	II	“Әнием турында сөйлим»	Бәйрәмнәр белән таныштыруны дәвам итү,әниләргә хөрмәт тәрбияләү.
	III	“Өй җиһазлары”	Балаларны өй җиһазлары белән таныштыруны дәвам итү, билгеле бер билгеләр буенча туплау.
	IV	“Язгы эшләр”	Балаларны яз, аның айлары, билгеләре турында белемнәрен ныгыту;яз көне башкарыла торган эшләр турында күзаллау формалаштыруны дәвам итү
апрель	I	“Табак – савытлар”	Табак – савытлар белән таныштыруны дәвам итү, билгеле бер билгеләре буенча бер төркемгә туплау
	II	“Мин яшәгән йорт”	Шәһәр урамнары белән таныштыруны дәвам итү, яшәгән адресларын белергә кирәклеген аңлату, туган якка карата мәхәббәт тәрбияләү.
	III	“Галәм киңлекләренә сәяхәт”	Беренче очучы Юрий Гагарин белән танышу аша илебезгә карата горулык хисләре тәрбияләү, образлы күзаллауларын үстерү,Кояш системасы, планеталар турында элементар белешмә бирү, алар турында күбрәк беләсе килү теләге уяту.
	IV	“Габдулла Тукай”	Балаларда Г.Тукайның күпкырлы иҗатына кызыксыну уяту,ихтирам хисләре тәрбияләү.
май	I	Тәҗрибә.Суның үзенчәлекләре	Яшәү чыганагы булган суга сак караш тәрбияләү.Гади тәҗрибәләр һәм уеннар аша балаларның су үзенчәлекләре турындагы белемнәрен тирәнәйтү.

	II	“Җиңү бәйрәме”	Җиңү көне турында күзаллауларын формалаштыру, кайбер хәрби һөнәрләр белән таныштыруны дәвам итү. Хәрбиләр һөнәренә хөрмәт, горурлык хисләре тәрбияләү.
	III	“Нәрсә ул-Кызыл китап?”	Балаларны сирәк очрый торган үсемлекләр турындагы китап б/н таныштыру.Китапка кертелгән хайван һәм үсемлекләрне кызгану,саклау хисләре тәрбияләү.
	IV	“Чәчәкләр”	Җәйге табигаттәге үзгәрешләр белән таныштыруны дәвам итү. Чәчәкләргә карата сакчыл караш тәрбияләү.

ЭЛЕМЕНТАР МАТЕМАТИК ТӨШЕНЧӘЛӘР ФОРМАЛАШТЫРУ

Аңлатма язуы

Элементар математик төшенчәләр формалаштыру баланың акыл үсешендә зур урын алып тора. Оештырылган белем бирү эшчәнлегендә күп төрле дидактик уеннар кулланыла, логик мәсьәләләр чишелә.

Ел ахырына балалар алган белемнәр:

• предметларның характерлы билгеләрен аералар (төс, форма, зурлык);

• 5кә кадәр саный беләләр, барлыгы ничә? соравына җавап табалар;

• предметларны чагыштырып парларын табалар;

• 3-5 предметны бергә зурлыклары буенча чагыштыралар, үсү бару тәртибендә урнаштыралар;

• геометрик фигураларны һәм җисемнәрне аералар: өчпочмак, түгәрәк, квадрат, турыпочмаклык; шар, куб, цилиндр; аларның үзенчәлекләрен күрсәтә беләләр;

• пространствода һәм кәгазьдә ориентлаша алалар;

• уң һәм сул кулны аералар;

• тәүлек төшенчәсен аңлыйлар.

Комплекслы – тематик план

Ай	Атна	Эшчәнлек темасы	Бурычлар
сентябрь	I	Адаптация вакыты	Балаларны иректе белем эшчәнлегенә әзерләү. Үткәннәрне искә төшерү.
	II	“Пространствода ориентлашу”	Балаларны ике төркемне чагыштырырга, чагыштыру нәтиҗәләрен сүз белән әйтергә өйрәтү, пространствода, вакытта ориентлашу күнекмәләрен ныгыту.
	III	“Пространствода ориентлашу”	Төрле төстәге предметларны чагыштыру, күбрәк – азрак төшенчәләрен дөрес куллану, тәүлек өлешләрен ныгыту.
	IV	“Геометрик фигуралар”	Үткен геометрик фигураларны искә төшерә, белемнәрен камилләштерү, предметларны озынлыклары буенча чагыштыру.

октябрь	I	“Уң һәм сул кул”	Уң һәм сул төшенчәләрен искә төшерү, кәгазьдә ориентлашырга өйрәтү
	II	“3кә кадәр санийбыз”	Предметларны 3кә кадәр санау, күпме? соравына җавап табу, геометрик фигуралар турында белемнәрен камилләштерү.
	III	“Озын –кыска”	Предметларны озынлыклары буенча чагыштыру, предметларны 3кә кадәр саный белүне камилләштерү.
	IV	“Куян кая качты?”	Ал-арт, өс-ас, төшенчәләре турында белемнәрен камилләштерү, 3кә кадәр санарга күнектерүне дәвам итү
ноябрь	I	“Турыпочмаклык”	Турыпочмаклык белән танышу, квадрат белән чагыштыру, өйрәнгән геометрик фигураларны кабатлау.
	II	“4кә кадәр санийбыз”	4кә кадәр санарга өйрәтү, турыпочмаклыкны өчпочмак белән чагыштыру.
	III	“4кә кадәр санийбыз”	4кә кадәр санауны дәвам итү, геометрик фигураларны бер – берсе белән чагыштыру, ничәнче? соравына җавап табу.
	IV	5кә кадәр санарга өйрәтү, логик мәсьәләләр чишү, пространствода ориентлашуны булдыру.”	5кә кадәр санарга өйрәтү, логик мәсьәләләр чишү, пространствода ориентлашуны булдыру.
декабрь	I	“Таррак –киңрәк”	Таррак- киңрәк төшенчәләре өстендә эшләү, 5кә кадәр санауны ныгыту.
	II	“Калын – нечкә”	Калын – нечкә төшенчәләре турында белемнәрен камилләштерү, логик мәсьәләләр чишү.
	III	“Цилиндр»	Цилиндр белән таныштыру, аның өлешләрен карау, шар белән чагыштуру, төсләр һәм форма төшенчәләрен камилләштерү.
	IV	“Цилиндр»	Цилиндрны бышка төр фигуралардан аера белү күнекмәләрен үстерү.
гыйнвар	I	“Ерак – якын”	Ерак – якын төшенчәләре белән таныштыру, предметларны 5кә кадәр санаый белә кәнекмәләрен камилләштерүне дәвам итү.
	II	“Безнең уенчыклар”	3 предметны бер – берсе белән чагыштырырга өйрәтү, простраствода ориентлашу күнекмәләрен системалаштыру.
	III	“Ныгыту”	Алда алган белемнәрне ныгыту, балаларның зиһеннәрен үстерү.
	IV	“Тәүлек”	Тәүлек төшенчәсе кертү, тәүлек өлешләрен аера белү осталыкларын формалаштыру, сюжетлы рәсемнәрдән аерымлыклар табу.
февраль	I	“Тәүлек”	Тәүлек өлешләрен аера белү күнекмәләрен камилләштерү, предметларны бер-берсе белән чагыштыру.
	II	“Үсү тәртибе”	Предметларны бер-берсе белән чагыштыруны дәвам итү, 5 предметны үсү тәртибендә урнаштырырга өйрәтү.

	III	“Уңга – сулга”	Пространствода ориентлашуны дәвам итү, алга-артка, уңга – сулга төшенчәләре турындагы белемнәрен камилләштерү.
	IV	“Геометрик фигуралар”	Геометрик фигуралар турындагы белемнәрен үстерүне дәвам итү, логик мәсьәләләр чишү.
март	I	“Зур-уртача-кечкенә”	Предметларны размерлары буенча чагыштыру, үсә бару тәртибендә урнаштыру күнекмәләрен системалаштыру.
	II	“Кирегә санау”	5тән алып 1гә кадәр санарга өйрәтү, 5әчендәге предметлар белән логик мәсьәләләр чишү.
	III	“Кирегә санау”	5тән алып 1гә кадәр саный белү күнекмәләрен үстерү, геометрик фигураларны кабатлау.
	IV	“Предметларны чагыштыр”	5 саны эчендәге предметларны чагыштыруны дәвам итү, алган белемнәрен камилләштерү.
апрель	I	“Күп – аз»	Күп –аз, күбрәк –азрак төшенчәләре белән таныштыруны дәвам итү, логик мәсьәләләр чишү.
	II	“Предметлар”	Предметларны озынлыклары, киңлекләре, зурлыклары буенча чагыштыра белүне камилләштерү, өйрәнгән математик төшенчәләрне ныгыту.
	III	“1,2,3,4,5»	5кә кадәр санау, бирелгән сан буенча предметлар кую, таныш геометрик фигураларны аеру һәм дөрес атау.
	IV	“Пространствода ориентлашу”	Балаларны ике төркемне чагыштырырга, чагыштыру нәтиҗәләрен сүз белән әйтә белү, пространствода, вакытта ориентлашу күнекмәләрен ныгыту.
май	I	“5кә кадәр саныйбыз”	5кә кадәр санау күнекмәләрен ныгыту.
	II	“Геометрик фигуралар”	Геометрик фигуралар турында алган белемнәрен ныгыту.
	III	“Логик мәсьәләләр чишү”	Логик мәсьәләләр чишә алу күнекмәләрен ныгыту.
	IV	“Тәүлек”	Тәүлек, тәүлек өлешләре турында алган белемнәрен ныгыту.

2.1.3СӨЙЛӘМ ҮСЕШЕ

Матур әдәбият белән танышу

Аңлатма язуы

«Матур әдәбият уку» белем бирү эшчәнлеге эчтәлеге балаларда китап укуга кызыксыну һәм ихтыяҗ формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Әдәби әсәрләрнең төрле жанр һәм тематикасын - халык әкияте, татар язучылары һәм шагыйрьләренең хикәя, шигырьләрен, шигъри фольклорның кече формаларын тыңлау, аларның эчтәлегенә хисләрен белдерү сәләтен үстерү.

Әкият геройлары һәм аларның характерлары, чынбарлыкта булган хәлләр, балалар һәм өлкәннәр эшләгән эшләр турындагы күзаллаулар ярдәмендә баланың эчке дөньясын баету, укыганны аңлар өчен сораулар бирү һәм фикер алышу.

Тәрбияче ярдәмендә татар әкиятләреннән өзекләрне сәхнәләштерергә өйрәтү.

Укыган әсәрдән аеруча кызыклы, сәнгатьле өзекләрне кабатлаганда, балаларга сүзләрне һәм катлаулы булмаган фразаларны әйтеп бетерергә мөмкинлек бирү.

Кечкенә күләмле шигырьләрне, шигъри фольклорның кече формаларын яттан сөйләүләрен хуплау.

Уен һәм сәнгать эшчәнлекләрен, конструкцияләү һ. б. ны әдәби образлар белән баету.

Комплекслы – тематик план

Ай	Атна	Эшчәнлек темасы	Бурычлар
сентябрь	I	Хәкимҗан Халиков “Көз” шигыре	Шигырьне тынлый белергә өйрәтү, эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү,сөйләм телен үстерү, көз ел фасылындагы матурлыкка соклану булдыру
	II	Зәкия Туфайлова “Шофер булам” шигыре	Шигырьне тынлый белергә өйрәтү, сорауларга җавап бирү, сөйләм телен үстерү,шофер хезмәтенә хөрмәт уяту
	III	Фәнис Яруллин “Көзге табын” шигыре	Шигырьне тынлый белергә өйрәтү, сорауларга җавап бирү, сөйләм телен үстерү, көз ел фасылындагы матурлыкка, мул уңышка соклану булдыру
	IV	Әхәт Гаффар “Суалчан кунакка бара” әкияте	Әкиятнене тынлый белергә өйрәтү, эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү,сөйләм телен үстерү, җитез булырга өндәү
октябрь	I	Ш.Галиевның “Дәү әнигә кучтәнәч” шигырен ятлау.	Дәү әниләргә карата хөрмәт хисләре тәрбияләү; балаларның хәтер сәләтен, игътибарлылыгын үстерү, шигырьне сәнгатьле итеп сөйләү күнекмәләре бирү.
	II	“Без әкият яратабыз”	Рәсемнәр буенча әкиятләрне искә төшерә, истә калган әкиятләрне өстәл теетры белән күрсәтү
	III	Ә.Ерикәй”Чисталык сөябез(ятлау)	Шигырь аша бал-да чисталыкка омтылыш тәрбияләү;әзлекле һәм сәнгатьле итеп шигырьне сөйләү күнекмәләрен, хәтер сәләтен үстерү; балаларны гигиена кагыйдәләренә гадәтләндерергә өйрәтү, чисталык-сәламәтлекнең нигезе икәнен төшендерү
	IV	А.Алиш “Чукмар белән Тукмар”	Шушы әкият белән балаларны таныштыру, эчтәлегенә, мәгънәсенә төшенергә ярдәм итү, балаларга дуслык, татулык турында аңлату, авазларны дөрес итеп әйтергә, аларны кушып төрле сүзләр уйларга ярдәм итү
ноябрь	I	“Мин яратам сине, Татарстан!” Р.Рәкыйпов.	Матур әдәбият әсәрләре аша балалар күңелендә туган илне сөю хисе тәрбияләү; бал-ның тыңлый белү, үз фикерләрен башкаларга җиткерә белү сәләтен үстерү; туган як турында балаларның белемнәрен системалаштыру; сорауларга тулы җавап бирүләренә ирешү.
	II	“Туган илнең улы мин”, Р.Миңнуллин.	Р.Миңнуллинның китаплары,шигырьләре белән танышу.
	III	“Әләкче бүре» әкияте	Әкият белән танышу, начар һәм матур гадәтләр турында белемнәрен киңәйтү. Әләкләшүнеә начар гадәт икәнен аңлату.

	IV	М.Гафури «Әби белән онык»	Өлкәннәргә хөрмәт хисе, ихтирамлылык тәрбияләү, аларга ярдәмчел булырга өйрәтү, өлкәннәргә булышу теләге тәрбияләү.
декабрь	I	Ә.Бикчәнтәева “Минем әнием”	Шигырьне уку, өйрәтү; әнигә карата балаларда ихтирам тәрбияләү, ярдәм итәргә теләк уяту.
	II	К.Ушинский “Кыш әбинең шуклыгы”.	Серле табигать күренешләренә соклану хисләре һәм мәхәббәт уяту; балаларның фикерләрен бер юнәлештә туплый белү сәләтен үстерү; кышкы салкын көннәрнең кошлар, хайваннар, кешеләр өчен авыр вакыт булуын ачыклау.
	III	Ә.Кари “Кошлар туйдырам”.	Кошларның кышкы тормышлары турында балаларга сөйләү, аларга карата кызгану хисе уяту, ярдәм итәргә теләк тудыру.Шигырьнең эчтәлеге белән таныштыру. Җ авазы өстендә эш.
	IV	М.Фәйзуллина “Кыш бабай” шигырен ятлау.	Бал-ның хәтерен, сәнгатьле сөйләмен үстерү, Кыш бабай образын күзаллауны үстерү, бәйрәмнәргә карата кызыксыну тәрбияләү.
гыйнвар	I	“Карт белән төлке” т.х. әкияте.	Шигырләрнең эчтәлеген аңлап, сорауларга тулы җавап бирүләренә ирешү, сәнгатле сөйләмгә өйрәтү.
	II	Г.Толымбай “Буран”	Табигать күренешләренә соклану хисләре тәрбияләү, шигырләрнең эчтәлеген аңлап, сорауларга тулы җавап бирүләренә ирешү, сәнгатле сөйләмгә өйрәтү.
	III	Н.Мадьяров “Шуабыз»	Шигырьне укып эчтәлеген аңлау. “Ш” авазы өстендә эш.
	IV	Җ.Тәрҗеманов “Кыш”	Серле табигать күренешләренә соклану хисләре һәм мәхәббәт уяту; бал-ның фикерләрен бер юнәлештә туплый белү сәләтен үстерү; сәнгатьле сөйләмгә өйрәтү.
февраль	I	“Алпамыш шәһәргә килде”.	Юлда үз иминлеген һәм башкаларның иминлеген кайгыртусыйфаты тәрбияләү; логик фикерләү сәләтен үстерү; матур әдәбият аша балаларның юл йөрү кагыйдәләре турындагы белемнәрен тирәнәйтү һәм ныгыту.
	II	Ш.Галиев “Светофорның өч күзе”	Шигырь аша светофор турындагы белемнәрен ныгыту,хәтер сәләтен үстерү;шигырьне яттан сәнгатьле сөйләргә өйрәтү, регулировщик турында кыскача белем бирү.
	III	К.Булатова “Солдатлар”	Илебезнең тынычлыгын саклаучы солдатларга карата патриотик хисләр тәрбияләү, хәтер сәләтен үстерү, эчтәлек буенча сорауларга төгәл, аңлаешлы итеп җавап бирергә өйрәтү.
	IV	Карт белән Төлке(татар халык әкияте)	Балаларга әкиятне уку, фикерләү сәләтен үстерү, әкиятнең мәгънәсен аңларга ярдәм итү.
март	I	Н.Гайсин. “Яз килә” шигыре	Ямьле яз турында бал-ның белемнәрен арттыру. Шигырьне тыңлау, эчтәлеген аңлау, сөйләп карау.
	II	Ә.Бикчәнтәева “Минем әнием”	Шигырь белән таныштыру. Әниләргә карата балаларда ихтирам тәрбияләү.

	III	Б.Рәхмәтнең «Яз» шигыре (ятлау)	Табигатьнең матурлыгын күрә, аңа соклана белү хисләре тәрбияләү. Сәнгатьле сөйли белү осталыкларын үстерү.Аерым сүзләрне аңларга булышу, татар теленә генә хас авазлар кергән сүзләрне дөрес әйтүләренә ирешү.
	IV	“Кошлар рәхмәте” Әхсән Баян.	Балаларның кошлар турындагы белемнәрен арттыру.Шигырьне тыңлау, эчтәлеген аңлау, сөйләп карау.
апрель	I	Ә.Бикчәнтәева. “Салкын саф һава”шигырен ятлау	Шигырьне тыңлау, эчтәлеген аңлау, иртәнге һава торышы турында сөйләшү, матурлыкка соклану тәрбияләү.
	II	Р.Батулланың “Елак этәч”әсәрен уку	Әкиятне уку, эчтәлеген сораулар ярдәмендә аңларга булышу.
	III	Сәхнәләштерү. Г.Тукай “Бала белән күбәләк”.	Г.Тукай әсәрләренә кызыксыну уяту;бал-да оештыру һәм алып баручы ролен башкару осталыгын формалаштыру,уенны алып баручы һәм башка катнашучыларның гамәлләренә яраклаштырырга өйрәтү.
	IV	“Йомшак су, йөгерек су” Җ.Тәрҗеманов.	Шигырьне укып эчтәлеген аңлау. Суның үзенчәлекләре турында сөйләшү.
май	I	С.Шакир. Бабамның медальләре.	Ватанга мәхәббәт тәрбияләү. Шигырь аша Бөек Ватан сугышы геройлары турында күзаллауларын киңәйтү.
	II	Р. Миңнуллин “Туган илнең улы мин”	Шигырьне укып эчтәлеген аңлау, тыныч туган ил булдыру турында сөйләшү, туган якка мәхәббәт тәрбияләү
	III	М.Мазуновның “Кәҗә” шигырен уку	Әсәр белән таныштыру, эчтәлеген сораулар ярдәмендә аңлауларына ирешү.
	IV	Ә.Кари “Гөлләрем”	Гөлләргә карата сак караш, шәфкатьлелек тәрбияләү. Бүлмә гөлләрен танып әйтә белү күнекмәләрен камилләштерү.

СӨЙЛӘМ ТЕЛЕН ҮСТЕРҮ

Аңлатма язуы

Балада туган теленә карата кызыксыну уяту. Уен ситуацияләре, мәгълүмати-аралашу технологияләре куллану, балалар эшчәнлегенең төрле төрләрен (уен, аралашу, нәтиҗәле эшчәнлек төрләрен) оештыру аша сөйләмне аңлау һәм туган телдә сөйләшәсе килү теләге уяту.

Туган телендә аралашуны үзләштерү өчен шартлар булдыру.

Авазларны дөрес әйтү, сәнгатьле сөйләм нигезләрен формалаштыру.

Комплекслы – тематик план

Ай	Атна	Эшчәнлек темасы	Бурычлар
сентябрь	I	“Безнең төркемдәге уенчыклар”	Төркемдәге уенчыкларны карау, уен вакытында бер-беренә карата дуслык мөнәсәбәтләре, уенчыкларга карата сакчыл караш тәрбияләү, сөйләм телен үстерү.
	II	«Песи һәм песи балалары»	Рәсем буенча кечкенә хикәя төзергә өйрәтүне дәвам итү, песине тасвирлау, хайваннарга карата сакчыл караш тәрбияләү.
	III	“Уенчыкны тасвирла”	Уенчыкларны тасвирларга өйрәтү, сөйләм телен үстерү, уенчыкларга карата сакчыл караш тәрбияләүне дәвам итү.
	IV	“Безнең төркемдәге уенчыклар”	Уенчыкларны карауны бүлешеп, дус – тату уйнарга өйрәтүне дәвам итү, уенчыкларны ватмаска өндәү, сөйләм телен үстерү.
октябрь	I	“Сузык авазлар”	Сузык авазлар белән таныштыру, сузык авазларга башланган сүзләрнеэзләп табу.
	II	“Тел көрмәкләндерү”	Тел көрмәкләндерүче җөмләләр өстендә эш, сөйләм телен үстерү.
	III	“Сюжетлы-ролле уен “Ярмарка”	Җиләк – җимеш һәм яшелчәләр турында белемнәрен камилләштерү, диалог корып сөйләшергә өйрәтү.
	IV	“Хайваннар кышка ничек әзерләнә?”	“Хайваннар кышка ничек әзерләнә?” рәсеме буенча хикәя төзү. Кечкенә генә хикәя төзергә өйрәтү.
ноябрь	I	“Шәхси тәҗрибәдән чыгып сөйләү. Дидактик уен«Курчакка бүлмә әзерлик»	Мебель турында белемнәрен үстерү,аларның атамаларын дөрес әйтү, әһәмиятләрен билгеләү, үз фикереңне әйтә белү күнекмәләре формалаштыру, сөйләм телен үстерү.
	II	“Рәсем буенча сөйләү «Эт һәм эт балалары»	Рәсем буенча бәйләнешле хикәя төзергә өйрәтүне дәвам итү, шәхси тәҗрибәдән чыгып кечкенә хикәя төзү күнекмәләрен камилләштерү.
	III	“Уенчыкка тасвирлама”	Уенчык буенча кечкенә тасвирлама төзү, сүзләрдә [ш], [ч],[л] авазларын дөрес әйтү, тавыш тембрын көйли белергә өйрәтү.
	IV	“Курчакларга тасвирлама һәм чагыштыру”	Курчакларга тасвирлама бирә һәм чагыштыра алу күнекмәләрен камилләштерү, җөмләне азакка кадәр төзеп бетерегә өйрәтүне дәвам итү.
декабрь	I	”Кыш җитте”	Тирә-юнь белән таныштыруны дәвам итү. Кыш турында зур рәсем карау, эчтәлеге буенча сорауларга җавап алу. Ике-өч җөмләдән торган хикәя төзергә өйрәтү, кышкы киемнәрне тасвирлау, кием төшенчәсен ныгыту.

	II	“Уенчыклар турында сөйләшү”	Кыска хикәяләр төзергә өйрәтүне дәвам итү, авазларны дөрес әйтү өстендә эшләү.
	III	“Картина буенча сөйләү” “Таня суыктан курыкмый”	Картина буенча кечкенә хикәя төзергә өйрәнү, бирелгән аваз белән сүзләр табу, сүзләрдәге авазларны билгеләү.
	IV	“Кыш. Калын һәм нечкә К авазы”	Яңа сүзләр белән таныштыру. Рәсемнәр күрсәтеп аңлату: кар бабай, Кыш бабай, чыршы бәйрәме, Яңа ел, бүләк, өләшә, тарата. Кыш турында табышмаклар өйрәнү. калын һәм нечкә К авазының әйтелеше өстендә эшләү.
гыйнвар	I	“Предметлар төркеме буенча сөйләү.	Аваз культурасы [ч] авазы өстендә эшләү, биргән сорауларга тулы җавап бирергә өйрәтүне дәвам итү.
	II	“Кыргый хайваннар”	Кыргый җәнлекләр турында күзаллаулар формалаштыруны дәвам итү, кыргый хайваннарга карата кызыксыну уяту, сөйләм телен үстерү.
	III	Ә. Кари “Кыш”	Шигырьнең өзеген ятлау, сөйләм телен үстерү, кыш ел фасылына хас билгеләрдән алгоритм төзү.
	IV	“Ап – ак тунлы кыш”	Кыш турындагы белемнәрен киңәйтү.Игтибарларын, хәтерләрен, бәйләнешле сөйләм телен үстерү, бердәм хезмәт хисләре тәрбияләү.
февраль	I	“Җир өсте, һава,су транспорты”	Балаларда урамда игътибарлылык һәм транспорт хезмәткәрләренә ихтирам тәбияләү; транспорт турында күзаллауларын киңәйтү, фикерләү сәләтен үстерү.Балаларны транспорт төрләре белән таныштыруны дәвам итү, исемнәрен истә калдыру, кулланылышын белү. Сөйләм телен үстерү.
	II	«Велосипед – минем дустым»	Балаларда юлда үз-үзеңне тоту культурасын тәрбияләү.Бирелгән мәгълүматны тыңлый белү һәм үзләштерүне формалаштыру, мөстәкыйль фикер йөртә белү, коммуникатив сәләтләрен үстерү.Велосипедта хәвефсез йөрү кагыйдәләренә өйрәтү.
	III	“Хәрби һөнәрләр”	Хәрби һөнәрләр, аларның төрләре, хәрби техника турында белемнәрен формалаштыру, хәрби һөнәрләргә карата хөрмәт тәрбияләү. Кайбер авазлар өстендә эшләү.
	IV	М.Җәлил “Карак песи”	Балаларда патриотик хисләр тәрбияләү. Шигырне сәхнәләштерү аша бал-да артистлык күнекмәләрен үстерү. М.Җәлил турында балаларның белемнәрен баету, аның әсәрләре белән танышуны дәвам итү. Әйтелешләре авыр сүзләр өстендә эшләү.
март	I	“Картина буенча сөйләү. “Яз.Сыерчыклар”.	Балаларда табигатькә, кошларга карата сак караш, миһербанлылык, кайгыртучанлык тәрбияләү.Фикерләрне мөстәкыйль әйтә белү сәләтен үстерү.Рәсем буенча хикәя төзүләренә ирешү.
	II	“Әниләр бәйрәме”	Әниләр бәйрәме турында белемнәрен киңәйтү, әниләр турында тасвирлау хикәясе төзергә өйрәтү; әниләргә мәхәббәт һәм ярдәм итү теләге тәрбияләү.

	III	Рәсем буенча сөйләү “Йорт кошлары”	Йорт кошлары турында белемнәрен ныгыту, гади җөмләләр төзергә өйрәтү, кошларга карата сакчыл караш, дустанә мөнәсәбәт тәрбияләү.
	IV	“Табышмаклар”	Табышмакларны тыңлый, аңлый белергә өйрәтү, сөйләм телен үстерү.
апрель	I	“ Күчмә кошлар”	Кошларга сакчыл караш тәрбияләү. Балаларның кошлар турындагы белемнәрен ныгыту. Күчмә кошларның исемнәрен дөрес итеп әйтергә өйрәтү.
	II	“Халкыбыз мирасы белән кызыксыну”	Әби-бабаларыбыз иҗат иткән әйберләргә хөрмәт тәрбияләү. Татар халкының декоратив-кулланма сәнгать үрнәкләре белән таныштыру. Бәйләнешле сөйләм телен үстерү.
	III	“Предметларга тасвирлама”	“Могҗизалы капчык” уены уйнау, уенчык буенча кечкенә тасвирлама төзү күнекмәләрен камилләштерү, сөйләм телен үстерү.
	IV	“Габдулла Тукай шигырьләре”	Шагыйрьнең иҗатына ихтирам хисләре тәрбияләү. Балаларны Тукайның тормыш һәм иҗат юлы белән таныштыру. Әдәби әсәрләрне тыңлый һәм сөйли белүләренә ирешү.
май	I	“Бакчадагы эшләр”	Май аенда бакчада башкрыласы эшләр турында белемнәрен арттыру, бәйләнешле сөйләм телен үстерү
	II	“Җинү бәйрәме”	Бәйрәм турында сөйләшү, рәсем турында хикәя төзү, аны сөйләп бирү күнекмәләре булдыру.
	III	“Йорт хайваннары турында сөйләшү”	Хайваннарны тасвирлый белү, бирелгән сорауларга тулы җавап табу күнекмәләрен үстерүне дәвам итү.
	IV	“Назлы сүзләр”	Назлы сүзләрне әйтергә өйрәнү, диалог алып баруны ирешү.

2.1.4СӘНГАТИ-ЭСТЕТИК ҮСЕШ

«Ижади сәнгать» белем бирү өлкәсе

«Иҗади сәнгать» белем бирү эшчәнлеге эчтәлеге балаларда әйләнә-тирәдәге матурлыкка кызыксыну уятуны ҺӘМ үз- үзләрен күрсәтү ихтыяҗларын канәгатьләндерүне формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә ҺӘМ белем бирү бурычларын билгели.

Рәсем ясау

Балаларның игътибарын табигать матурлыгына юнәлдерү, алар белән берлектә үсемлек һәм хайваннар дөньясы объектларының форма, төс, төзелеш камиллегенә соклану.

Татар декоратив-гамәли сәнгате әсәрләре белән танышуны дәвам итү.

Балаларны «орнамент» төшенчәсе белән таныштыру. Татар орнаментында оста итеп чагылдырылган чын чәчәк-үсемлек мотивларын карау. Бизәкнең өлешләрен аера белергә өйрәтү.

Балаларны декоратив эшчәнлеккә тарту: өч яфрак (бер ноктадан өч тапкыр буяу), күкчәчәк, ромашка (акчәчәк), миләш, гөлҗимеш h.

б. ны ясау ысулларын күрсәтү.

Бер, ике яки берничә төсне кулланып, гади элементлардан торган тасма (бордюр) бизәге ясый белүне формалаштыру. Чәчәкле үсемлекләргә төсләрне туры китерү кирәклегенә игътибар итү.

Берничә өлештән (кош, күбәләк, умарта корты фигуралары) торган предметларның формасын һәм төзелешен чагылдырырга өйрәтү.

Төсмерләр (зәңгәрсу, соры, алсу, шәмәхә) белән таныштыру, төсләрне тою хисен үстерү.

Татар декоратив-гамәли сәнгате үрнәкләре буенча күмәк эшләрне үтәүгә тарту.

Туган шәһәр (авыл) тормышыннан матур вакыйгаларны рәсемгә төшерергә теләк уяту. Рәсемнәрне бергәләп карау һәм нәрсә ясаганны сөйләүләренә ирешү. Иҗади активлык тудырырга булышу.

Ябыштыру

Кисеп ябыштыру сәнгатенә кызыксыну уяту, аның эчтәлеген катлауландыра һәм төрле сурәтләү мөмкинлекләрен киңәйтә бару.

Туры сызык буенча башта кыска, аннары озынрак тасмалар кисәргә өйрәтү. Төсле кәгазьдән киселгән тасмалардан предмет сурәтләргә өйрәтү. Сирень, артыш чәһәкләреннән торган композиция төзү өчен, өзек-өзек аппликация техникасы белән таныштыру.

Чәчәкләр, җиләк-җимешләр һ. б. ны ясау өчен, квадраттан түгәрәкләр һәм турыпочмаклыктан оваллар кисәргә күнектерү. Бизәү максатыннан полосада, квадрат, түгәрәктә декоратив бизәкләр төшерергә өйрәтү. Ритм-тоемлау хисен уяту.

Бер бит кәгазьдә берничә предметны кисеп ябыштыру юлы белән (урам, шәһәр), балаларны сюжетлы аппликация төзүгә якын китерү. Пөхтә эшләү күнекмәләре булдыру.

Татар декоратив-гамәли сәнгатенең үрнәкләре буенча әзер формалардан (чәчәкләр, күбәләкләр, кошлар) коллектив композиция төзегәндә, үзара ярдәмләшеп эшләү теләге уяту.

Әвәләү

Әвәләп ясау белән кызыксынуны үстерү; балчыктан (тозлы камыр, пластилин) әвәләү күнекмәсен камилләштерү.

Зур кисәктән кечерәк кисәкләр өзеп яки чеметеп алу, аларны бармаклар ярдәмендә түгәрәкләп тәгәрәтү, өлешләрне тоташтыру (чәчәк, гранат, миләш җимешләре); янчелгән шарның өстен шомарту, җиңел генә тарттырып, кырыйларын чеметкәләп чыгу - бөрү (гөбәдия, вак бәлеш һ. б.) күнекмәләре формалаштыру. Махсус таякчык (стека) ярдәмендә ике яки дүрт кисәккә бүлеп (бәлеш кисәкләре), килеп чыккан формаларны үзгәртергә тырышуларын хуплау.

Яңа форма барлыкка китерү өчен, шарның уртасын яньчеп, чокыр ясау ысулын куллану. Махсус таякчыкны файдалану ысуллары белән таныштыру. Әвәләп ясалган әйберләргә шушы таякчык ярдәмендә милли бизәкләр төшерергә омтылуларын хуплау.

Балчык (тозлы камыр, пластилин) белән пөхтә итеп эшләргә күнектерү.

Әвәләп ясалган әйберләрне күмәк композициягә (тәлинкәдәге сый, чәй сервизы һ. б.) берләштерү. Уртак эш нәтиҗәсен күреп шатлану хисләре уяту. Декоратив әвәләп ясауда халык уенчыклары үрнәкләре (Шәмәрдән, Актүбә һ. б. уенчыклар) буенча иң гади образлар тудырырга теләк уяту.

Өстәл театрында куллану өчен, татар халык әкиятләре буенча сюжет әвәләп ясауга кызыксыну һәм теләк тудыру. Балаларда өлкәннәр белән уртак эш нәтиҗәләрен күреп шатлану хисләре уяту.

Комплекслы – тематик план

Рәсем

Ай	атна	Эшчәнлек темасы	Бурычлар
сентярь	I	“Матур чәчәкләр”	Балалаларны чәчәк өлешләре белән таныштыру;эстетик тәрбия бирү; сайлап алу күнекмәләрен үстерү; кисточканы дөрес кулланырга өйрәтү.
	III	“Алмагачта алмалар”	Агач рәсемен ясарга өйрәтү.Агачның кәүсәсе, ботаклары, яфраклары, алмалары турында әйтү. Карандаш белән ясау алымнарын ныгыту
октябрь	I	“Алъяпкыч бизибез”	Балаларны аляпкычта төрле халык орнаменты бизәкләре төшерә һәм аны чиста итеп эшли белергә өйрәтү, үз эшләреннән кәнагатьләнү алу.
	III	“Алтын һәм гади йомыркалар”	Овал формасындагы әйберләрне ясарга һәм чиста итеп кырыйга чыгармыйча буярга, “очлы башлы”, “түгәрәк башлы” төшенчәләрен аңларга(йомырканың бер башы түгәрәгрәк, икенче башы очлырак)ярдәм итү.
ноябрь	I	“Свитерга бизәк төшерәбез”	Түгәрәкләр, юллар, таныш элементлар кулланып кәгаздән киселгән өс киемен бизи белүне ныгыту; төсләрне дөрес сайларга өйрәтү;балаларда мөстәкыйльлек һәм эстетик тойгылар үстерү.
	III	“Әнием портреты”	Әниләргә хөрмәт хисе тәрбияләү;портрет рәсемләү күнекмәсен ныгыту; пумаланы дөрес тотып, чиста-пөхтә эшләүләренә ирешү
декабрь	I	“Кар кызы”	Тун кигән кар кызын сурәтләргә өйрәтү (җилкәдән туны аска таба киңәеп киткән); пумала һәм буяу белән рәсемләүне ныгыту, тунның буявы кипкәч кенә бизәкләрне төшерергә күнектерү.
	III	“Яңа ел белән котлау открыткалары”	Мөстәкыйль рәвештә рәсемнең эчтәлеген уйлап чыгарырга һәм уйлаганны рәсемдә күрсәтергә өйрәтү;рәсем ясауның техник алымнарын ныгыту(буяуларны дөрес куллану, пумала юарга һәм киптерегә күнектерү). Балаларның эстетик тойгыларын,фантазияләрен үстерү, мөстәкыйльлек тәрбияләү
гыйнвар	I	“Минем яраткан уенчыгым”	Балаларны рәсемнәренең эчтәлеген уйлап ясарга, өлешләренең формаларын күрсәтеп ясарга өйрәтү.Буяулар белән эшли белүләрен ныгыту, мөстәкыйльлек тәрбияләү, ясаган рәсемнәре турында сөйли белүләренә ирешү.
	III	“Яулыкка бизәк төшерү(дымка бизәге)”	Дымка уенчыгы һәа аның бизәкләре белән танышу. Бизәкләрнең элементларын аерырга (туры кисешкән юллар, нокталар) өйрәтү.
фе ра	I	“Тармаклы агач”	Агач сурәтен ясаган вакытта аның юан һәм нечкә ботакларын карандашны каты һәм әкрен басып ясарга өйрәтү; яхшы нәтиҗәләргә ирешергә күнектерү, иҗадилыкны үстерү.

	III	“Матур кошчык”	Түгәрәк һәм овал формаларын берләштереп кошчык ясарга өйрәтү. Анаң томшыгын, тәриләрен ясау алымнарын аңлату, чиста эшләү күнекмәләрен бирү
март	I	“Матур чәчәкләр атты”	Балаларны төрле формалар китереп чыгара торган хәрәкәтләр белән матур чәчәкләр ясарга өйрәтү; балаларда эстетик тойгылар үстерү, төсләрне уйлап сайлап алырга күнектерү; матурлыкны күрә белергә өйрәтү.
	III	“Курчакның күлмәген бизәү”	Балаларны таныш элементлардан (сызыклар, нокталар, түгәрәкләр)бизәкләр төзергә өйрәтү. Бизәкләрне ясаган вакытта һәр бизәккә пумала белән эшләүнең үз алымын куллану. Балаларда иҗадилык, эстетик тойгылыр, күзаллауларын үстерү
апрель	I	“Әкияттәге теремкәй”	Балаларны рәсемдә экият образын чагылдырырга өйрәтү. Образлы күзаллауны, теремкәйне бизәгәндә мөстәкыйльлек һәм иҗадилык үстерү. Бизәүнең төрле алымнарын кулланырга күнектерү.
	III	“Минем яраткан курчагым”	Рәсемдә яраткан уенчыкларның образын ясарга өйрәтү; ясаган рәсемнәрне карап иң матур рәсемне сайлый белү һәм ни өчен ул рәсем матур икәнлеген аңлату. Формаларны дөрес күрсәтә белүне, кеше фигурасының өлешләрен дөрес урнаштыруны аңлату. Бөтен битне тутурып ясарга өйрәтүне дәвам итү.
май	I	“Самолетлар оча”	Карандашка төрлечә басып, болытлар аша очкан самолетларны рәсемдә ясарга өйрәтү. Образлы күзаллауны үстерү. Ясаган рәсемнәренә карата эмоциональ һәм уңайлы тойгылырны уяту.
	III	“Бәйрәмчә бизәлгән йорт”	Рәсемнең эчтәлеген уйларга өйрәтү. Иҗадилыкны, үзлегеннән эшләүне тәрбияләү.

Комплекслы – тематик план

Ябыштыру

ай	**атна**	**Эшчәнлек темасы**	**Бурычлар**
сентябрь	II	“Матур флажоклар”	Кайчы тотарга өйрәтү, фложокларны кәгазь битендә дөрес итеп урнаштыру,чиста-пөхтә эшләү
	IV	“Полоскалар кисү һәм ябыштыру”	Кайчы тотарга өйрәтүне дәвам итү, фложокларны кәгазь битендә дөрес итеп урнаштыру,чиста-пөхтә эшләү
октябрь	II	“Без ничек бер кәрзин гөмбә җыйдык?”	Гөмбә кисеп алып ябыштыру алымнары белән таныштыру; табигать биргән хәзинәгә сакчыл караш тәрбияләү;көзге уңыш турындагы белемнәрен киңәйтү; дөрес итеп эшләргә өйрәтү.
	IV	“Суда көймәләр йөзә”	Полосканы туры сызыклар буенча кисәргә һәм турыпочмакның почмакларын кисеп алуны ныгыту.Өлешләрдән торган көймә образын тудырырга өйрәтү.

ноябрь	II	“Зур өй”	Полосканы туры сызыклар буенча кисәргә һәм турыпочмакның почмакларын кисеп алуны ныгыту.Өлешләрдән торган зур өйнең образын тудырырга өйрәтү.
	IV	“Яулык бизәү»	Балаларны туры сызык буенча озынча полоскалар кисәргә, кайчы белән сак эш итәргәгә, яулык очларын матур итеп бизәргә өйрәтү. Әниләргә карата хөрмәт тәрбияләү.
декабрь	II	“Уенчык салынган арба”	Турыпочмаклыкның, квадратның почмакларын түгәрәкләп кисеп алуны ныгыту. Иҗат итәргә балаларда теләк уяту.
	IV	“Чыршыга төймәләр”	Балаларны түгәрәк формалар кисә белергә күнектерү. Кайчы белән эшли белүне ныгыту. Матурлыкка соклану, бәйрәм хисе тәрбияләү.
январь	II	“Матур пирамидалар”	Балаларны квадрат, түгәрәк формалар кисә белергә күнектерү. Кайчы белән эшли белүне ныгыту. Кирәкле төсләрне сайлап алырга һәм иң зур түгәрәктән кечкенә түгәрәккә түгәрәкләрне урнаштырырга өйрәтү.
	IV	“Автобус”	Турыпочмаклыкның почмакларын түгәрәкләп кисәргә өйрәтү, полоскадан кечкенә квадратлар кисеп алуны ныгыту (автобусның тәрәзәләре).
февраль	II	“Алъяпкычка бизәк төшерү”	Квадраттан өчпочмаклар, түгәрәкләр кисеп алуны күнектерү. Чиста матур ябыштырырга өйрәтү, төсләр балкышын дөрес сайлау, үз эшеңнән кәнагатьләнү хисе алу.
	IV	“Күктә самолетлар оча”	Коллектив эштә бергә сөйләшеп эшләргә өйрәтү, рәсемне тулыландырырга өйрәтүне дәвам итү
март	II	“Әнигә бүләк”	Балаларга квадраттан почмакларын түгәрәкләп кисәргә өйрәтүне дәвам итү. Эстетик зәвык булдыру, кул чукларының моторикасын ныгыту. Кайчыны дөрес тотарга, сак эш итәргә өйрәтү.
	IV	“Курчакларга чокыр бизибез”	Балаларны матур төсләр кулланып, матурлап бизәргә, бизәкләр кисәргә өйрәтү, кайчыны дөрес тотып сак эш итәргә өйрәтүне дәвам итү; турыпочмактан, квадраттан түгәрәкләр кисүне күнектерү, пөхтә кләйләү алымнарын ныгыту. Матурлыкны күрә һәм тудыра белергә өйрәтү.
апрель	II	“Ракета”	Турыпочмаклыкны икегә бөкләп почмакларын кисеп алырга өйрәтү. Альбом битендә ракетаны диагональ буенча урнаштыру, чиста итеп эшли белергә өйрәтү,эшкә кызыксыну уяту.
	IV	“Кис һәм нәрсә ябыштырасың килсә, шуны эшлә”	Үз эшләренең эчтәлегеен уйларга, эшләргә өйрәтү. Кәгазьдән турыпочмак, түгәрәк, квадрат формалары кисү. Иҗадилыкны тәрбияләү.
ма	II	“Кызыл калфак”	Аппликациягә әкият образы бирергә өйрәтү. Кешене сурәтләргә(күлмәк формасы, баш, аяк, кул,) өйрәтүне дәвам итү.Пөхтә кисәргә һәм ябыштыра алуны ныгыту.

	IV	Тылсымлы бакча.	Коллектив композиция булдыру; кайчы белән турыга, квадратның, турыпочмакның почмакларын түгәрәкләп кисүне өйрәтүне дәвам итү.

Комплекслы – тематик план
Әвәләү

ай	атна	Эшчәнлек темасы	Бурычлар
сентябрь	I	“Алмалар һәм җимешләр”	Җиләк-җимешләр турындагы белемнәрен киңәйтү, гомумиләштерү;җиләкҗимешләргә сакчыл караш тәрбияләү;җимешләрне дөрес формада әвәләү күнекмәләрен үстерү; әвәләү дәресләренә кызыксынуларын уяту.
	II	“Зур һәм кечкенә кишерләр”	Конус формасын әвәләү, зур һәм кечкенә предметлар белән эшли алуны булдыру.
	III	“Кыяр һәм чөгендер”	Овал һәм түгәрәк формадагы предметларны әвәләүне дәвам итү, предмет өстен сыпырып тигезләү.
	IV	“Мәгънә буенча әвәләү”	Үз теләкләре буенча әвәләү, үвәләү ысулларын дөрес куллануны булдыру.
октябрь	I	“Тозлы камырдан кондитер ризыклары”	Тозлы камыр һәм аның үзлекләре белән таныштыру;пешекче хезмәтенә соклану хисләрен тәрбияләү; дөрес форма бирү күнекмәләрен үстерү;пешекчеләр хезмәтен хөрмәтләргә өйрәтү.
	II	“Гөмбәләр үсә”	Балаларның гөмбәләр турындагы белемнәрен ныгыту, аларның ашарга яраклы яки агулы булырга мөмкин икәнлеген аңлату; аларга карата сакчыл караш тәрбияләү, сәламәтлекне саклауга өйрәтү..
	III	“Энемә яки сеңлемә бүләккә уенчык”	Балаларда күзаллау сәләтен үстерү, алдан үзләштергән әвәләү күнекмәләрен куллану. Бүтән балаларга игътибарлы булырга өйрәтү, алар турында кайгыртырга күнектерү.
	IV	”Өчпочмак”	Татар халык ашлары белән таныштыруны дәвам итү; кул чукларының физик үсешен ныгыту. Халык ашларына хөрмәт тәрбияләү.
ноябрь	I	“Яшелчә кибете”	Балаларга түгәрәк формадагы яшелчәләр әвәләргә тәкъдим итү. Нинди яшелчәләр белүләрен, нинди төстә икәнен ачыклау. Әвәләү алымнарын ныгыту.
	II	“Аквариумда балыклар йөзә”	Балаларның балык төрләре турында белемнәрен киңәйтү, гәүдә төзелешләренә игътибар итү, төрле гәүдәле балыклар әвәләргә өйрәтүне дәвам итү.

	III	“Үрдәк”	Дымка уенчыгы белән таныштыру, чеметү кебек ысулларны дөрес куллануны булдыру.
	IV	“Слива һәм лимон”	Овал формадагы предметларны әвәләргә өйрәтүне дәвам итү, эстетик зәвыкъ формалаштыру.
декабрь	I	Кар бабайлар әвәлибез.	Төрле зурлыктагы түгәрәкләрне әвәләргә өйрәтү; әвәләү алымнарын ныгыту; эстетик зәвык формаларын тоюны үстерү.
	II	“Теләк буенча әвәләү”	Балаларны үз теләкләре буенча мөстәкыйль һәм иҗади рәвештә уйлаган нәрсәләрен ясарга өйрәтү. Әвәләүнең төрле ысулларын кулланып эшләүне ныгыту.
	III	“Кар кызы”	Балаларны кеше фигурасы әвәләргә өйрәтүне дәвам итү. «Озынча-багана формасы», «түгәрәк-шар»формаларын әйтә белергә өйрәтү.Шөгылгә карата балаларда кызыксыну уяту.
	IV	“Яңа елга кучтәнәч”	Балаларны үз теләкләре буенча мөстәкыйль һәм иҗади рәвештә уйлаган нәрсәләрен ясарга өйрәтү. Бәйрәм хисе, кемнедер сөендерәсе килү хисен уяту.
январь	II	“Курчак”	Ике өлештән торган предмет әвәләү (шар - баш, столбик - тун).
	III	“Минем яраткан әкият героем”	Балаларның үзләре сайлаган әкияттән үзләренә ошаган әкият героен әвәләргә өйрәтү.Аның гәүдә формасын, кул, аякларын дөрес итеп тасвирлый белергә өйрәтү; әкиятләрне хәтерләрендә яңартырга ярдәм итү; әкият геройларының уңай һәм тискәре якларын күрә һәм бәяли белергә күнектерү.
	IV	“Азык –төлек кибетенә тәм – томнар киледе”	Татар халык ашлары белән таныштыруны дәвам итү; кул чукларының физик үсешен ныгыту. Халык ашларына хөрмәт тәрбияләү.
февраль	I	“Кошлар җимлеккә очып килделәр”	Әвәләүдә гади торышны: гәүдәне аска, башны ияргә, иптәшеңнең эше белән үз эшеңне берләштерергә өйрәтү. Әвәләү алымнарының техникасын ныгыту.
	II	“Яраткан йорт хайваным”	Хайван өлешләрен өйрәнгән алымнар белән әвәләү, хайваннарга карата сакчыл караш тәрбияләү.
	III	“Самолетлар аэродромда”	Ике кисәк пластилиннан самолет әвәләргә өйрәтү
	IV	“Үзеңә нәрсә ошый, шуны әвәлә”	Үз фикерләреңне туплый белүне үстерү,әдәби әсәрләрдән алган тәэсирләрне формалаштыру. Алда өйрәнгән алымнарны кулланып кызыклы әйберләр әвәләүне ныгыту.
март	I	“Чынаяк(чокыр)”	Тәгәрәтү алымы белән савыт – саба әвәләргә өйрәтү. Кырыйларын тигезләп формага китерү. Өлешләрен беркетү һәм шомартуны ныгыту. Кул чуклары хезмәтен камилләштерү.
	II	“Чәчәк бәйләме”	Тюльпан чәчәге әвәләргә өйрәтү, әниләргә хөрмәт тәрбияләү.

	III	“Куян баласы”	Гәүдә өлешен дөрес әвәләргә өйрәтү, куянга хас үзенчәлекләрне ачыклау, хайваннарга карата сакчыл караш тәрбияләү.
	IV	“Кәҗә бәтие”	Дүрт аяклы хайван әвәләргә өйрәтү(гәүдәсе овал,башы озынча, тәпиләре туры);әвәләү алымнарын ныгыту; уч төпләрендә әйләндерү; аерым өлешләрен гәүдәгә беркетү; беркеткәч шомартып кую.
апрель	I	“3 аюга савыт әвәләү”	Бер төрле формадагы предметларны, ләкин төрле зурлыктагы предметларны әвәләргә өйрәтү; предметларны әкият буенча драматизацияләргә өйрәтү. Савытларны әвәләүне күнектерү; тәгәрәтү, сыту; кырыйларын бармаклар белән күтәрүне эшкәртү.
	II	“Тәлинкәдән кошчык җим чүпли”	Алда өйрәнгән алымнарны (тәгәрәтү, тартып чыгару,өлешләрне беркетү, шомарту) кулланып әвәли белүне ныгыту.
	III	“Чеби”	Төрле зурлыкчтагы шарлар әвәләү, бер-берсе белән тоташтыру, чеметеп койрык, томшык ясау
	IV	“Матур бакчабыз”	Алда өйрәнгән алымнарны кулланып әвәләү ысулларын ныгыту. Нинди яшелчәләр белүләрен, нинди төстә икәнен ачыклау.
май	I	Ирекле	Иҗади һәм үзлегеннән эшләүне үстерүне ныгыту. Стек белән эшләргә өйрәтү.
	II	Ирекле	Иҗади һәм үзлегеннән эшләүне үстерүне ныгыту. Стек белән эшләргә өйрәтү. Алган белемнәрен куллануны ныгыту.

Җыр

Аңлатма язуы

«Музыка» белем бирү эшчәнлеге эчтәлеге балаларның музыкальлекләрен, музыканы хис-тойгы белән кабул итү сәләтләрен үстерү максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә Һәм белем бирү бурычларын билгели.

Татар музыкасына карата кызыксыну уяту, аны тыңларга теләк белдерү. Аның хисле-образлы эчтәлеге турында сөйләү, кичерешләр белән бүлешү.

Татар композиторларының музыкаль әсәрләрен тыңлап, музыканың төп өч жанры: «җыр», «бию», «марш» төшенчәләрен бирү. Балаларның музыка характерын, кәефен бирә белү сәләтләрен үстерү.

Музыка уен кораллары (курай, кубыз, тальян гармун һ. б.) һәм аларның яңгырашы белән танышуны дәвам итү. Татар җырларын дөрес, сәнгатьле итеп һәм аңлап башкарырга, сүзләрен ачык итеп әйтергә күнектерү.

Татар биюенә хас гади хәрәкәтләр («аяк очларында атлап йөрү», «чүгү», «аяк очларында күтәрелү», «берле бишек», «баш-үкчә», «култыклашып әйләнү», «борма» (гади вариант) һ. б.) белән таныштыруны дәвам итү.

Музыка характерына туры китереп, ритмлы хәрәкәтләр башкаруны формалаштыру.

Хәрәкәтле импровизацияләрдә музыкаль образны чагылдырырга омтылуны хуплау, балалар белән бергә гәүдәләнеш вариантларын («тәкәббер» әтәч, «кайгыртучан» тавыклар, тик-тормас чебиләр һ. б.) тикшерү, музыкаль әкият эчтәлеге һәм характерына дөресрәк туры килә торган образны сайларга булышу, һәр иҗади табышны хуплау.

Балалар эшчәнлегенең төрле структурасына музыка өстәү; матур әдәбият, сынлы һәм театр сәнгатьләре әсәрләрен файдаланып, кәефкә туры килерлек һәм хис-кичерешләргә ярдәм итәрлек музыка астында катнаш музыкаль эшчәнлек үткәрү.

2.1.5ФИЗИК ҮСЕШ

“Сәламәтлек” белем бирү өлкәсе

“Сәламәтлек” белем бирү өлкәсе эчтәлеге балаларның сәламәтлекләрен саклау, аларда сәламәтлек культурасы нигезләрен формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Баларның физик һәм психик сәламәтлекләрен саклау һәм ныгыту; учреждение төрен һәм тибын, булган шартларны, төркем тулылыгын, балаларның сәламәтлек һәм үсеш торышы үзенчәлекләрен, шулай ук төбәкнең климатик шартларын һәм ел фасыллары үзенчәлекләрен исәпкә алып, бала организмын системалы чыныктыруга, хәрәкәтләрнең төп турләре формалашуга һәм камилләшүгә шартлар тудыру.

Культура-гигиенапроцедураларының төп алгоритмнары бнлән таныштыру. Балаларны гигиена процедураларын аңлы һәм мөстәкыйль рәвештә башкарырга гадәтләндерү. Сабынны дөрес куллану, кулларны, битне; юынгач коры итеп сөртенү, сөртенү, сөлгене урынына элү, тарак һәм кулъяулык куллану күнекмәләрен формалаштыру.

Өстәл янында үз-үзеңне дөрес тотуның иң гади күнекмәләрен формалаштыру: аш 1әм чәй кашыкларын, чәнечеке, салфетканы дөрес куллану.

Ипине вакламаска, азыкны түкми-чәчми ашарга, ризыкны авызны ябып чәйнәргә, ашап туйгач рәхмәт белдерергә күнектнрү.

Милли ризыклар: токмачлы аш, шулпалы пилмән, чумар ашы, сөтле чәй һ. б. белән таныштыру.

Файдалы һәм зарарлы азык-төлек турында күзаллау булдыру; яшелчәләр һәм җиләк-җимеш, кеше организмы өчен файдалы сөт ризыклары: каймак, катык, эремчек һ. б. белән таныштыру.

Сәламәтлекнең әһәмиятен аңлату, сәламәт яшәү рәвеше тәрбияләү өчен шартлар тудыру. Үз сәламәтлегеңә һәм якын кешелэреңнең сәламәтлегенә сакчыл караш тәрбияләү.

Көндәлек тормышта гигиена күнекмәләрен үтәүгә һәм пөхтәлек булдыруга ихтыяҗ; формалаштыру.

«Физик культура» белем бирү өлкәсе

«Сәламәтлек» белем бирү эшчәнлеге эчтәлеге балаларның сәламәтлеген саклау, аларда сәламәтлек культурасы нигезләрен формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлдерелә һәм белем бирү бурычларын билгели.

Балаларның физик һәм психик сәламәтлекләрен ныгыту буенча эшне; оешма төрен һәм тибын, булган шартларны, төркем тулылыгын, балаларның сәламәтлек һәм үсеш үзенчәлекләрен, шулай ук төбәктәге климатик һәм ел фасыллары үзенчәлекләрен исәпкә алып, бала организмын чыныктыру эшен дәвам итү.

Шәхси гигиена процесслары турындагы күзаллауларын баету. Гигиена нормалары һәм кагыйдәләрен аңлы һәм мөстәкыйль рәвештә үтәүләренә ирешү.

Гади һәм чиста киенү, киемнәрне тәртипләп төрү, бүлмәдә чиста аяк киемендә йөрү күнекмәләрен үстерү.

Ашаганчы һәм ашагач, пычрангач, туалеттан соң кулларын мөстәкыйль рәвештә юарга, тешләрен чистартырга, ашаганнан соң авызны чайкарга, йоклар алдыннан аякларны юарга гадәтләндерү.

Пөхтә ашау күнекмәләрен камилләштерү: ризыкны азлап кына алу, тавышсыз гына ашау, бик кайнар ризык ашамау, коймау, савыт-сабаны дөрес файдалану.

Милли ризыклар һәм эчемлекләр (умач, татарча азу, казам пылавы, кара җимеш һәм өрекле чәй, хуш исле чәй һ. б.) белән таныштыру.

Бала организмы өчен кирәк булган витаминнар турында күзаллау булдыру. Ризык кабул итү режимын үтәү, җиләк- җимеш, яшелчә, балык һәм сөт ризыкларын (кайнаган сөт, кефир, корт), ит һәм башка файдалы ашамлыкларны куллануга ихтыяҗ тәрбияләү.

«Сәламәтлек» һәм «авыру» төшенчәләре, халык медицинасының кайбер чаралары белән таныштыру. Бәрелгәндә, киселгәндә үз-үзеңә һәм башка балаларга элементар ярдәм күрсәтү, үз сәламәтлегең турында кайгырту күнекмәләре формалаштыру.

ЙОКЫДАН УЯНУ ГИМНАСТИКАСЫ

Комплекслы-тематик план

ай	**гимнастика**
сентябрь	«Уяну» Йокы качты тәрәзәдән, йөгерде юллардан, Ә без синен белән уяндык, уяндык та елмайдык (киерелү) Башта күзләрнен берсен ачтык, аннары икенчесен, Кулларны күтәреп төшердек, велосипед әйләндердек. Уңга-сулга борылдык, аннары сикереп тордык.
октябрь	«Хәерле иртә» Хәерле иртә, күзләр. Сез уяндыгызмы?(күзләргә массаж. Бармаклар белән бинокль ясап, як-якка карыйлар) Хәерле иртә, колаклар. Сез уяндыгызмы?(колакларга массаж. Учны колакларга куялар (“Чебурашка”), як-якны тыңлыйлар) Хәерле иртә, куллар. Сез уяндыгызмы?(кулларның башта берсенә, аннан икенчесенә массаж. “Пропеллер” күнегүе) Хәерле иртә, аяклар. Сез уяндыгызмы?(аякларның башта берсенә, аннан икенчесенә массаж. “Велосипед” күнегүе) Хәерле иртә, кояш. Мин уяндым!(кулларны сузып киерелү)
ноябрь	Әйдәгез, бергәләп, басабыз, Кулларны ян – якка сузабыз. Аннары бөгеләбез,бергәләп тураябыз. Кулларны күтәрәбез, Кояшка сәләм юллыйбыз. Кулларны качырабыз, Аннары аларны бергәләп эзлибез.

	Уңга карыйк, Сулга борылыйк. Утырабыз, торабыз. Үкчәгә дә басыбыз, Аяк очларына басып, Кояшка үреләбез.
декабрь	«Без шулай итәбез» Без йоклап тордык, бераз уйнарга булдык. Башны иябез алга, уңга, сулга борабыз, Аннан карап торабыз. Иң өсләрен сикертәбез, кулларны биетәбез. Бер алга, бер артка сузып, Күңелле ял итәбез. Аннары без чүгәлибез, тезләрне кочаклыйбыз. Башны алга яшереп, без ападан качабыз.
январь	«Пескәй » 1. "Пескәй уяна". Ятып, бергә уң аякны һәм сул кулны күтәрәләр, төшерәләр. Аннан сул аякны һәм уң кулны күтәрәләр, төшерәләр. Аннан 2 кулны һәм 2 аякны бергә күтәрәләр, төшерәләр. 4-5 тапкыр кабатларга. 2. «Пескәй сөенә». Үрмәләү позасына керергә. Башны күтәрергә, умыртка сөяген бөгәргә. Тирән сулыш алырга. 4-5 тапкыр кабатларга. 3.«Пескәй ачулана ». Үрмәләү позасына керергә. Иякне күкрәккә тидерергә, арканы бөгәргә. Тирән сулыш алырга. 4-5 тапкыр кабатларга. 4. "Пескәй сузыла" Сузылу күнегүе. 5. "Пескәй сикерә" Сикерү.
февраль	"Чәчәк" Чәчәк йоклый, Чәчәк уяна. (киерелү күнегүләре) Иртәнге кояшка Ул бик куана. (урында сикерү) Кояшка сузыла (аяк очларына басып, сузылалар) Кояшка үрелә (аяк очларына басып, сузылалар) Күбәләк дустына (кулларны канатлар каккан кебек җилпиләр) Сәлам өләшә (сәлам бирәләр)

март	Без уяндык, (киерелү күнегүләре) Күзләрне ачтык, (күзләрен ачалар) Аякларны суздык (аякларын сузып, селкетәләр) Аларны да уяттык! Ян –якка борылып (басып, ян –якка борылалар) Кояшка без карадык. (аяк очларына басып, сузылалар) Якты көнгә сокланып, Матур итеп елмайдык. (ян – якка борылып, елмаялар) Сикереп тә алдык (сикерү күнегүләре) Йөгердек тә (урында йөгерү) Хәзер инде без Уйнарга бергә әзер! (үз-үзеңне кочу)
апрель	Аякларың тыпырдат (аякларны тыпырдаталар) Кулларыңны чәбәклә.(кулларны чәбәклиләр) Бер монда, бер монда, Кыен эш түгел бер дә. (ян-якка борылып кулларны чәбәклиләр) Башың аска иеп ал, (башларын бер иеп, бер күтәрәләр) Кулларыңны болгап ал. (йөзү күнегүләре) Бер монда, бер монда, Кулларыңны болгап ал.(ян- якка борылып, йөзү күнегүләре эшлиләр) Бу дустың белән күреш, (уңга борылып, сәләм юллыйлар, елмаялар) Бу дустың белән күреш.(сулга борылып, сәләм юллыйлар, елмаялар) Йә иптәш, йә, әйлән, (урында сикереп, әйләнәләр) Бик кыен түгел бу эш.
май	Нәниләр бара тигез юл буйлап. (урында атлыйлар) Тигез юл буйлап, ашыкмый атлап. (урында атлыйлар) Зур-зур ташларны Сикереп үтәләр. (урында сикерәләр) Уңга да баралар, сулга да баралар, (уңга – сулга борылу күнегүләре) Су аша йөзеп, (йөзү күнегүләре) ярга чыгалар. (сулыш алу күнегәләре)

ФИЗИК КУЛЬТУРА

Аңлатма язуы

«Физик культура» белем бирү эшчәнлеге эчтәлеге балаларда физик культурага кызыксыну һәм аңлы караш, гар-монияле физик үсеш формалаштыру максатларын тормышка ашыруга юнәлтелә һәм белем бирү бурычларын билгели.Балаларда хәрәкәт активлыгына ихтыяҗ формалаштыру. Яшьтәшләре белән зур булмаган төркемнәрдә, үзләре белеп, татар халык уеннарын оештыруда мөстәкыйльлекләрен үстерү. Кагыйдәләрне мөстәкыйль рәвештә үтәргә өйрәтү.Хәрәкәтләнү тәҗрибәсен баету.Хәрәкәтле уеннарда балаларның иҗади сәләтләрен (уен вариантлары, катнаш хәрәкәтләр уйлап чыгару) үстерү.

САФҺАВДА ХӘРӘКӘТЛЕ УЕННАР

Хәрәкәтле уеннар балаларның физик үсешенә булыша, сәламәтлекләрен ныгыта, хәрәкәт координациясен яхшырта. Әлеге уеннар ярдәмендә бала тырыш, көчле, сәләтле, нык ихтыярлы булып үсә. Бу уеннарны уйнаганда билгеле бер кагыйдәләрнең үтәлү мәҗбүрилеге балаларны тәртипкә, үз эш гамәлләр, хәрәкәтләрен барларга өйрәтә. Уенның шартларын истә калдыру аша балаларда күзәтүчәнлек тәрбияләнә, истә калдыру сәләте, хәтер эшчәнлеге яхшыра. Уен бапрышанда балалар бергәләп уйнау, хәрәкәт итү, ситуацияне хәл итү кебек күнекмәләргә өйрәнәләр, башка балалар арасында үзеңне тоту, гомуми кагыйдәләргә буйсыну кебек тәртип кагыйдәләрен үзләштерәләр.

Комплексла-тематик план

Ай	Атна	Тема	Бурычлар
сентябрь	I	«Аю өне янында» ”Куяннар һәм бүре”	Сикерү күнекмәләрен үстерү, сыгынучанлыкны, җитезлекне булдыру, сиганал буенча хәрәкәтләрне төгәл башкарырга өйрәтү.
	II	«Светофор һәм автомобиль»	Бирелгән темп белән хәрәкәтләнергә өйрәтүне дәвам итү. Юлдагы куркынычсызлык кагыйдәләрен ныгыту.
		«Трамвай”	Игътибарлыкларын тупларга күнектерү, түземлек тәрбияләү, уен кагыйдәсен үтәргә өйрәтү.
	III	«Огуречик» “Көтүче һәм көтү”	Йөгерү тизлеген үстерү,сигнал буенча хәрәкәт итү,шигырь сүзләренә туры китереп уйнау, күзәтүчәнлекне үстерү.
	IV	«Песи һәм тычкан»	Пространствода ориентлашу, бәрелми – төртелми уйнауны булдыру.
		“Очкычлар”	Төрле юнәлештә йөгерү күнекмәләрен системалаштыру, дус –тату уйнауны булдыру.
октябрь	I	“Ябалак”	Игътибарлылык, кыюлык, җитезлек кебек матур сыйфатлар тәрбияләү, шигырь сүзләренә туры китереп уйнау.
		“Төсле автомобильләр”	Юл йөрү кагыйдәләрен ныгыту, төсләр турында белемнәрен камилләштерү, сиганал буенча хәрәкәтләнүне булдыру
	II	“Кыңгырау”	Дус – тату уйнауны булдыру, түгәрәк тирәли сиганал буенча йөгерү күнекмәләрен, тизлекне үстерү,

		“Инеш аша сикереп чык”	Урыннан 2 аякта ераклыкка сикерү күнекмәләрен камилләштерү, кыюлык тәрбияләү
	III	“Куяннар”	Сикерү күнекмәләрен камилләштерү, уен барышында иптәше белән хәрәкәтләрне яраклаштырып башкару күнекмәсен үстерү.
		“Машиналар һәм җәяүлеләр”	Юл йөрү кагыйдәләре турында белемнәрен ныгыту, тирә-якта ориентлашу күнекмәсен үстерү,игъбарлылык тәрбияләү
	IV	“Беренче булып бас”	Игъбарлылык тәрбияләү, тырышлык, максатчанлык кебек яхшы сыйфатларны үстерү, физик активлыгын камилләштерү.
		“Аю-бүре”	Йөгереклек һәм җитезлек сәләтен үстерү,сүзләргә туры китереп хәрәкәтләр ясау.
ноябрь	I	“Казлар - аккошлар”	Игътибарлыкларын, хәтерен, кузаллауларын үстерү, рольләрне бүлешкәннән соң дөрес башкаруны булдыру, пространствода бәрелешмичә төрле юнәлештә йөгерү күнекмәләрен камилләштерү.
		“Сиздермичә йөгереп үт”	Сизгерлек булдыру, дус –тату унарга өйрәтүне дәвам итү.
	II	“Тавык кетәклегендә төлке”	Җитезлек, өлгерлек тәрбияләү, тиз йөгерү, сикереп менү күнекмәләрен бирү.
		“Үз төсеңне тап”	Хәтерне, җитезлекне үстерү,балаларны иптәшләренә карата кайгыртучан, игътибарлы, ярдәмчел булырга өйрәтүне дәвам итү, кешелеклелек хисләре тәрбияләү.
	III	“Көн-төн”	Коллективта бергә уйнау теләге уяту, пространствода ориентлашу булдыру**,** сигналларга игътибар итү, ишетү сәләтен үстерү.
		«Светофор һәм автомобиль»	Бирелгән темп белән хәрәкәтләнергә өйрәтүне дәвам итү. Юлдагы куркынычсызлык кагыйдәләрен ныгыту.
	IV	“Бүләкләр”	Балаларны бер-берсе белән аңлашып кирәк чакта ярдәм итеп уйнарга өйрәтүне дәвам итү, хәрәкәт активлыгын үстерү.
		“Әбәк”	Игътибарлыкларын, хәтерен, кузаллауларын үстерү, рольләрне бүлешкәннән соң дөрес башкаруны булдыру, пространствода бәрелешмичә төрле юнәлештә йөгерү күнекмәләрен камилләштерү.
декабрь	I	“Песи һәм кошчыклар”	Хәрәкәт координациясен, җитезлекнее үстерү, уен белән кызыксындыру булдыру.
		“Кайда шалтыраттылар”	Ишетү сәләтен үстерү,реакцияләренең тизлеген көчәйтү.
	II	“Кем беренче?”	Йөгерү тизлеген үстерү, максатка ирешүчәнлек кебек яхшы сыйфатлар тәрбияләү.

		“Машиналар һәм җәяүлеләр”	Юл йөрү кагыйдәләре турында белемнәрен ныгыту, тирә-якта ориентлашу күнекмәсен үстерү,игъбарлылык тәрбияләү
	III	“Аучы һәм куяннар”	Сабырлык, җитезлек, хәрәкәт активлыгы тәрбияләү, пространствода оринтлашу булдыру, рольләрне бүлешеп уйнау күнекмәләрен үстерү.
		“Кегляны аудар”	Төзлекне, тырыш, көчле, сәләтле, нык ихтыярлы булып үсүләренә этәргеч бирү.
	IV	“Мине куып җит”	Җитезлекләрен үстерү, бер –бер артлы йөгерү күнекмәләрен булдыру**.**
		“Тавык кетәклегендә төлке”	Җитезлек, өлгерлек тәрбияләү, тиз йөгерү, сикереп менү күнекмәләрен бирү.
гыйнв	I	“Миңлебай”	Яшьтәшләре белән зур булмаган төркемнәрдә, үзләре белеп, татар халык уеннарын оештыруда мөстәкыйльлекләрен үстерү, уен кагыйдәсен үтәүне булдыру.
		“Аксак төлке”	Бер аякта сикерү кәнекмәләрен үстерү, җитезлек тәрбияләүне дәвам итү.
	II	“Энә һәм җеп”	Җитезлек, өлгерлек тәрбияләү, бер-бер артлы йөгерү күнекмәләрен үстерү.
		“Бүре һәм сакрыклар”	Түгәрәккә басарга, күмәк уйнарга, хәрәкәтләрне дөрес итеп башкарырга күнектерүне дәвам итү.
	III	“Оядагы кошлар”	Сизгерлек, сигнал буенча хәрәкәт итү күнекмәләрен тәрбияләү.
		“Үз парыңны тап”	Төрле юнәлештә йөгереп, сигнал булгач, үз парыңны табу күнекмәләрен үстерү, дус – тату уйнауны булдыруны дәвам итү.
	IV	“Чүлмәк сатам”	Яшьтәшләре белән зур булмаган төркемнәрдә, үзләре белеп, татар халык уеннарын оештыруда мөстәкыйльлекләрен үстерү, уен кагыйдәсен үтәүне булдыру.
		“Тизрәк түгәрәккә кер”	Музыканы игътибар белән тыңлау күнекмәләре булдыру, музыкка туктагач тәгәрәк эченә кереп басарга өйрәтү, җитезлек, хәрәкәт активлыгын формалаштыру.
февраль	I	“Машиналар һәм җәяүлеләр”	Юл йөрү кагыйдәләре турында белемнәрен ныгыту, тирә-якта ориентлашу күнекмәсен үстерү,игъбарлылык тәрбияләү.
		“Кегляны аудар”	Төзлекне, тырыш, көчле, сәләтле, нык ихтыярлы булып үсүләренә этәргеч бирү.
	II	“Төлке килә”	Сигнал буенча хәрәкәтләнү күнекмәләрен камилләштерү, сизгерлекләрен үстерү.
		“Кыш бабай”	Сизгерлек, сигнал буенча хәрәкәт итү күнекмәләрен тәрбияләү.
	III	“Чаналар белән ярыш”	Җитезлекне, тизлекне булдыруны дәвам итү, дус –тату уйнау теләкләре тудыру.
		“Соры бүре”	Күмәк уенда катнашасы килү теләге уяту, сак атлап йөрүче бүре образын хәрәкәтләр аша чагылдырырга омтылыш тудыру.

	IV	“Кошлар очалар”	Хәрәкәт тизлеген үстерүне дәвам итү, төрле юнәлештә очу күнегүләрен башкарып йөгерү, сигналларга игътибар итүне булдыру.
		“Светофор”	Светофорның төсләре турындагы белемнәрен ныгыту, игътибарларын үстерү, уйлап эш итәргә өйрәтү.
март	I	“Кем әйберне тизрәк күчерә?”	Тизлек, сизгерлек үстерү, дус –тату уйнауны булдыруны дәвам итү,күрсәтелгән хәрәкәтләрне төгәл итеп башкарырга өйрәтүне дәвам итү.
		“Тизрәк түгәрәккә кер”	Музыканы игътибар белән тыңлау күнекмәләре булдыру, музыкка туктагач тәгәрәк эченә кереп басарга өйрәтү, җитезлек, хәрәкәт активлыгын формалаштыру.
	II	“Инеш аша сикереп чык”	Урыннан 2 аякта ераклыкка сикерү күнекмәләрен камилләштерү, кыюлык тәрбияләү.
		“Үрдәк атыш”	Тупны тотарга, туптан качарга өйрәтүне дәвам итү, төз атуны булдыру, балаларның хәрәкәтчәнлекләрен, җитезлекләрен үстерү.
	III	“Флагка кадәр сикер”	Сикерү күнекмәләрен үстерү, сыгынучанлык, чыдамлылык булдыру, бирелгән темп белән хәрәкәтләнергә өйрәтүне дәвам итү.
		«Төсләр сату »	Йөгерү тизлеген үстерү, пространствода ориентлашу күнекмәләрен, төсләр турында белемнәрен камилләштерүне дәвам итү.
	IV	“Үз парыңны тап”	Төрле юнәлештә йөгереп, сигнал булгач, үз парыңны табу күнекмәләрен үстерү, дус – тату уйнауны булдыруны дәвам итү.
		“Миңлебай”	Яшьтәшләре белән зур булмаган төркемнәрдә, үзләре белеп, татар халык уеннарын оештыруда мөстәкыйльлекләрен үстерү, уен кагыйдәсен үтәүне булдыру.
апрель	I	“Бүре һәм сакрыклар”	Түгәрәккә басарга, күмәк уйнарга, хәрәкәтләрне дөрес итеп башкарырга күнектерүне дәвам итү.
		“Тупны тәгәрәт”	Тупны предметлар аша тәгәрәтү, максатка ирешүчәнлек, башлаган эшне азагына кадәр эшләп чыгу күнекмәләрен үстерү.
	II	“Челән белән бакалар”	Сикерү тизлеген үстерү, сигнал буенча хәрәкәт итү, пространствода ориентлашу, тизлек булдыруны дәвам итү.
		“Флагка кадәр йөгер”	Йөгерү тизлеген үстерүне дәвам итү, бер – бер артлы сигнал буенча йөгерү күнекмәләрен камилләштерү.
	III	“Тавык кетәклегендә төлке”	Җитезлек, өлгерлек тәрбияләү, тиз йөгерү, сикереп менү күнекмәләрен бирү өстендә эшне дәвам итү.

		“Әбәк”	Игътибарлыкларын, хәтерен, кузаллауларын үстерү, рольләрне бүлешкәннән соң дөрес башкаруны булдыру, пространствода бәрелешмичә төрле юнәлештә йөгерү күнекмәләрен камилләштерү.
	IV	“Бал кортлары”	Йөгерү күнекмәләрен үстерүне дәвам итү, пространствода ориентлашуны камилләштерү.
		“Куяннар”	Сикерү күнекмәләрен камилләштерү, уен барышында иптәше белән хәрәкәтләрне яраклаштырып башкару күнекмәсен үстерү.
май	I	“Беренче булып бас”	Игъбарлылык тәрбияләү, тырышлык, максатчанлык кебек яхшы сыйфатларны үстерү, физик активлыгын камилләштерү.
		“Тупны, сикертеп, алып бар”	Тупны сикертеп алып барырга өйрәтә башлау, максатчанлык, батырлык сыйфатлары тәрбияләү.
	II	«Трамвай”	Игътибарлыкларын тупларга күнектерү, түземлек тәрбияләү, уен кагыйдәсен үтәргә өйрәтү.
		“Буш урын”	Күзәтүчәнлекләрен, игътибарлыкларын үстерү, этешми-төртешми уйнау күнекмәләрен камилләштерү.
	III	“Чүлмәк сатам”	Яшьтәшләре белән зур булмаган төркемнәрдә, үзләре белеп, татар халык уеннарын оештыруда мөстәкыйльлекләрен үстерү, уен кагыйдәсен үтәүне булдыру.
		“Очкычлар”	Төрле юнәлештә йөгерү күнекмәләрен системалаштыру, дус –тату уйнауны булдыру.
	IV	“Тизрәк түгәрәккә кер”	Музыканы игътибар белән тыңлау күнекмәләре булдыру, музыкка туктагач тәгәрәк эченә кереп басарга өйрәтү, җитезлек, хәрәкәт активлыгын формалаштыру.
		“Соры бүре”	Күмәк уенда катнашасы килү теләге уяту, сак атлап йөрүче бүре образын хәрәкәтләр аша чагылдырырга омтылыш тудыру.

ЭМТБ (Этно-мәдәни төбәк бердәмлеге)

Аңлатма язуы

Тәрбияләү һәм белем бирү бурычлары:

Туган йортка, балалар бакчасына, туган илгә мәхәббәт тәрбияләү. Туган шәһәрнең күренекле урыннары белән таныштыру.

Татар халкының мәдәниятенә, гореф –гадәтенә кызыксыну уяту. Декоратив – кулланма сәнгате белән таныштыру.

Рус халкының мәдәниятенә, гореф –гадәтенә кызыксыну уяту. Декоратив – кулланма сәнгате белән таныштыру.

Үткән буын иҗат иткән барлык әйберләргә ихтирам тәрбияләү.

№	Белем өлкәсе	Бүлекләр	Бурычлар
1	Физик үсеш	Сәламәтлек	Хәрәкәткә, бергә уйналучы татар халык һәм рус хәрәкәтле уеннарына кызыксынучанлык тәрбияләү. Балада уңай сыйфатлар, татар һәм рус халкының сулыш гимнастикасын, физминуткаларын, күнегүләрен куллана алу күнекмәләрен формалаштыру.
2		Физик культура	Татар һәм рус халкының хәрәкәтле уеннары белән танышу, халык уеннарына кызыксынучанлык уяту. Балаларның иҗади фикерләүләрен. Физик сыйфатларын: тизлек, осталык, чыдамлыкларын үстерү, хәрәкәт күнекмәләрен камилләштерү.
3	Социаль-шәхси үсеш	Социальләштерү	Татарстан республикасы һәм Рәсәй турында беренче күзаллауларын формалаштыру.. Зурларга һәм яшьтәшләренә әдәпле эндәшү, үзләрен алар белән тотнаклы тоту сыйфатларын тәрбияләү. Дуслык, дөреслек, кешелеклелек, гаделлелек тәрбияләү.
4		Хезмәт	Үз-үзенә үзлегеңнән һәм сыйфатлы хезмәт күрсәтүне булдыру (зурлардан башка киенү, чишенү, киемнәрне төреп – элеп кую), төркемдә һәм балалар бакчасы җирлеген тәртиптә тоту күнекмәләрен үстерү. Үз шәһәрнең язучылары һәм шагыйрьләре әсәрләрендә чагылган кешеләргә файда китерүче хезмәт төрләре турында күзаллауларын формалаштыру. Үзлегеннән хезмәт итәргә һәм зурлар эшендә катнашу теләге белдергәнне бүләкләү һәм ныгыту.
5		Куркынычсызлык	Хәвефле ситуацияләрдән чыгу юллары, беренче ярдәм күрсәтү алымнары белән таныштыру. Табигатьтәге хәвефле ситуацияләр (зарарлы үсемлекләр һәм гөмбәләр) турында белемнәрен формалаштыру.Туган шәһәр урамнарында юл йөрү кагыйдәләрен ныгыту.
6	Сөйләм үсеше	Матур әдәбият уку	Татар һәм рус фольклоры, туган шәһәр язучылары һәм шагыйрьләренең якты иллюстрацияле китаплары белән таныштыру. Әсәрләрне эмоциональ кабул итүне булдыру. Геройларның характерын аңлый белү күнекмәләре формалаштыру.
7		Сөйләм телен үстерү	Балалар бакчасындагы милли культура тирәлеге аша туган телне һәм икенче телне өйрәнү күнекмәләре формалаштыру. Зурлар һәм яшьтәшләре белән сөйләшү теләге уяту.
8	Танып белү үсеше	Танып белү	Туган якның һәм Мәскәү шәһәренең күренекле урыннары, туган якның үсемлекләре, хайваннары белән таныштыру. Татар һәм рус халкының мирасына кызыксынучанлык уяту.
9		Җыр	Халык уен кораллары: гармун, балалайка белән таныштыру. Татар халкының кайбер бию күнегүләрен башкарырга өйрәтү

10	Иҗади – эстетик үсеше	Иҗади – сәнгать	Татар халкының декоратив – кулланма сәнгатенә кызыксынучанлык уяту, татар орнаменты белән әйберләрне буярга өйрәтү. Иҗади –сәнгатьтә «Яфрак», «Тюльпан», «Кыңгырау чәчәге» орнаменты куллану. Городец эшләнмәләре белән танышу (бутон, купавка, розана, яфрак). Рәсемдә дымка бизәкләрен куллануны ныгыту.

Комплекслы – тематик план

Ай	Физик үчеш	Социаль –шәһси үсеш	Танып белү, сөйләм үсеше	Иҗади –эстетик үсеш
Яр Чаллы, Татарстан				
СентябрьОктябрь	*Уеннар:* «Скок - перескок», «Карусель», «Яшелчәләр» «Төсле автомобильләр» *Имитацион уен:*«Без автобуста барабыз»	Туган шәһәр турында сөйләшү. КамАЗ турында *иллюстрацияләр карау.* *Әңгәмә:* «Минем РеспубликамТатарстан», «Шәһәр урамнары», «Транспортта үз-үзеңне әдәпле тоту» «Профессияләр»	*Әкиятләр.* «Аю һәм бабай», «Төлке һәм торна» Р. Батулла «Күчтәнәч» *Шигърият.* Б. Рәхмәт «Әтәчкәй...» Р.Валеева «Курчаккакүлмәк бүләк иттем» Р. Миннуллин «Әни белән эти турында» *Проза.* А. Хасанов «Балалар бакчасында», *Ятлау:*Бармак гимнастикасы «Бармаклар»	*Музыка:* «Осень наступила» Л. Шигабутдинова көе *Тыңлау:* «Әпипә» «Хороводная», «Әйдә, биибез» (диск «Шома бас»). *Иҗади сәнгать:* *Әвәләү:* «Кошлар», «Дустыма бүләк» *Рәсем:*«Шәһәр урамнарында», «Яулыкны бизибез» *Бәйрәм:*«Сөмбелә»
Россия				
Ноябрь	*Уеннар.* «Диңгез шаулый», «Тавык һәм чебиләр».	Әңгәмә: «Минем илем», «Россия буенча сәяхәт», «Балаларның дусты - светофор» *Диактик уеннар.* «Три цвета светофора»,	*Әкиятләр.* «Мужик и медведь» «Дурак и береза» «Как варить компот?» Г. Юдин «Синие листья» В. Осеева *Шигърият.*	*Җыр.* «Осень» И.Кишко сүзләре, сл. Т.Волгина көе, бишек җыры «Баю-бай» М Красина көе, М.Черной сүзләре, «Ива» А.Князькова көе. И.Токмакова сүзләре, «Дождик» М.Красева көе, Н.Френкель сүзләре

		«Балалар- җәяүлелеәр һәм балалар-пассажирлар». Рус халык әкичтләренә костюмнар әзерләү	«Котик» М. Дружинина, «Мы идем через дорогу» М. Дружинина, «Вот какой рассеянный» С. Маршак, «Дядя Степа» С. Михалков, «Светофор» С. Маршак **Проза.** «Сторож» В. Осеева, «Как Маша стала большой», «Осень на пороге» Н. Сладков	*Иҗади сәнгать.* *Әвәләү:* «Дымка аты» *Ябыштыру.*«Матрёшкалар» (коллектив эш) *Рәсем:*«Настяга сарафан» (дымка бизәге) *Бәйрәмнәр:* «Рус халык әкиятләре кичәсе», «Капустник».
Декабрь	*Уеннар* «Көн - төн», «У медведя во бору», «Светофор», «Җитез җәяүле», «Два Мороза»	*Әңгәмә.* «Мәскәү шәһәре», «Россия турында сөйләшү», «Юлда үезеңне дөрес тоту» *Дидактик уен* «Мәскәүдән кунаклар»,	*Әкиятләр.* «Кораблик», (золотой серпок. М.: Малыш, 1994) «Мороз и заяц» «Сказка про Комара Комаровича» Д. Мамин-Сибиряк *Шигърият* «Живи, елочка!» И.Токмакова «Белый снег пушистый» И.Суриков *Проза.* «Поход» А. Гайдар «Светик-трехцветик» Т.Александровой (Веселые картинки. №6. 2003), «Как елку наряжали» Л.Воронкова	*Җыр.* Рус халык музыкаль коралы «балалайка» белән танышу «Песня о Родине» И.Дунаевский «Моя Россия» Г.Струве көе, Н.Соловьева сүзләре «Я по городу иду» А. Перескокова көе, Т.Антонова сүзләре «Скоро Новый год» И.Арсеева көе, В.Татаринов сүзләре «К нам приходит Новый год» В.Герчик көе, З.Петрова сүзләре *Иҗади сәнгать.* *Әвәләү:* «Әкияти кош» (филимонов бизәге) *Ябыштыру:* «Поясны бизәү» (филимонов бизәге) *Рәсем:* «Рус кызының күлмәге» (филимонов бизәге) *Бәйрәмнәр:* «Хушкиләсең, Яңа ел!» «Раштуа бәйрәме»
Татарстан				

Январь	*Уеннар* «Казлар аккошлар», «Песи һәм тычкан»	Казан шәһәре турында сөйләшү. Казан шәһәренең күренекле урыннары турында рәсемнәр карау. *Әңгәмә:* «Татар халык ашлары» «Сфетофор янында машиналар» *Имитацион уеннар:* «Без автобуста» «Светофор сигналларына карап юл аша чыгу»	*Әкиятләр:*«Зирәк карга» А. Гаффар. «Койрык» А. Алиш. «Куркак белән батыр» *Шигьрият* Г. 'Гукай. «Кышкы кич» Ш. Галиев. «Автобуста» Р. Валеева. «Кил тизрәк, яз!» Б. Рәхмәт. «Асия» Х. Халиков. «Хәерле иртә» *Проза:*А. Алиш «Эшче абый»	*Музыка:*татар халык музыкаль коралы «Гармун" белән танышу «Попляши!», «Найди свою пару» (диск «Шома бас») *Иҗади сәнгать.* *Әвәләү* «Татар халкының милли ризыгы чәк-чәк» *Ябыштыру* «Мендәр чигәм» *Рәсем:*«Сөлге чигәм» *Бәйрәм*«Нардуган»
Россия				
Февраль	*Уеннар:* «Көтүче һәм көтү», «Төлке һәм тавыклар», «Үрдәкләр», «Укчы», «Чокыр аркылы сикер»	*Беседы:* «Рус телендә назлы сүзләр», «Минем туган телем», «Мин киенә беләм», «Солдат абый» «Ватанны саклаучылар көне».	*Әкиятләр:* «Төлке, бүре, аю», «Әтәч һәм ногыт борчагы» «Сказка про маму» С.Прокофьева *Шигьрият:* «Научу обуваться братца» Е.Благинина, «Мамин день» И.Токмакова, «Праздник мам» В.Берестов *Проза.* «Про снежный колобок» Н.Калинина, «Оля пришла в садик» В.Карасева, «Звезлолетчики» В.Бороздин	*Музыка:*«Сапожки скачут по дорожке» А.Филиппенко көе,Т.Волгина сүзләре, «Заинька пушистый»,«Путаница» Е.Тиличева көе, К.Чуковский сүзләре, «Кошечка» В.Витлин көе, Н.Найденова сүзләре, «Бравые солдаты» А.Флиппенко көе, Т.Волгина сүзләре, «Мамочка моя»А.Перескоков көе, С.Антонова сүзләре *Иҗади сәнгать.* *Әвәләү* «Аюлар өендә нәрсә бар?» *Ябыштыру* «Тоз савытын бизәү» (городец бизәге) *Рәсем* «такта бизәү»(городец бизәге)

				Бәйрәмнәр «Масленица», «Муса Җәлил- татар шагыйре- герой».
Татарстан				
Март	*Игры:*«Соры бүре», «Хәйләкәр төлке»	*Әңгәмә:* «Татарстан хайваннары», «Туган ягым кошлары», «Мухомор гөмбәсе», «Минем туган урам» *Кошларга җимлекләр әзерләү* *Сюжетлы-рольле уен*нар: «Шофер», «Транспорт һәм җәяүлеләр»	*Әкиятләр:* «Ике ялкау» Г.Тукай «Су анасы» *Шигърият:* Ш. Маннур. «каз бәбкәләре», А. Рәшит «Кояшлы туган ягым», Г. Зәйнашева «Сабантуй», М. Җәлил «Мой пес», «Чишмә», «батыр куян», «Гөмбәләр» *Проза:* М. Хасанов «Кар ява» Г. Тукай. «Кайсы вакыт була?»	*Музыка:* «Парный танец», «Подружились» (диск «Шома бас») *Иҗади сәнгать.* *Әвәләү* «Кошлар» *Ябыштыру:*«Кызылтүшләр һәм песнәкләр» *Рәсем:*«Татар әкиятләрендә хайваннар» *Бәйрәм:* «Нәүрүз»
Россия				
Апрель	*Уеннар* «Чыпчыклар», «Казлар - аккошлар», «У медведя во бору	*Әңгәмә:* «Туган як агачлары», «Туган чкта үсүче чәчәкләр һәм үсемлекләр», «Урманда үзеңне тоту әдәбе», «Бүлмә гөлләрен тәрбиялибез» Дидактик уеннар «Очалар, сикерәләр, йөгерәләр», «Нинди агачтан?»	*Әкиятләр:*«Лисичка-сестричка и серый волк», «Зимовье зверей» «Медведь и солнце» Н. Сладков, «Сороки» В. Осеева, «Сказка о перевернутой черепахе» М. Пляцковский, «Под грибом» В. Сутеев *Шигърият:* «Весна» Г. Ладонщиков, «Посидим в тишине» Е. Благинина, «А что у вас?» С. Михалков, «Почему рассердилась бабушка?», «Белая береза» С. Есенин	*Музыка.* «Зима прошла» Н. Метлов көе, М. Клокова сүзләре, «Ласточка» А. Перескоковкөе, С. Антонова сүзләре, «Песенка львенка и черепахи» Г. Гладков көе, С. Козлов сүзләре, «Апрель» П. Чайковский *Иҗади сәнгать.* *Әвәләү:* «Дымка этәче» *Ябыштыру:*«Урманда яз» (коллектив эш) *Рәсем:*«Пасхаль йомыркаларын бизәү» (филимон бизәге)

			Проза.«Аленький цветочек», «Хотела галка пить…» Л. Толстой, «Памятник советскому солдату» Л. Кассиль, «Неслух» Н. Сладков *Ятлау өчен:*«Одуванчик» Е. Серова,	*Бәйрәмнәр:* «Пасха», «Г. Тукай – бөек шагыйрь»
Май	*Күңел ачу:* «Без уйнарга яратабыз»	*Әңгәмә:* «Туган ягым-Татарстан»	*Әдәби викторина.* «Таныш әдәби әсәрләр буенча сәяхәт »	*Рәсемнәр күргәзмәсе.* *Бәйрәм:* «Әйдәгез, дуслашыйк»,«Сабантуй».

2.1.6 Балалар инициативасына ярдәм итү, ысуллары

Балалар бакчасы программасында каралган эшчәнлекнең барлык төрләре дә бертигез дәрәҗәдә кулланыла һәм педагогны уртак эшчәнлектә, режимлы моментларда тормышка ашыра торган бурычлар нигезендә модельләштерелә.

Өлкәннәргә тактик хезмәттәшлек итәргә өйрәнергә кирәк: барысын да берьюлы күрсәтергә һәм аңлатырга тырышмаска, шунда ук көтелмәгән сюрпризлар, тавыш нәтиҗәләре китермәскә һ.б. кирәк.

Педагогның бала белән үзара хезмәттәшлегенең төп шарты булып социаль әһәмияткә ия эшчәнлек һәм аралашу үрнәкләренә бай, активлык, инициативалык, игелеклелек һ. б. шәхес сыйфатларын формалаштыруга ярдәм итә торган үсешле мохит булдыру тора.

Балалар инициативасы чагылышының өстенлекле өлкәсе булып уен һәм продуктив эшчәнлек тора. 3-4 яшьлек баланың инициативасын хуплау өчен кирәк:

- һәр баланың үз планнарын һәм ниятләрен тормышка ашыру өчен шартлар тудыру;
- балаларга реаль, шулай ук киләчәктә мөмкин булган казанышлар турында сөйләргә;
- балаларның мөстәкыйльлеген һәрьяклап хупларга һәм аның өлкәсен киңәйтергә;
- балага үз куйган максатларын тормышка ашыру ысулын табарга, омтылырга ярдәм итәргә;
- нәтиҗәле эш эшләвеннән шатлык хисе алырга өйрәтергә;
- шөгыль барышында һәм көндәлек тормышта баланың авыруларына түзем карый, аңа үз темпында эшләргә мөмкинлек бирергә;
- тәнкыйтьне бары тик нәтиҗәле эшчәнлек нәтиҗәләре белән генә чикләргә, тәнкыйть субъекты сыйфатында уен персонажларын кулланып;
- индивидуаль үзенчәлекләренисәпкә алырга, оялган, уңайсызланган балаларга якын килә белергә;
- һәр баланы нинди генә кимчелекләре яки казанышлары булуга карамастан хөрмәт итәргә өйрәнергә;
- төркемдә уңай психологик микроклимат булдыру, барлык балаларга да мәхәббәт күрсәтү: очрашу вакытында шатлык белдерү, һәр балага карата үз мөнәсәбәтеңне белдерү өчен наз һәм җылы сүзләр куллану, нәзакәтлелек һәм түземлек күрсәтү;

- һәрвакыт балаларга иҗади уен һәм продуктив эшчәнлектә ниятләрне тормышка ашыру өчен мөмкинлек бирү мөhим.

2.2. Комплексы-тематик план

Тема	Эшнең киңәйтелгән эчтәлеге	Йомгаклау чараларының үрнәк вариантлары
Белем көне (августның 4 нче атнасы — сентябрьнең 1 нче атнасы)	Балаларда танып белү омтылышын, мәктәпкә, китапка кызыксыну үстерү. Балалар арасында дустанә, ягымлы мөгамәлә формалаштыру. Баланы балалар бакчасы белән якын социаль тирәлек буларак таныштыруны дәвам итү (булып узган үзгәрешлә игътиб рга ар юнәлтү: койма буялган, яңа өстәлләр алынган һ.б.), бакча хезмәткәрләре һөнәрлә нең ре турында күзаллауларны киңәйтү (тәрбияче, тәрбияче ярдәмчесе, музыка җитәкчесе, табиб, ишегалды себерүче, аш пешерүче һ.б.).	Балалар бакчасы хезмәткәрләренең ата-аналар белән берлектә оештырылган «Белем көне» бәйрәме. Балалар бәйрәмне әзерләмиләр, әмма конкурсларда, викториналарда актив катнашалар, үзләренең сәләтләрен күрсәтәләр.
Көз (сентябрьнең 2–4 нче атналары)	Балаларның көз турында күзаллауларын киңәйтү. Терек һәм терек булмаган табигать күренешләре арасында иң гади бәйләнешләр булдыру сәләтен үстерү (суытты — күбәләкләр юкка чыкты, чәчәкләр коелды һ.б.), сезонлы күзәтүләр алып бару. Авыл хуҗалыгы һөнәрләре, урманчы һөнәре турында күзаллауларны киңәйтү. Яшелчәләр һәм җиләк-җимешләр турында (җирле, экзотик) белемнәрне киңәйтү.	«Көз» бәйрәме. Балалар иҗаты күргәзмәсе.
Халык мәдәнияте һәм традицияләре белән танышу (мартның 2–4 нче атналары)	Халык уенчыклары турында күзаллауларны киңәйтү (Дымково уенчыгы, матрешка һ.б.). Халык кәсепләре белән таныштыру. Халык авыз иҗаты белән таныштыруны дәвам итү. Фольклорны балалар эшчәнлегенең барлык төрләрендә файдалану. Табигатьтә үз-үзеңне тоту куркынычсызлыгы кагыйдәлә турынд ре а күзаллауларны киңәйтү. Табигатькә сак караш тәрбияләү. Элементар экологик күзаллаулар формалаштыр у.	Фольклор бәйрәме. Балалар иҗаты күргәзмәсе.
Мин дөньяның	Сәламәтлек һәм сәламәт яшәү рәве-	Сәламәтлек көне.

бер кешесе (октябрьнең 1–3 нче атналары)	ше күзаллаулар турында ны киңәйтү. Балаларның үз гаиләсе турында күзаллауларын киңәйтү. Гаиләдә туганлык мөнәсәбәтләре турында (ул, кыз, әти, әни һ.б) беренче күзаллаулар формалаштыру. Үзенең исемен, фамилиясен, яшен; әти-әнисенең исемен белүен ныгыту. Баланың әти-әнисенең һөнәрләре белән таныштыру. Якын өлкәннәр хезмәтенә карата хөрмәт тәрбияләү. Үз-үзенә уңай бәя, «Мин» образын формалаштыру (һәр балада мөмкин булган кадәр еш аның яхшы булуы, аны яратулары хакында ышаныч формалаштыруга ярдәм итү). Үзенең тышкы кыяфәте турында күзаллауларны үстерү. Якын кешеләренең хәленә керә белү тәрбияләү, олы туганнарына карата ихтирамлы, кайгыртучан мөнәсәбәт формалаштыру .	
Минем шәһәр, минем ил (октябрьнең 4 нче атнасы — ноябрьнең 2 нче атнасы)	Туган шәһәр (авыл) белән таныштыру. Туган як, аның тарихы һәм мәдәнияте турында башлангыч күзаллаулар формалаштыру. Туган якка мәхәббәт тәрбияләү. Транспорт төрләре һәм аларның үзенчәлекләре турында күзаллауларны киңәйтү. Шәһәрдә үз-үзеңне тоту кагыйдәләре, элементар юл хәрәкәте кагыйдәләре турында күзаллауларны киңәйтү. Һөнәрләр хакында күзаллаулар ны киңәйтү. Россияне данга күмгән кайбер күренекле кешеләр белән таныштыру.	Спорт бәйрәме.
Яңа ел бәйрәме (ноябрьнең 3 нче атнасы — декабрьнең 4 нче атнасы)	Яңа ел һәм Яңа ел бәйрәме тирәсендә балалар эшчәнлегенең барлык төрләрен (уен, коммуникатив, хезмәт, танып белү-тикшеренү, продуктив, музыкаль-сәнгати, укулар) оештыру.	«Яңа ел» бәйрәме. Балалар иҗаты күргәзмәсе.

Кыш (гыйнварның 1–4 нче атналары)	Балаларның кыш турында күзаллаулары кинәйтү. Терек һәм терек булмаган табигать күренешләре арасында иң гади бәйләнешл булдыр әр у күнекмәләрен үстерү. Сезонлы күзәтүләр алып бару сәләтен, кышкы табигатьнең матурлыгын күрә белү, аны рәсемнәрдә, әвәләп ясауда чагылдыру күнекмәләрен үстерү. Кышкы спорт төрләре белән таныштыру. Кышын кешеләрнең үз-үзләрен куркынычсыз тоту кагыйдәләре турында күзаллау формалаштыру. Су һәм боз белән экспериментлар ясау барышында тикшеренү һәм танып белү кызыксынуы формалаштыру. Кар һәм бозның үзлекләре турында белемнәрне ныгыту. Һәрвакыт кыш була торган урыннар турында, Арктика һәм Антарктикада яшәүче турын хайваннар да күзаллауларны киңәйтү.	«Кыш» бәйрәме. Балалар иҗаты күргәзмәсе.
Ватанны	Балаларны «хәрби» һөнәрләр (солдат,	саклаучылар
саклаучылар көне	танкист, очучы, диңгезче, чик сакчысы);	багышланган
(февральнең 1–3 нче атналары)	хәрби техника (танк, самолет, хәрби крейсер); Россия флагы белән таныштыру. Ватанга мәхәббәт тәрбияләү. Гендер тәрбиясен гамәлгә ашыру (малайларда көчле, кыю булу, Ватанны саклаучылар булыр га омтылу хисләре тәрбияләү; кызларда малайларга карата, киләчәктә	Балалар иҗаты күргәзмәсе.

	Ватанн ы саклаучылар буларак, хөрмәт тәрбияләү). Баһадирлар турында риваятьләр аша тарихка тарту.	
8 Март (февральнең 4 нче атнасы — мартның 1 нче атнасы)	Гаилә һәм әниләргә, әбиләргә мәхәббәт темасы тирәсендә балалар эшчәнлегенең барлык төрләрен (уен, коммуникатив, хезмәт, танып белү-тикшеренү, продуктив, музыкаль-сәнгати, укулар) оештыру. Тәрбиячеләргә, балалар бакчасының башка хезмәткәрләренә карата хөрмәт тәрбияләү. Гендер күзаллауларын киңәйтү. Балаларны әниләренә, әбиләренә, тәрбиячеләргә бүләкләр әзерләүгә җәлеп итү.	8 Март бәйрәме. Балалар иҗаты күргәзмәсе.
Халык мәдәнияте һәм традицияләре белән танышу (мартның 2–4 нче атналары)	Халык уенчыклары турында күзаллауларны киңәйтү (Дымково уенчыгы, матрешка һ.б.). Халык кәсепләре белән таныштыру. Балаларны Дымково һәм Филимоно во бизәген өйрәнүгә җәлеп итү. Халык авыз иҗаты белән таныштыруны дәвам итү. Фольклорны балалар эшчәнлегенең барлык төрләрен оештырганда файдалану.	Фольклор бәйрәме. Балалар иҗаты күргәзмәсе.
Яз (апрельнең 1–4 нче атналары)	Балаларның яз турында күзаллауларын киңәйтү. Терек һәм терек булмаган табигать күренешләре арасында иң гади бәйләнешл әр булдыру күнекмәләрен үстерү, сезонлы күзәтүләр алып бару. Табигатьтә үз-үзеңне куркынычсыз тоту кагыйдәлә турынд ре а күзаллауларын киңәйтү. Табигатькә сак караш тәрбияләү. Элементар экология күзаллауларын формалаштыру.Язын җиләк-җимеш һәм яшелчә бакчасында башкарыла торган эшләр турында күзаллаулар формалаштыру. Балаларны балалар бакчасындагы участокта, чәчәклектә көчләреннән килердәй эшләргә җәлеп итү.	«Яз» бәйрәме. Балалар иҗаты күргәзмәсе.
Җиңү көне	Патриотик тәрбияне гамәлгә ашыру.	Җиңү көненә багыш-

(апрельнең 4 нче атнасы — майның 1 нче атнасы)	Туган илгә мәхәббәт тәрбияләү. Җиңү көненә багышланган бәйрәм турында күзаллаулар формалаштыру. Сугыш ветераннарына карата хөрмәт тәрбияләү.	ланган бәйрәм. Балалар иҗаты күргәзмәсе.
Җәй (майның 1–4 нче атналары)	Балаларның җәй турында күзаллауларын киңәйтү. Терек һәм терек булмаган табигать күренешләре арасында иң гади бәйләнешләр булдыру күнекмәләрен үстерү, сезонлы күзәтүләр алып бару. Җәйге	«Җәй» бәйрәме. Спорт бәйрәме. Балалар иҗаты күргәзмәсе.

2.3. Тәрбияче һәм ата-аналарның бердәм эшчәнлеге

Ай	Тема	Ай	Тема	Ай
сентябрь	1.Консультацияләр : “Һәр балада талант бар”, “Балага спор төре сайлыйбыз”, “Гаилә конфликты һәм балалар”, “Кичке уеннар”, “Кичке укуның файдасы”.	сентябрь	1.Консультацияләр : “Һәр балада талант бар”, “Балага спор төре сайлыйбыз”, “Гаилә конфликты һәм балалар”, “Кичке уеннар”, “Кичке укуның файдасы”.	сентябрь
2. Белешмәлек “Әгәр чит илгә барсаң”		2. Белешмәлек “Әгәр чит илгә барсаң”		2. Белешмәлек “Әгәр чит илгә барсаң”
3. Газета “Балалар бакчасына рәхим итегез”		3. Газета “Балалар бакчасына рәхим итегез”		3. Газета “Балалар бакчасына рәхим итегез”
4. Ата – аналар җыелышы:		4. Ата – аналар җыелышы:		4. Ата – аналар җыелышы:

-«Юлларда куркынычсызлык»		-«Юлларда куркынычсызлык»		-«Юлларда куркынычсызлык»
- «Балаларда яхшы сыйфатлар тәрбияләү»		- «Балаларда яхшы сыйфатлар тәрбияләү»		- «Балаларда яхшы сыйфатлар тәрбияләү»
- «УМК».		- «УМК».		- «УМК».
5. Табип киңәшләре: “Вакцинопрофилактика”, “Компьютерның һәм телевизорның зыяны”, “Күзләр өчен гимнастика”		5. Табип киңәшләре: “Вакцинопрофилактика”, “Компьютерның һәм телевизорның зыяны”, “Күзләр өчен гимнастика”		5. Табип киңәшләре: “Вакцинопрофилактика”, “Компьютерның һәм телевизорның зыяны”, “Күзләр өчен гимнастика”
6. Әти – әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү.		6. Әти –әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү.		6. Әти –әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү.
октябрь	1.Консультацияләр : “Хәрәкәтле уеннарның бала организмы өчен файдасы”, “Бишек җырлары җырлыйбыз”, “Яссытабанлылыкны кисәтү”, “Ни өчен бала уенчыкларны җыярга теләми?”, “Сәләтле бала”.	октябрь	1.Консультацияләр : “Хәрәкәтле уеннарның бала организмы өчен файдасы”, “Бишек җырлары җырлыйбыз”, “Яссытабанлылыкны кисәтү”, “Ни өчен бала уенчыкларны җыярга теләми?”, “Сәләтле бала”.	октябрь
2. Газета “Сәламәт булыгыз!”, “Тәрбияче апа – бәйрәмең белән!”, “Өлкәннәрне тәбриклибез һәм		2. Газета “Сәламәт булыгыз!”, “Тәрбияче апа – бәйрәмең белән!”, “Өлкәннәрне тәбриклибез һәм бәйрәм белән котлыйбыз!”		2. Газета “Сәламәт булыгыз!”, “Тәрбияче апа – бәйрәмең белән!”, “Өлкәннәрне тәбриклибез һәм бәйрәм белән котлыйбыз!”

бәйрәм белән котлыйбыз!”				
3. Өлкәннәрне бәйрәм белән котлау, балаларның үз куллары белән ясаган бүләкләрен бирү.		3. Өлкәннәрне бәйрәм белән котлау, балаларның үз куллары белән ясаган бүләкләрен бирү.		3. Өлкәннәрне бәйрәм белән котлау, балаларның үз куллары белән ясаган бүләкләрен бирү.
4. “Сөмбелә” бәйрәмен уздыру		4. “Сөмбелә” бәйрәмен уздыру		4. “Сөмбелә” бәйрәмен уздыру
5. Табип киңәшләре: “Бабасыр”, “Балаланың гаиләдәге физик тәрбиясе”		5. Табип киңәшләре: “Бабасыр”, “Балаланың гаиләдәге физик тәрбиясе”		5. Табип киңәшләре: “Бабасыр”, “Балаланың гаиләдәге физик тәрбиясе”
6. Әти – әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү.		6. Әти –әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү.		6. Әти –әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү.
ноябрь	1.Консультацияләр :“Профилактик прививкалар”, “Музыкотерапия”, “чиратта торганда һәм транспортта барганда балалар белән уеннар”.	ноябрь	1.Консультацияләр :“Профилактик прививкалар”, “Музыкотерапия”, “чиратта торганда һәм транспортта барганда балалар белән уеннар”.	ноябрь
2. Газета “Бәйрәм белән, кадерле әниләр!”		2. Газета “Бәйрәм белән, кадерле әниләр!”		2. Газета “Бәйрәм белән, кадерле әниләр!”
3. “Әниләр” бәйрәме уздыру		3. “Әниләр” бәйрәме уздыру		3. “Әниләр” бәйрәме уздыру
4. Табип киңәшләре: “Салкын һава турында 5 төрле әти – әниләрнең күзаллаулары”, “Матур һәм сәламәт		4. Табип киңәшләре: “Салкын һава турында 5 төрле әти – әниләрнең күзаллаулары”, “Матур һәм сәламәт тешләр”,		4. Табип киңәшләре: “Салкын һава турында 5 төрле әти – әниләрнең күзаллаулары”, “Матур һәм сәламәт тешләр”, “Төркемгә чир керсә...”

тешләр”, “Төркемгә чир керсә...”		“Төркемгә чир керсә...”		
5. Әти – әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү.		5. Әти –әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү.		5. Әти –әниләрне кызыксындырган сорауларга җавап бирү.
6. Белешмәлек “Бала белән бергә уйныйбыз”		6. Белешмәлек “Бала белән бергә уйныйбыз”		6. Белешмәлек “Бала белән бергә уйныйбыз”
декабрь	1.Консультацияләр : “Саф һавада йөрүнең файдасы”, “Әти –әни булу рәхәт ул”, “Сюжетлы-рольле уеннар аша балаларда туган телне үстерү”, “Өйгә уйный-уйный кайтабыз”.	декабрь	1.Консультацияләр : “Саф һавада йөрүнең файдасы”, “Әти –әни булу рәхәт ул”, “Сюжетлы-рольле уеннар аша балаларда туган телне үстерү”, “Өйгә уйный-уйный кайтабыз”.	декабрь
2. Балалар өчен шугалак (тау) төзү.		2. Балалар өчен шугалак (тау) төзү.		2. Балалар өчен шугалак (тау) төзү.
3. Газета “Тәҗрибәләр уткәрәбез”, “Хуш киләсең, Яңа ел”		3. Газета “Тәҗрибәләр уткәрәбез”, “Хуш киләсең, Яңа ел”		3. Газета “Тәҗрибәләр уткәрәбез”, “Хуш киләсең, Яңа ел”
4. “Хуш киләсең, Яңа ел!” бәйрәме уздыру		4. “Хуш киләсең, Яңа ел!” бәйрәме уздыру		4. “Хуш киләсең, Яңа ел!” бәйрәме уздыру

2.4. Иҗтимагый-коммуникатив үсеш

Иҗтимагый-коммуникатив үсеш җәмгыяттә гомумкабул ителгән кагыйдәләргә, әхлакый, әдәплелек нормаларына, олылар һәм яшьтәшләре белән үзара мөнәсәбәтләр урнаштыруга, баланың мөстәкыйльлелеген үстерүгә юнәлтелгән.

Социальләштерү, аралашу күнекмәләре булдыру, әхлак тәрбиясе: Балалар бакчасында, өйдә, урамда үз-үзеңне тоту күнекмәләрен ныгыту; “нәрсә яхшы, нәрсә начар” икәнлеге турындагы элементар күзаллауларны формалаштыруны дәвам итү; әхлакый тәрбиягә нигез булдыру, тирә-юньдәгеләргә игътибарлылык,шәфкатьлелек, кайгыртучанлык хисләре тудыручы уен ситуациаләре булдыру; бер-берең белән

кычкырмыйча, тыныч кына аралашырга өйрәтү; бер-береңә карата яхшы мөнәсәбәттә булырга, уенчыкларны бүлешеп уйнарга, яхшы һәм начар эшләрне дөрес билгеләү тәҗрибәсе булдыру; балаларда ягымлылык, әдәплелек хисләре тудыру (исәнләшергә, саубуллашырга, рөхсәт сорарга, рәхмәт әйтергә өйрәтү).

Бала гаиләдә һәм җәмгыяттә.

Мин образы. Балаларда мин образын формалаштыруны дәвам итү. Аларга үзләренә кагылышлы мәгълүматларны (син малай, синең күзләрең соры төстә, син уйнарга яратасың), шулай ук аның үткәне (син кечкенә вакытта йөри, сөйләшә белми идең), хәзерге вакытта барлыкка килгән үзгәрешләре (хәзер син үзеңне өстәл артында дөрес тота, рәсем ясый, бии, җырлый беләсең, ягымлы итеп сөйләшәсең) хакында һәрвакыт җиткереп тору.

Гаилә. Балалар белән аларның гаилә әгъзалары хакында сөйләшү (исемнәрен сорашу, нәрсәләр белән шөгыльләнәләр, балалар белән ничек уйныйлар).

Балалар бакчасы. Балаларда балалар бакчасына карата уңай фикер булдыру. Төркемнәрнең матурлыгына, уңайлылыгына (матур уенчыклар, җиһазлар, төсле рәсемле китаплар) игътибарларын җәлеп итү. Уен мәйданчыгының матурлыгына, уңайлылыгына басым ясап, балаларны мәйданчык белән таныштыру. Балаларның игътибарын бүлмә гөлләренең төрлелегенә, матурлыгына юнәлтү. Балаларны төркем тормышына кертеп җибәрү, төркемне чиста, тәртипле итеп тотарга, уенчыкларга, китапларга, җиһазларга сак караш тәрбияләү. Балаларда бердәмлелек хисе булдыру. Балалар бакчасында, мәйданчыкта иркен ориентлаша белү күнекмәләре булдыру. Бакчада эшләүчеләргә карата хөрмәт хисе тәрбияләү.

Баларда уен эшчәнлеген устерү: акрынлап һәр баланың уйнау тәҗрибәсен үстерү;

уен иленең яңа мөмкинлекләрен ачу;

Иҗатлылыкка, уен вакытында бер-берсе белән аралашуга кызыксыну уяту;

Төрле эмоциональ халәтләрне уен барышында чагылдыра алуларын үстерү;

Үз-үзеңә хезмәт күрсәтү, мөстәкыйльлек тәрбияләү, хезмәт тәрбиясе: Гигиена,өстәл артында үз-үзеңне тоту, юына белү кагыйдәләрен камилләштерү; балаларны үзеңнең тышкы кыяфәтеңне пөхтә тотарга, сабын белән чиста итеп юынырга, коры итеп сөртенергә, сөлгеңне урынына элеп куярга, кульяулыгы, тарак белән кулланырга күнектерү.

Өстәл артында үз-үзеңне тоту күнекмәләре булдыру: калак, чәнечке, салфетка белән дөрес кулланырга, ипине вакламаска, ашаганда сөйләшмәскә, ашамлыкны авызны йомып чәйнәргә өйрәтү. Балаларны дөрес эзлеклелектә мөстәкыйль киенергә, чишенергә өйрәтү, пөхтәлек күнекмәләре булдыру.

Күмәк эшләрдә катнашу теләге уяту: уенчыкларны урыннарына алып кую, шөгыльләр өчен пумалалар, әвәләү такталарын әзерләү, эш беткәч урыннарына алып кую, үсемлекләрне карау, себерү, тузан сөртү, эскәмияләрне кардан чистарту кебек эшләрне башкару, ашханәдә кизү тору: салфеткаларны җәю, калаклар тарату. Балаларга олылар хезмәте турында сөйләү, таныш булган профессияләр турында тулырак мәгълүмат бирү (тәрбияче, табиб, сатучы, төзүче, машина йөртүче).

Куркынычсызлык нигезләре булдыру.

Табигатьтә үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен: агач ботакларын сындырмау, яфракларын өзмәү, чәчәкләрне йолкымау, урамдагы песи, этләргә тимәскә кирәклеген аңлату.

Балалар бакчасында куркынычсызлык кагыйдәләренә: бер-береңне этәргә ярамаганлыгына күнектерү; ком баскычтан төшкәндә һәм менгәндә, тотынырга кирәклегенә, сикерергә,, су, кар белән уйнаганда куркынычсызлык кагыйдәләренә күнектерү.

Юлда куркынычсыз йөрү. Балаларның тирә-юндә ориентлашу мөмкинлекләрен киңәйтү. Аларны юлда йөрү кагыйдәләре белән таныштыру. Светофорның төсләрен мәгънәсен, җәяүлеләр өчен ясалган юлны машиналар йөри торган юлдан аерырга өйрәтү. Юлны аркылы чыкканда зурларга тотынып чыгарга кирәклегенә төшендерү. Машина йөртүче хезмәте белән таныштыру.

Үз-үзеңне саклау кагыйдәләре. Балаларны өйдәге куркыныч булган әйберләр белән таныштыру(кайнар плитә, үтүк, электр тогы, электр приборлары). Уйнаганда вак әйберләрне колакка, борынга тыкмаска, авызга капмаска кирәклеген искәртү. Олылардан ярдәм сорау күнекмәләре булдыру.

2.5. Коррекцион эш

Белем өлкәләре			
Физик үсеш	**Аралашу**	**Танып -белү**	**Нәфис иҗат**
«Сәламәтлек» - саф һавада булу, бакчада һәм өйдә көн тәртибе; эш һәм ялны чиратлаштыру.	*«Куркынычсызлык»* - кешегә куркынычлык тудыручы күренешләр һәм әйберләр тур. белешмә. *«Социализация»* - яшьтәшләр б-н аралашу. *«Хезмәт»* - кул эшләрен уенда куллану; зурлар эше б-н танышу.	*«Танып белү»* - танып белү ихтыяҗларын һәмакылны үстерү максатларын тормышка ашыру "Төзү"- әйберләрне аеру, атау , тәзелешләр ясау теләге булдыру. *«Аралашу»* - ишетү-сөйләү мөхитен оештыру. *«Матур әдәбият уку»* - тел сөйләмен булдыру. *"Экологик алшартлар"*-тирә -якка сакчыл караш, тереклекне ярату тәрбияләү	*«Иҗат эше»* - сынлы сәнгать төрләре өйрәтү ысулларының үзенчәлеген искә алу.

Коррекцион эшнең санап киткән юнәлешләре түбәндәге балалар өчен максат ориентиры була:

- ишетү бозылган;
- күрү бозылган;
- сөйләм теле бозылган;
- терәк-хәрәкәт аппараты бозылган;
- психик үсеш тоткарланган .

III.Оештыру булеге
3.1.Төркемнең материаль-техник нигезе.

Белем бирү программасының юнәлеше	**Төркем бүлмәсе,кабинетлар, җиһазлар исемлеге**
Программа дошкольного образования «От рождения до школы» под редакцией Н.Е. Вераксы, Т.С. Комаровой, М.А. Васильевой, **основная,** (грамота, развитие речи, ФЭМП, ознакомление с художественной литературой, ознакомление детей с природой, логическое мышление, ИЗО деятельность, исследовательская, конструктивная деятельность)	**Төркем бүлмәсе** **Җиһазлар исемлеге** Өстәлләр, урындыклар, күпфункциональ такта, дидактические игры, с/р уеннар өчен уен-модульләр, китаплар, үстерешле плакатлар, уеннар, төзелеш өчен конструктор, эксперимент почмагы, йомшак модульләр, таратма материал; матур әдәбият, өлкәннәр өчен педагогик литература, персонаж-уенчыклар.
Программа дошкольного образования «Изобразительная деятельность в детском саду» под редакцией Т.С. Комаровой, **основная** (рисование, лепка, конструирование)	**Төркем бүлмәсе** **Җиһазлар исемлеге** күпфункциональ такта, дидактикуеннар, игровые модули для сюжетно-ролевой игры, китаплар, уеннар, үстерешле плакатлар,төзелеш өчен конструктор, эксперимент өчен почмак, йомшак модульләр, таратма, күрсәтмә материал, матур әдәбият, зурлар өчен педагогигик әдәбият, уенчык-персонажлар.
Программа дошкольного образования «Основы безопасности жизнедеятельности дошкольников» под редакцией Н.Н. Авдеевой О.Л. Князевой, Р.Б. Стеркиной, **основная** (ОБЖ)	**Төркем бүлмәсе** **Җиһазлар исемлеге** Өстәлләр, урындыклар, күпфункциональ такта, дидактик уеннар, сюжетно-рольле уеннар өчен модульләр, китаплар, уеннар, үстерешле плакатлар, төзелеш конструкторы, эксперимент почмагы, йомшак модульләр, таратма материал, урам, бакча, шәһәр макеты,торак йортлар, юл билгеләре,төзелешләр, ландшафт схемасы белән келәм, персонаж-уенчыклар.
Программа дошкольного образования «От рождения до школы» под редакцией Н.Е. Вераксы, Т.С. Комаровой, М.А. Васильевой, **основная** (музыкальное) Программа дошкольного образования «Камертон» под редакцией Э.П. Костиной, (музыкальное)	**Музыка залы** **Җиһазлар исемлеге** Пианино, театр төрләре, интерактив такта, музыкальный центр, набор шумовых музыкальных инструментов, музыка инструментлары җыелмасы, дидактик уеннар һ.б.

3.2. Программа һәм методика белән тәэмин итү

Белем бирү өлкәләре	**Үсешнең төп юнәлешләре**	**Эшчәнлек төре**	**Кулланылган программалар, методикәсбаплар**
Социаль-коммуникатив үсеш өлкәсе	Әхлакый кыйммәтләр Хезмәт Курнынычсызлык	Уенга өйрәтү Социаль үсеш Хезмәт тәрбиясе Хуҗалык-көнкүреш ОБЖ	Р.С. Буре «Социально-нравственное воспитание дошкольников». Методическое пособие. – М.: Мозаика – Синтез, 2012.Н.Ф. Губанова «Развитие игровой деятельности» Система работы во второй младшей группе детского сада. – М.: Мозаика – Синтез, 2012.М Б. Зацепина «Нравственное воспитание в детском саду». Программа и методические рекомендации. – М.: Мозаика – Синтез, 2008. Ривина Е.К. Знакомим дошкольников с семьей и родословной. М: Мозаика-Синтез,2008Князева С.М., Стеркина Р.Б. Я, ты, мы Е.В. Рыбак «Вместе» «Программа развития коммуникативной сферы старших дошкольников средствами эмоционального воздействия» Н.Н. Авдеева, О.Л. Князева, Р.Б. Стеркина, Н.Н. «Основы безопасности жизнедеятельности дошкольников» Л. Б. Баряева, А. П. Зарина «Обучение сюжетно-ролевой игре дошкольников с проблемами в интеллектуальном развитии» Методическое пособие Т.С. Комарова, Л.В. Куцакова, Л.Ю. Павлова «Трудовое воспитание в детском саду». Программа и методические рекомендации. – М.: Мозаика – Синтез, 2009. Л.В. Куцакова «Конструирование и ручной труд в детском саду». Программа и методические рекомендации. – М.: Мозаика – Синтез, 2010
Танып белү үсеш өлкәсе	Иң гади математик күзаллау Әйләнә-тирә	Сенсорик үсеш Иң гади математик күзаллауны формалаштыру Тирә-юнь белән таныштыру	О.А. Соломенникова «Экологическое воспитание в детском саду». Программа и методические рекомендации. – М.: Мозаика – Синтез, 2009. О.А. Соломенникова «Занятия по формированию элементарных экологических представлений во второй младшей группе детского сада». Конспекты занятий. – М.: Мозаика – Синтез, 2010. О.А. Дыбина «Ребенок и окружающий мир». Программа и методические рекомендации. – М.: Мозаика – Синтез, 2010. О.А. Дыбина «Занятия по ознакомлению с окружающим миром во второй младшей группе детского сада». Конспекты занятий. – М.: Мозаика – Синтез, 2011.

			Л.Ю. Павлова «Сборник дидактических игр по ознакомлению с окружающим миром» Для работы с детьми 4-7 лет. – М.: Мозаика – Синтез, 2011. Н.А. Арапова-Пискарева «Формирование элементарных математических представлений». Методическое пособие. – М.: Мозаика – Синтез, 2010. И.А. Помораева, В.А. Позина «Занятия по формированию элементарных математических представлений во второй младшей группе детского сада». Планы занятий. – М.: Мозаика – Синтез, 2010. Математика в детском саду. Рабочая тетрадь для детей. М.: Мозаика-Синтез, 2011. Л.В. Куцакова «Занятия по конструированию из строительного материала во второй младшей группе детского сада». Конспекты занятий. – М.: Мозаика – Синтез, 2010. Куцакова Л. В.. Конструирование и художественный труд в детском саду. Программа и конспекты занятий М: Мозаика-Синтез,2005 Н.Е. Веракса, О.Р. Галимов «Познавательно-исследовательская деятельность дошкольников». Методическое пособие. – М.: Мозаика – Синтез, 2012
Нәфасәти -сәнгать үсеш өлкәсе	Продукти в эшчәнлек Музыка тәрбиясе	Рәсем Әвәләү Кисеп ябыштыру Кул эше Конструкцияләү Музыка тәрбиясе Сәхнәләштерү	Комарова. Т.С. Изобразительная деятельность в детском саду. Программа и методические рекомендации. М.: Мозаика-Синтез, 2010. Комарова Т.С. Детское художественное творчество. Методическое пособие для воспитателей и педагогов. М.: Мозаика-Синтез, 2010. Комарова Т. С. Занятие по изобразительной деятельности во II младшей, средней, старшей, подготовительной группах. Конспекты и планы занятий М.: Мозаика-Синтез, 2010. И.А. Лыкова Программа художественного воспитания, обучения и развития детей 2-7 лет «Цветные ладошки» Зацепина М. Б. Культурно-досуговая деятельность. Программа и методические рекомендации. . М.: Мозаика-Синтез, 2005. Тонкова Э.А. Перспективное планирование ВОР в ДОУ (1,2, средняя, старшая, подготовительная группы) музыкальное воспитание. М. ,2010 М. Б. Зацепина «Музыкальное воспитание в детском саду». Методическое пособие. – М.: Мозаика-Синтез, 2010. М. Б. Зацепина, Т.В. Антонова "Народные праздники в детском саду". Методическое пособие. – М.: Мозаика-Синтез, 2010. М. Б. Зацепина, Т.В. Антонова "Праздники и развлечения в детском саду". Методическое пособие. – М.: Мозаика-Синтез, 2010. Т.С. Комарова, М. Б. Зацепина «Интеграция в системе воспитательно-образовательной работы детского сада» Пособие для педагогов дошкольных учреждений. – М.:

			Мозаика-Синтез, 2009. Т.С. Комарова «Школа эстетического воспитания» – М.: Мозаика-Синтез, 2009. Э. П Костина ООП дошкольного образования «Камертон» . Н.Ф. Сорокина «Театр, творчество, дети». Н.Ф. Сорокина «Играем в кукольный театр». - М., Аркти , 1999. **МРК** 1. «Күрсәтәле,үскәнем” З.Г.Ибраһимова.З.Р.Гыйләҗетдинова,Ф.Җ.Җәләлетдинова -Казан: Мәгариф,2010г. 2. Чәбәк,чәбәк итә ул З.Г.Ибраһимова.З.Р.Гыйләҗетдинова,Ф.Ж.Җәләлетдинова -Казан: Магариф,2007г 3. Устерешле уеннар. К.З.Закирова,Р.Э.Кадыйрова. -Казан: Магариф,2013г 4. “Танцуй веселей” З. Г. Ибрагимова.-Казан: «Халкыбызмирасы» 2012г.
Сөйләм үсеше	Сөйләм телен үстерү Матур әдәбият уку	Матур әдәбият белән таныштыру	Гербова В.В.. Развитие речи в детском саду. Программа и методические рекомендации – М.: Мозаика-Синтез, 2010. В.В. Гербова «Занятия по развитию речи во второй младшей группе детского сада». Планы занятий. – М.: Мозаика – Синтез, 2011. Наглядно-дидактические пособия Варенцова Н.С.Обучение дошкольников грамоте. М: Мозаика-Синтез,2005 Гербова В. В.. Приобщение детей к художественной литературе. Программа и методические рекомендации. М: Мозаика-Синтез,2005 «Книга для чтения в детском саду и дома» Хрестоматия. 2-4 года / В.В. Гербова, Н.П. Ильчук и др. – М., 2005. «Книга для чтения в детском саду и дома» Хрестоматия. 3-4 лет / В.В. Гербова, Н.П. Ильчук и др. – М., 2005. «Книга для чтения в детском саду и дома» Хрестоматия. 3-4 лет / В.В. Гербова, Н.П. Ильчук и др. – М., 2005.
Физик тәрбия үсеше	Здоровый образ жизни движения	Физик культура Төп хәрәкәтләр Спорткүнегүләре Спорт уеннары Хәрәкәтле уеннар	Степаненкова Э.Я. Физическое воспитание в детском саду. - М.: Мозаика-Синтез, 2010. Л.И. Пензулаева «Физическая культура в детском саду». Вторая младшая группа. – М.: Мозаика – Синтез, 2012. Л.И. Пензулаева «Физическая культура в детском саду». Младшая группа. – М.: Мозаика – Синтез, 2012. Новикова И.М. Формирование представлений о здоровом образе жизни у дошкольников.- М: Мозаика-Синтез, 2010 Пензулаева Л.И. Оздоровительная гимнастика для детей 3-7 лет.- М: Мозаика-Синтез, 2010

		Физкультур-сәламәтләндерү эшчәнлеге Культура-гигиена күнекмәләре	Новикова И.М. Формирование представлений о здоровом образе жизни у дошкольников.- М: Мозаика-Синтез, 2010 Пензулаева Л.И. Оздоровительная гимнастика для детей 3-7 лет.- М: Мозаика-Синтез, 2010 Теплюк С.Н.. Занятия на прогулке с малышами. М: Мозаика-Синтез,2005 Зацепина М. Б.. Культурно-досуговая деятельность". Программа и методические рекомендации. М: Мозаика-Синтез,2005 **МРК** 1.К.В Закирова "Уйный уйный үсәбез" "Мәгариф" нәшрияты, Казан . 2005 ел 2. Нәкый Исәнбәт "Нәниләр шатлана" Татарстан китап нәшрияты Казан. 1967 ел. 3. Р. Ягъфәров "Татар халык уеннары" "Мәгариф" нәшрияты, Казан .2002 ел
Милли-региональ компонент.			К.В.Закирова, Р.Ә. Кадыйрова «Әхлакнигезе – матургадәт». Казан. «Мәгариф» нәшрияты. 2004 ел. Г.З. Гарәфиева «Сөмбеләне кем белә?». Казан. «Хәтер» нәшрияты, 2003 ел. <u>Методические пособия:</u> Бабынина.Т.Ф. « Традиции национальных культур». –Казан, 2006. Гиззатуллина Л. «Тылсымлы йомгак» – Казан, Мәгариф. - 1994. 3. Гильфанова А.М., Насырова Г.Р.. Перспективное планирование работы по внедрению национально-регионального компонента в воспитательно-образовательный процесс. – Н.Челны, 2010. Закирова К.В.. Балаларбакчасытәрбиячеләреhәмәти-әниләрөчен хрестоматия "Балачак аланы". – Казан, 2011. Зарипова З.М. Белемhәмтәрбияпроцессындамилли – төбәккомпоненты. –Яр Чаллы, 2000. Закирова К.В., Борханова Р.А. Балаларбакчасындатәрбияhәмбелембирү (Программаныңмилли – төбәкюнәлеше). – Казан, 2009. Закирова К.В. , Муртазина Л.Р. "Балачак – уйнап -көлеп үсәр чак".- Казан, 2012. Закирова К.В., Муртазина Л.Р. "Әй, уйныйбыз, уйныйбыз".- Казан, 2013 Зарипова З.М., Исаева Р.С. "Үстерешлеуен».- Казан, 2013. Ибрагимова З.Г. "Шома бас" Насырова Г.В., Бабынина.Т.Ф. « В мире национальных культур». - Н. Челны -2008. Нурзия Сергеева «Татар сынлысәнгате». – Казань, 2008. <u>Наглядно – демонстрационный материал:</u> Татар hәм рус милли киемендәге курчаклар.

			Туган шәһәр турында материал (Яр Чаллы шәһәре) Татарстан республикасы шәһәрләре турында материал (Әлмәт, Түбән Кама, Яшел Үзән, Бөгелмә, Казан.) Туган як турында материал«Животные и растения нашего края.» Мәскәү турында иллюстратив материал Россия, Башкортостан, Чувашия, Мари-Эль, Мордовия, Удмуртия, турында мәгълүмати мтериал(образцы орнаментов для ИЗО деятельности, дидактические, подвижные игры народов РТ) Г.Тукай А.Алиш, М.Җәлил, татар язучыларының портретлары, аларның әсәрләре һәм татар халык әкиятләре. Татар язучылары һәм шагыйрьләренең әсәрләренә иллюстрацияәр А. Алиш «Сертотмас үрдәк» Г. Тукай «Кызыклы шәкерт» - А. Алиш «Куян кызы» - Г. Тукай «Гали белән кәҗә» - Г. Тукай «Кәҗә белән сарык әкияте» - Г Тукай «Су анасы» - Г. Тукай «Безнең гаилә» Татар халык бизәкләренең үрнәкләре. Аудио – видео дисклар: «Тукмар белән Чукмар»,«Ике кыз»,«Куян кызы»,«Су анасы»,«Кәҗә белән сарык»,«Төлке белән каз»,«Алтын бөртекләр»,«Бүләк кемгә», “Агачлар да авырый»,«Сертотмас үрдәк»
ТР дәүләт телләренә өйрәтү **Укыту-методик комплекты:** .			**Татар теле** Методик әсбаплар: 1. Зарипова З.М. Балалар бакчасында татар балаларына татар теле өйрәтү программасы. «Идел-Пресс», 2013. 2. Зарипова З.М “Татарча сөйләшәбез”. 4-5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2011 3. Зарипова З.М. “Татарча сөйләшәбез”. 5-6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2012 4. Зарипова З.М. “Татарча сөйләшәбез”. 6-7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Татарстан китап нәшрияты», 2012 5. Нургалиева М.С. “Увлекательное обучение”. Использование интерактивной доски при обучении дошкольников государственным языкам, 2013 6. Нургалиева М.С. “Дидактические игры по обучению русскоязычных детей 4 – 7 лет татарскому языку”. 2013 Күрсәтмә – демонстратик материал: «Минем гаилә», «Ашамлыклар», «Уенчыклар», «Савыт-саба», «Җиләк-җимешләр», «Яшелчәләр», «Киемнәр», «Өй җиһазлары», «Төсләр» Аудио – видео дисклар:

			1.Зарипова З.М. “Минем өем” проеты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012 2. Зарипова З.М. “Уйный- уйный үсәбез” проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012 3. Зарипова З.М. “Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар”, проекты буенча 6-7 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012 4. Зарипова З.М. “Минем өем” проекты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар. “Аксу” компаниясе, 2012 5. Зарипова З.М. “Уйный- уйный үсәбез” проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар. “Аксу” компаниясе, 2012 Эш дәфтәрләре: 1. Зарипова З.М. «Татарча сөйләшәбез». 4-5 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, «Хәтер», 2012 2. Зарипова З.М. «Татарча сөйләшәбез». 5-6 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, «Хәтер», 2012 3. ЗариповаЗ.М.«Татарча сөйләшәбез». 6-7 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, “Татарстан китап нәшрияты», 2012 **Ана теле** Методик әсбаплар: 1. Шаехова Р. К. Методическое пособие к рабочей тетради. «Мәктәпкәчә яшьтәгеләр әлифбасы. Авазларны уйнатып. 1-2 кисәк». 2. Шаехова Р. К. «Раз словечко, два словечко».Занимательное обучение татарскому языку. 3. Шаехова Р. К. «Мәктәпкәчә яшьтәгеләр әлифбасы» для воспитателей ДОУ. 4. Закирова К.В. «Балачак аланы». Хрестоматия для воспитателей и родителей. 5. Закирова К.В. «Балачак - уйнап-көлеп үсәр чак».Методическое пособие для воспитателей детских садов и инструкторов по физкультуре. 6. Закирова К.В. «Воспитание и обучение в детском саду» 7. Кашапова М.Ф. «Уйныйк әле, балалар» метод.рекомендации (первая книга) 8. Хазратова Ф.В. «Туган телдә сөйләшәбез»Методическое пособие для воспитателей татарских групп ДОУ 2-3 лет. 9. Хазратова Ф.В. «Туган телдә сөйләшәбез»Методическое пособие для воспитателей татарских групп ДОУ 3 - 4 лет. 10. Хазратова Ф.В. «Туган телдә сөйләшәбез»Методическое пособие для воспитателей татарских групп ДОУ 4 - 5 лет.

			11. Зарипова З.М. «Туган телдә сөйләшәбез»Методическое пособие для воспитателей татарских групп ДОУ 5 – 7 лет. Күрсәтмә – демонстратик материал: 1.Зарипова З.М. «Туган телдә сөйләшәбез» демонстрационный и раздаточный материал к занятиям по обучению детей 5-6 лет родному татарскому языку. 2. Зарипова З.М. Демонстрационный материал к занятиям «Туган телдә сөйләшәбез» для детей 5 – 7 лет татарской группы. 3. Хазратова Ф.В.Демонстрационный материал к занятиям «Туган телдә сөйләшәбез» для детей 2-3 лет татарской группы. 4. Хазратова Ф.В.Демонстрационный материал к занятиям «Туган телдә сөйләшәбез» для детей 3-4 лет татарской группы. 5. Хазратова Ф.В.Демонстрационный материал к занятиям «Туган телдә сөйләшәбез» для детей 4-5 лет татарской группы. 6. "Кыш","Яз", "Җәй","Көз" сурәтләнгән таратма рәсемнәр. 7. Сюжетлы таратма рәсемнәр. 8. Д\уен «Нинди хайван кайда яши" 9. Д\уен «Чәчәкләрне танып бел » 10. Д\уен «Яфрагы буенча агачын тап" 11. Д\уен «Баласын әйт» 12. " Бу нинди бизәк" 13. "Дөрес итеп тез" 14. "Нәрсә үзгәрде" Аудио – видео дисклар: 1. Аудио-приложения к учебно-методическому комплекту для детей 2-3 лет «Туган телдә сөйләшәбез». 2. Аудио-приложения к учебно-методическому комплекту для детей 3-4 лет «Туган телдә сөйләшәбез». 3. Аудио-приложения к учебно-методическому комплекту для детей 4 - 5 лет «Туган телдә сөйләшәбез». CDдиск. 1.Мультипликацион фильмнар студиясе«Союзмультфильм» на татарском языке (Выпуск №1). 2. Мультипликацион фильмнар студиясе«Союзмультфильм» на татарском языке (Выпуск №2). 3. Мультипликацион фильмнар студиясе«Союзмультфильм» на татарском языке (Выпуск №3). 4. Мультипликацион фильмнар студиясе «Союзмультфильм» на татарском языке. Выпуск №4. 5. Мультипликацион фильмнар студисе «Союзмультфильм» на татарском языке. Выпуск №5. 6. Аудио-китап «Татар әкиятләре», «Сказки на татарском языке».

			Аудио-приложения для методического пособия “Балалар бакчасында әдәп - әхлак тәрбиясе” MP3 диск.

3.3. Эш төрләре буенча үстерелешле мөһит булдыру. Үсеш үзәкләре.

Үсеш үзәкләре	**Җиһазлар**
Хәрәкәтчәнлек үзәге	Аяк эзләре ясалган keлəм, массаж ясау өчен келәм, обруч, кегли, туплар, төсле шарлар, мишень, х/у маскалар, сикергечләр, ыргытып кертү өчен түгәрәкләр.
Сюжетлы уен үзәге	Уен җиһазлары: караватт, бишек, шкаф, кухня шкафы, өстәл, урындыклар; с/р уеннар “Гаилә”- , “Шифаханә”, “Төзелеш”, “Кафе”, “Сату үзәге”, “Мода йорты”,”Матурлык үзәге”) уеннарга атрибутлар: курчаклар, кухня һәм чәй өчен савыт-саба; азык-төлек, яшелчә, җиләк-җимеш муляжлары; курчаклар өчен урын-җир япмалары; үтүкләр, үтүкләү тактасы; коляскалар; сумкалар, кәрзиннәр, чәчтараш өчен кирәк-яраклар; шифаханә өчен кирәк-яраклар; йөк машиналары, җиңел машиналар, йорт һәм кыргый хайваннарның сыннары.
Конструкцияләү үзәге	Төрле шакмаклар, легалар, конуслар, өчпочмаклар.Агач конструктор, Никитин кубиклары, втулкалалы конструктор, “Шәһәр конструкторы”, “Агач өй конструкторы” Кьюзенер таяклары, Дьюныш блоклары,
Экспериментлар үзәге	Су, ком савытлары, алъяпкычлар, лейкалар, кечкенә көрәкләр, тырмалар, төрле кечкенә ташлар, әкәм-төкәм кабыклары, чыршы агачының күркәләре, тукыма кисәкләре, төрле ярмалар, үлчәү һәм башка төр савытлар (пробиркалар, стаканнар), калаклар, таяклар, буяугычлар, губка, сәдәфләр Һ.б.
Табигать үзәге	Ярмалар, эре орлыклар, яфраклар гербарие, ракушкалар, ташлар, лейкалар, таякчыклар, табигать календаре.
Театр һәм жыр үзәге	Театр эшчәнлеге почмагы “Әкиятне танып әйт” д/у, өстәл театры: “Күләгә театры”, “Шалкан”, “Теремкәй”, “Шүрәле”, “Смешарики” (дискта) бармак театры: “Шалкан”, “Утлы йомырка”, “Курочка Ряба”, Төрле җәнлек образлары кул: “Шалкан”, “Кәҗә һәм бүре”, “Йомры икмәк”, “Төлке белән торна”, Төрле җәнлек образлары . Кашыклар театры Маска-башлык театры. музыкаль эшчәнлек почмагы: музыкаль инструментлар: курай, шөлдерле барабан, быргы, барабан, кашыклар, шылтырамалар, гитара, балалайка. Күргәзмә материаллар: дидактик уеннар: “Бер төрле тавышны тап” композиторлар портретлары: Сара Садыйкова, Салих Сәйдәшев, Мансур Мозаффаров Һ.б.
Сәнгать үзәге	Такталар, пластилин, тозлы камыр, табигый материаллар. -тасвирлау эшчәнлеге өчен почмак, кәгазьләр, карандашлар, балчык, кайчылар, трафаретлар, мөһерләр, калыплар, буяулар,

	гуашь, балавыз акбурлары, пумалалар, бизәү үрнәкләре, тозлы камыр, яраксыз материаллар, сәнгать жанрларының үрнәкләре рәсемнәре һ.б.;
Китап үзәге	Китап почмагы(яшь үзенчәлекләренә туры килгән китаплар, әкиятләргә иллюстрацияләр, пазл уеннары "Әкиятне җый", "Әкиятне танып әйт" уены, язучылар портретлары Г.Тукай.
Тоемлау үзәге	Кул-бармак эшчәнлеге почмагы(шнуровка, массаж туплары, Чыршы күркәләре «Бармаклар» Дидактик уеннар: "Зур-кечкенә", "Өлешләрен тап", "Рәсемне җый", "һөнәрләр дөньясы", "Зоопарк", "Ишегалды", "Кыргый хайваннар", "Җиләк-җимеш", "Яшелчәләр"; Панно "Табигать күренеше"; "Серле капчык"

3.4. 8 нче уртанчылар төркеме көндәлек режимы

<table>
<tr><td>6.00 – 6.10</td><td colspan="5">Балаларны кабул иту,мөстәкыйль эшчэнлек,уеннар</td></tr>
<tr><td>6.10 – 6.20</td><td colspan="5">Иртәнге саф һавага чыгарга әзерлек</td></tr>
<tr><td>6.15 – 7.30</td><td colspan="5">Иртәнге саф һавада булу, балаларны урамда кабул итү</td></tr>
<tr><td>7.30 – 7.46</td><td colspan="5">Саф һавадан керү, мөстәкыйльэшчэнлек,уеннар</td></tr>
<tr><td>7.46 – 7.52</td><td colspan="5">Иртәнге гимнастикага әзерлек, гимнастика</td></tr>
<tr><td>7.58 – 8.08</td><td colspan="5">Гигиеник процедуралар, иртәнге ашка әзерлек</td></tr>
<tr><td>8.08 – 8.28</td><td colspan="5">Иртәнге аш</td></tr>
<tr><td>7.52-8.10</td><td colspan="5">Гигиеник процедуралар, уеннар, ОББЭ(оештырылган белем бирү эшчәнлеге)әзерлек</td></tr>
<tr><td rowspan="3">9.00 – 9.20</td><td colspan="5">Оештырылган белем бирү эшчәнлеге</td></tr>
<tr><td>Дүшәмбе</td><td>Сишәмбе</td><td>Чәршәмбе</td><td>Пәнҗешәмбе</td><td>Җомга</td></tr>
<tr><td>8.55-9.15
9.25-9.45</td><td>8.50-9.10/
9.20-9.40</td><td>9.00-9.20
11.30-11.50</td><td>9.00-9.20
11.10-11.30</td><td>9.00-9.20
9.50-10.10</td></tr>
<tr><td>9.20 – 9.50</td><td colspan="5">Икенче иртәнге аш</td></tr>
<tr><td>9.50 – 10.00</td><td colspan="5">Гигиеник процедуралар, саф һавага чыгарга әзерлек</td></tr>
<tr><td rowspan="3">10.00 – 11.30</td><td colspan="5">Саф һавада булу</td></tr>
<tr><td>Дүшәмбе</td><td>Сишәмбе</td><td>Чәршәмбе</td><td>Пәнҗешәмбе</td><td>Җомга</td></tr>
<tr><td>10.00-
11.30</td><td>10.40-11.35</td><td>9.35-11.15</td><td>10.00-11.10</td><td>10.25-11.35</td></tr>
<tr><td>11.30 – 11.45</td><td colspan="5">Саф һавадан керү, мөстәкыйль эшчәнлек</td></tr>
<tr><td>11.45 – 11.55</td><td colspan="5">Көндезге ашка әзерлек, гигиеник процедуралар</td></tr>
<tr><td>11.55 – 12.25</td><td colspan="5">Көндезге аш</td></tr>
<tr><td>12.25 – 12.35</td><td colspan="5">Гигиеник процедуралар, йокыга әзерлек</td></tr>
<tr><td>12.35 – 15.00</td><td colspan="5">Көндезге йокы</td></tr>
<tr><td>15.00 – 15.20</td><td colspan="5">Йокыдан тору,һава процедуралары,уеннар,төшке ашка әзерлек</td></tr>
<tr><td>15.20– 15.30</td><td colspan="5">Төшке аш</td></tr>
<tr><td>15.30 – 16.18</td><td colspan="5">Шәхси эш, әз хәрәкәтле уеннар,түгәрәк эшчәнлеге, , тәрбияче күзәтүе астында мөстәкыйль уеннар</td></tr>
<tr><td>16.18 – 16.28</td><td colspan="5">Гигиеник процедуралар, кичке ашка әзерлек</td></tr>
<tr><td>16.28– 16.48</td><td colspan="5">Кичке аш</td></tr>
<tr><td>16.48 – 16.58</td><td colspan="5">Гигиеник процедуралар, кичке саф һавага чыгарга әзерлек</td></tr>
<tr><td>16.58 – 18.00</td><td colspan="5">Саф һавада йөрү, балаларны өйләренә озату</td></tr>
</table>

3.5 Оештырылган белем бирү эшчәнлеге челтәре
8 нче уртанчылар төркеме

Дүшәмбе	
9.35 - 9.55	Сөйләм телен үстерү
10:05-10:25	Музыка
Сишәмбе	
9.00-9.20	Татар теле
9.45-10.05	Физик тәрбия
Чәршәмбе	
10:40-11:00	Музыка
11:10-11:30	Рәсем
Пәнҗешәмбе	
9:00-9:20	Математика
11.20-11.40	Физик тәрбия саф һавада
Җомга	
9:00-9:20	Әвәләү/кисеп ябыштыру
9:30-9:50	Физик тәрбия

3.6.Чыныктыру чаралары

Айлар	Чаралар
АВГУСТ	Җиләк-җимешләр,соклар,кабул итү,психогимнастика"Веселая пчелка",уеннарда йога,"Кошечка",тын алу күнегүләре"Җил исә","Насос".йөрү һәм йөгерү корригирующий юллардан,урамда ялан аяк йөрү.
СЕНТЯБРЬ	Җиләк-җимешләр,соклар,кабул итү.Бармаклар өчен гимнастика "Кәбестә турыйбыз"."Сидит белка на тележке",тын алу гимнастикасы"Җил исә", корригирующий юллардан йөрү һәмйөгерү.
ОКТЯБРЬ	Җиләк-җимешләр,соклар,витаминнар кабул итү.тавыш гимнастикасы "Елаклар утравы",уеннарда йога"Песи сөт эчә"йокыдан тору өчен урын-җирдә күнегүләр ясау, корригирующий юллардан йөрү һәм йөгерү.
НОЯБРЬ	Җиләк-җимешләр.,соклар,витаминнар кабул итү..Бармаклар өчен уеннар"Апельсин","Тиен"тын алу өчен күнегү"Салкын-кызу",кечкенәләр өчен йога"маленьких волшебников", корригирующий юллардан йөрү һәм йөгерү.
ДЕКАБРЬ	Борынга оксалин мазы сөртү,витаминнар кабул итү,тын алу гимнастикасы "Метелица",бармак уеннары"Прятки", корригирующий юллардан йөрү һәм йөгерү.
ЯНВАРЬ	Эфир майлары белән ароматерапия куллану, борынга оксалин мазы сөртү,тын алу гимнастикасы"Холодно-жарко",бармак уеннары"Минем гаиләм",урын-җирдә өстендә күнегүләр үтәү, корригирующий юллардан йөрү һәм йөгерү.
ФЕВРАЛЬ	Эфир майлары белән ароматерапия куллану, борынга оксалин мазы сөртү, җиләк-җимешләр,соклар,витаминнар кабул итү.тын алу гимнастикасы"Морозко",кечкенәләр өчен йога куллану""маленьких волшебников,урын-җирдә өстендә күнегүләр үтәү, корригирующий юллардан йөрү һәм йөгерү.
МАРТ	Җиләк-җимешләр,соклар,витаминнар кабул итү,тын алу гимнастикасы"Гудит самолет",бармак уеннары"Кәбестә турыйбыз","белочка",урын-җирдә өстендә күнегүләр үтәү, корригирующий юллардан йөрү һәм йөгерү
АПРЕЛЬ	Җиләк-җимешләр,соклар,витаминнар кабул итү,тын алу гимнастикасы"Ракета взлетает"күркәләр белән бармаклар өчен күнегүләр,йога"маленьких вошебников"уяну өчен күнегүләр ясау, корригирующий юллардан йөрү һәм йөгерү
МАЙ	Җиләк-җимешләр,соклар,витаминнар кабул итү,бармаклар өчен уеннар"Прятки"."Минем гаиләм"."Цветочки",тын алу өчен күнегүләр с мыльными пузырями,уяну өчен күнегүләр ясау, корригирующий юллардан йөрү һәм йөгерү.

3.7. Бәйрәмнәр һәм күңел ачучараларын планлаштыру

Бәйрәм	**Уздыру вакыты**	**Бәйрәмне үткәрү формасы**	**Бәйрәмгә әзерлек**

“Белем көне”.	1нче сентябрь		Мәктәп турында беренчел кузаллау формалаштыру, мәктәп әсбаплары белән танышу.
«Тәрбияче көне»	Сентябрьнең 4нче атнасы.		Бакчага һәм тәрбияче профессиясенә уңай мөнәсәбәт һәм беренчел кузаллау формалаштыру.
“Алтын көз бәйрәме”.	Октябрьнең 4нче атнасы.		-Көз турында картиналар карау -шигырьләр өйрәнү -җырлар өйрәнү -яшелчә-җиләк-жимешләр турында табышмаклар әйтешү -«Уныш бәйрәме»-бәйрәм иртәсен уздыру.
“Әниләр көне”.	Ноябрьнең 4нче атнасы.	-шигырь сөйлүчеләр конкурсы -рәсемнәр күргәзмәсе -әниләр катнашында спорт бәйрәме.	-«Гаилә»-сюжетлы-рольле уен -«әнием»-портретлар фото-выставкасын оештыру -әниләргә бәйрәм бүләге, «Гаилә» сюжетлы-рольле уеннар өчен атрибутлар әзерләү -әниләр өчен музыкаль-бию композициясе өйрәнү -педагогик һәм уен ситуацияләре (әниләр турында кайгырту)
“Яңа ел”.	Декабрьнең 4нче атнасы.	Яңа ел иртәсе.	Яңа ел турында кузаллау формалаштыру (бәйрәм иртәләре,каникуллар,эти-әниләр белән Яңа ел каршылау,бүләкләр бирешү.) Якыннарынны сөендеру һәм алган бүләкләргә рәхмәт әйтә белү формалаштыру.
“Халыкара туган тел көне”.	Февральнең 2нче атнасы.	-фольклор бәйрәме -әкиятләрне рәсемдә чагылдыру -шигырь сөйләү	Туган телгә мәхәббәт һәм кызыксыну тәрбияләү
“Ватанны саклаучылар көне”.	Февральнең 3нче атнасы.	Әтиләр белән спорт бәйрәме -музыкаль-театрлашкан күңел ачу. -сугыш техникасын конструкторлаштыру.	Армия турында беренчел кузаллаулар формалаштыру.Ватанны саклаучыларга хөрмәт тәрбияләү
“Халык-ара хатын-кызлар көне”.	Мартның 1нче атнасы.	-бәйрәм иртәсе, -әниләр белән бергә эшләнгән кул эшләре күргәзмәсе, -рәсемнәр күргәзмәсе,	Хатын кызларга мәхәббәт хөрмәт хисләре тәрбияләү, алар турында кайгырту һәм аларга булышу теләген уяту

		«Минем әнием», «Минем әбием», «Яраткан сеңлем»	
“Халык-ара театр көне”.	Мартның 4нче атнасы.	Сюжетлы-рольле уен «Театр»-театрлаштырылган тамашага декорация һәм атрибутлар күргәзмәсе -конкурс «Мин артист булам» -театрга бару	-Театр-сюжетлы рольле уен -театр белән танышу.
“Кошлар көне”.	Апрельнең 1нче атнасы.	«Тынычлык кошлары», «Россия кошлары» темасына рәсем,әвәләү, кисеп ябыштыру, -урманга сәяхәт -«Кош тавышлары», күңел ачу.	
“Сламәтлек көне”.	Апрельнен 3нче атнасы.		Сәламәт яшәү рәвеше турында күзаллауларын киңәйтү.
“Космонавтика көне”.	12нче апрель.	-ракета конструкторлаштыру.	космос турында беренчел кузаллаулар формалаштыру -фотография,иллюстрацияләр карау
“Яз бәйрәме”.	Апрельнең 4нче атнасы.	-музыкаль күңел ачу «Яз кызы».	Хезмәт турында беренчел кыйммәтле кузаллау уздыру -язгы кәеф,хезмәт кешесенәхөрмәт уяту
“Гаилә бәйрәме”.	Майның 2нче атнасы.		Гаилә турында кузаллау формалашыру -сюжетлы рольле уен «Сәяхәт», «Бакчага гаилә белән» -гаилә әгъзаләре өчен бүләк әзерләү
“Исәнме җәй”.	Майның	Ямьле җәйгә экскурсия.	

	Сонгы атнасы.		

Кушымта 1

Сәламәт тормыш турында беренчел күзаллауны туплау

Айлар	Атналар	Сәламәт тормыш турында беренчел күзаллауны туплау
Сентябрь	Белем бәйрәме. Саубул җәй, исәнме, балалар бакчасы.	Темасы: «Мин зур!» Максаты: Балаларны сәламәт тормыш турында алган белемнәрен тикшерү, үзеңнең сәламәтлегеңә карата сакчыл караш тәрбияләү. Д/уен «Умею- не умею».Максат: Балаларның нәрсә эшли алулары, нәрсә эшли алмауларын ачыклау, алган белемнәрне ныгыту. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. "Царство здоровья" ,Набережные Челны,2012г.- 9стр.
	Минем өем, минем шәһәрем, минем илем.	Темасы: «Өйдә ничек итеп сәламәтлегемне ныгытам» Максаты: сәламәтлекне саклау, чыныктыру күнегүләрен искә төшерү. А.Барто «Помошница» шигырен уку, эчтәлек ачу. С\р уен «Гаилә», «Кунакханә» - рольләрне дөрес итеп бүлергә өндәү. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. "Царство здоровья" ,Набережные Челны,2012г.- 10стр.
	Көз	Темасы: «Аякларны туңдырмыйк» Максат: балалар белән мөстәкыйль рәвештә дөрес итеп киенергәөйрәтү. З.Александрова «Сама» шигыре. Максат: мөстәкыйль рәвештә киенергәөндәү. С\р уен «балалар бакчасы» Максат: курчаклар ярдәмендә киенү – чишенү процессын кабатлау. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. "Царство здоровья" ,Набережные Челны,2012г.
	Көз	Темасы: «Көнгә карап киен!» Максат: Балалар белән дөрес итеп киенүне кабатлау, мөстәкыйльлекләрен арттыру. С\р: «Шифаханә», «Диагнозтик үзәк» Максат: дөрес итеп шәфкать туташы ролен башкару, уенның башыннан азагына кадәр. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. "Царство здоровья" ,Набережные Челны,2012г.
Октябрь	Минем гаиләм	Тема: «Гаиләнең көндәлек режимы» Максат: балаларныңүз гаиләләре турында алган белемнәрен

		үстерү, ничек итеп көн үткәрүләрен ачыклау. С\р « Даруханә», «Фитобар» Максат: теге яки бу үләнне карау, исемен ныгыту, шул үсемлекләр ярдәмендә эксперементлар ясау. Балаларга тәмле чәй эчерү. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Минем туганнарым	Тема: «Минем тешләрем» Максат: балалар белән авыз эче дигән теманы ачу, теш чистартуны искә төшерү, тешләргә карата сакчыл караш тәрбияләү. Д/уен « Баллы-әче» Максат: балалар белән нинди ризыклар тешкә зыян китерә икәнлеген ачыклау. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Минем дусларым	Тема: «Кояш, һава һәм су- безнең дусларыбыз» Максат: һәрбер табигать байлыгының нинди файда китерүвен ачыклау, нерв системасы, баш мие эшчәнлеге белән балаларны таныштыру. Су һәм һавадагы чыныктыру чаралары, х/уеннар саф һавада. Иректе уеннар. Релаксация күнегүләре. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Безнең көнкүреш	Тема: «Әти – әниләр белән альбом ясау» Максат: иҗадилыкка тарту, балалар белән бердәм эшләргә өндәү, кызыксыну хисен арттыру. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
Ноябрь	Дуслык, халыкара бердәмлек көне	Тема: «Дөрес итеп туклану» Максат: балалар белән сәламәтлек өчен файдалы ризыкларны искә төшерү. Д\уен «Сабыннан шарлар» , комплексы сулау күнегүләре. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Транспорт	Тема: «Минем ялым» Максат: балалар белән дөрес итеп ял итәргә өйрәтүне дәвам итү, мөстәкыйль рәвештә күзләрне, аркаларны, кулларны, аякларны ял иттертү. Су-джок терапия, күзләргә күнегүләр эшләтү. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Сәламәтлән	Тема: «Физик күнегүләр ни өчен кирәк?» Максат: балалар белән физик күнегүләргә карата теләк тудыру. Б.Толмачёва «Ёжик», «Корова», «Дятел» - тавышларны кабатлауга кызыксыну хисен уяту. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Кем һәм ничек итеп кышка әзерләнә	Тема: «Колакларны саклыйк!» Максат: балалар белән колакларны җылыда тотарга кирәклеген ачыклау, башка шапка кияргәөндәү. Д/уен «Тавышка карап уенчыкны тап!» «Каты – әкрен» Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
Декабрь	Исәнме, кыш	Тема: «Ни өчен балалар авырган?» Максат: балаларга табигать күренешенең үзенчәлекләрен

		аңлату: салкын вакытта кия торган кием, боз сөңгесен ялау; аларның төшенчәләрен ачу, кеше организымына тәэсир итүен ачыклау. К.Чуковский “Айболит” шигыреннән өзек уку, картиналар карау “Ни өчен балалар авырган?” Кулланылган әдәбият: “Уроки здоровья” Л.Ф.Тихомирова.
	Исәнме, кыш	Тема: “Ни өчен безгә тел кирәк?” Максат: балалар белән телнең башкару функциясен ачыклау. Е.Пермяк “Язык и нос” Тел турында әйтемнәр, табышмаклар. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Яңа ел бәйрәме	Тема: “Кабатлау. Авыз куышлыгын чиста тот!” Максат: балалар белән телнең эшчәнлеген искә төшерү: тәм тою өчен, ризыкны чәйнәү өчен уирәклеген аңлату. Артикулляцион күнегү “Сказка о веселом язычке” Полоскание рта. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Яңа ел бәйрәме	Тема: “Кулларны өшетмик!” Максат: балалар белән кул төзелешен тикшерү (терсәк, бармаклар, тырнак), дөрес итеп тирене сакларга, чиста- пөхтә йөрергә өндәү. Е.Благина “Аленушка” К.Чуковский “Мойдодыр” Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
Гыйнвар	Уенчыклар	Тема: “Кеше организмын һәм уенчыкларны чагыштыру” Максат: балалар белән кеше – тере организм икәнен исбатлау, кешедә булган органнарны искә төшерү. “Кеше”макетын карау (“Какие это органы”), Күнегүләр “Йөрәк тибешен тыңлау” (физик күнегүләр алдыннан һәм алардан соң) , нәтиҗәләр ясау. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Кышкы күңел ачу	Тема: “Кеше организмындагы мотор” Максат: йөрәк эшчәнлеген аңлату, ни өчен йөрәк иң мөһим орган икәнен дәлилләү. Д/уен “Чтобы сердечко не шалило” – фикерләү сәләтләрен үстерү. Күңел ачу “В городе Здоровячков” Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
Февраль	Әкияттә кунакта	Тема: “Йөрәк – организмның төп органы” Максат: балалар белән йөрәк турында алган белемнәрен кабатлау, үзләштерү. А.Барто “Я –расту”, чыныктыру чаралары: физик культура,йөзү. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Кышлый торган кошлар	Тема: “Тән төзелеше” Максат: балалар белән тән төзелешен искә төшерү, үз тән төзелешенә карата ихтибар юнәлтү. Релаксация күнегүләре, х/уен “Охотники и обезьяны” Кулланылган әдәбият:

		Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Ватанны саклаучылар көне	Тема: “Күзләр - җан көзгесе” Максат: балалар белән күзләргә сакчыл караш тәрбияләү.Н.С.Орлова “Ребятишкам про глаза”, “Про очки”, “Телевизор” Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Халыкара телләр көне	Тема: “Күзләрне саклыйк!” Максат: балалар белән күзләр турында алган белемнәрне ныгыту, мөстәкыйл рәвештә күзләрне саклау буенча күнегүләр ясарга өндәү. Күнегүләр “Солнышко и тучка” Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
Март	Әниләр бәйрәме	Тема: “Сәламәтлекне саклыйк!” Максат: балалар белән сәламәтлек турында алган белемнәрне үстерү, сәламәтлекне ныгыту, саклау. Аякларга массаж ясау, лимон һәм сарымсаклы эчемлек эчертү. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Безнең урман җәнлекләре	Тема: “Файдалы яшелчәләр” Максат: балалар белән яшелчәләрнең кеше организмына тәэсире дигән теманы ачыклау, алган белемнәрен актуальләштерү, ныгыту. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Кошларны каршы алабыз	Тема: “Витаминнар” Максат: балалар белән витаминнар турында алган белемнәрне тикшерү, аларның әһәмиятен ачыклау. Д/уен “Витаминные домики” Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Яз килә	Тема: “Сәламәтлек – зур байлык” Максат: балалар белән белемнәрне тикшерү, сәламәт кеше нинди кеше ул дигән сорауга җавап алу. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
Апрель	Яз килә	Тема: “ Язгы чирләрдән сакланабыз!” Максат: балалар белән дөрес итеп төчкергән чакта авызны капларга, борынны сөртергә өйрәтүне дәвам итү. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Һөнәрләр	Тема: “Кеше организмына зыян китерүче факторлар” Максат: балалар белән атмосферадагы зарарлы матдәләрне ачыклау, алган белемнәрне ныгыту. Рәсемнәр карау “ Җиләк- җимешләрдә һәм яшелчәләрдә нейтратлар” Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Бүлмә гөлләре	Тема: “Алой гөле” Максат: балалар белән гөлләр турында алган белемнәрен үстерү, алой гөленең борынга файдасын ачыклау. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.

	Шигырьләр атнасы	Тема: “Умырка сөяге” Максат: балалар белән төз һәм дөрес итеп утыруның уңай якларын ачыклау. Д/уен “Витаминные домики” Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
Май	Хезмәт һәм яз бәйрәме	Тема: “Язгы файдалы үсемлекләр” Максат: балалар белән файдалы үсемлекләр турында белемнәрне тикшерү, алган белемнәрне практикада куллана алырга өндәү. А.Онегов “Тропинка полевая” С/уен “Фитобар”. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Җиңү бәйрәме	Тема: “Табигатьтәге үсемлекләр” Максат: балалар белән табигатькә карата сакчыл караш тәрбияләү. Күңел ачу “Файдалы үсемлекләр” Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Табигать дөньясы	Тема: “Җирдәге файдалы үсентеләр” Максат: балалар белән үсемлекләрнең файдасы дигән теманы ачу, кеше организмына файдасын ачыклау. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.
	Табигать дөньясы	Тема: “Мәтрүшкә” Максат: балалар белән мәтрүшкәнең файдасы турында сөйләшү, чиргә каршы иң яхшы көрәшче икәнен дәлилләү. Басуда үсә торган үсемлекләрне җыю. Кулланылган әдәбият: Зайцева Л.В. “Царство здоровья” ,Набережные Челны,2012г.

Кушымта 2
Матур әдәбиятка өйрәтү

Матур әдәбиятка өйрәтү
Темасы: «Сара мәктәпкә бара»Б.Рәхмәт.Максаты: балаларга “мәктәп” төшенчәсен ачу, белем бәйрәме турында мәгълүмат бирү.Кулланылган әдәбият: Шигырьләр- Рәхмәтуллин Б.С, Музыкаль диск “Мәктәпкә барам” Рафикова Луиза башкаруында.
Темасы: “Туган тел” Г.Тукай шигыре белән таныштыру.Максаты: балаларда туган илгә карата горурлык хисен тәрбияләү, “туган ил” төшенчәсен ачу.Кулланылган әдәбият:Г.Тукай “Туган тел” шигырьләр җыентыгы“И туган тел, и матур тел!” җырын тыңлату, “Тау башына салынгандыр безнең авыл” көен тыңлату, интернет чыганагыннан. А.Алиш “Туган авыл”, “Туган илгә” шигырьләр.
Темасы:Татар халык әкияте “ Аю белән бабай”Максаты: әкиятне укып эчтәлеген сөйләргә өйрәтү, сорауларга җавап бирү.Кулланылган әдәбият: Гөлбакча ,21бит.
Темасы: Әхмәт Ерикәй “Көз килде” шигырен ятлау.Максаты: балаларны татар шагыйре Ә. Ерикәй белән таныштыру, иртәнге көз шигыре белән таныштыру, көзнең билгеләрен ачыклау.Кулланылган әдәбият: Гөлбакча,34 бит.
Темасы: К.Чуковский “Телефон” шигырен уку.Максаты:балаларны кызыклы шигырь уку белән сөендерү, шигырьгә карап мөстәкыйль рәвештә сәхнәләштерергә өйрәнү.Кулланылган әдәбият:К.Чуковский “Телефон” с рисунками В.Сутеева. В.В.Гербова “Развитие речи в детском саду” 2 мл. группа,Москва,2015.-31бит.
Темасы: Әминә Бикчәнтәева “Минем бакчам”Максаты: балаларга шигырьне сәнгатьле итеп сөйләргә өйрәтү.Кулланылган әдәбият:Гөлбакча ,21бит А.Барто(из цикла “Игрушки”: “Мишка”, “Мячик”, “Кораблик”), белгән шигырьләрне яттан сөйләү.
Темасы: “Көз” турында шигырьләр уку.Максаты: балаларга көзнең төп билгеләрен истә калдыруны тәэмин итү, һәрбер ел фасылының үзенчәлекле якларын ачу.1Кулланылган әдәбият: А.Алиш «Өченче көз» шигырләр җыентыгы. “Көз җитте” мультфильмы, Мәгариф министрлыгы.
Темасы: “Балалар бакчасы”Максаты:балаларга безнең көндәлек эш,көнкүреш турында алган белемнәрне истә калдыру, тормышта кулланырга өндәү.Кулланылган әдәбият: “Ул бакчаны ярата” Г.Лотфи , 2013.“Безнең бакчабыз” Б.Рәхмәт, 2001. “Бакчабыз” Ә.Кари, “Бакчага килгәч” Б.Рәхмәт,”Бакчабызда бер бала бар..” Л.Лерон.
Темасы: Л.Н.Толстой “ Өч аю”Максаты: балаларга әкиятнең эчтәлеген ачу, рус шагыйре Л.Н.Толстой белән таныштыру.Кулланылган әдәбият: Гөлбакча ,22бит Видео-диск , рәсемнәр.
Темасы: “Кыш” турында шигырьләр уку.Максаты:балаларны кышкы тормыш белән таныштыру, төп үзгәрешләрне истә калдыру.Кулланылган әдәбият: В.В.Гербова “Развитие речи в детском саду” средняя группа,Москва,2015. –41 бит. Р.Корбанов “Кыш”, Ә.Бикчәнтәева “Буранда”, М.Фәйзуллина “Кар яуганда”, Г.Толымбай “Буран”.
Темасы: А.Алиш “Сер тотмас үрдәк”әкиятеМаксаты:балаларга белмәгән, таныш булмаган кешеләргә ышанырга ярамаска икәнен искә төшереп китү, теләсә- нәрсә сөйләмәскә өндәү.Кулланылган әдәбият: В.В.Гербова “Развитие речи в детском саду” 2мл. группа,Москва,2015. А.Алиш «Әкиятләр җыентыгы.Ана әкиятләре” –“Сертотмас үрдәк”.
Темасы: “Ява карлар, яңа карлар..” (Р.Миңнуллин)Максаты:балаларның кыш турында алган белемнәрен тикшерү, Р.Миңнуллин иҗатына карата кызыксыну хисен уяту, шигырь

ятларга өйрәтүне дәвам итү.Кулланылган әдәбият: В.В.Гербова “Развитие речи в детском саду” средняя группа,Москва,2015. Татар халык хрестоматиясе.Р.Миңнуллин шигыре. Р.Миңнуллин портреты.
Темасы:Русс.халык әкиятен уку «Лисичка-сестричка и волк» Максат: балаларны русс.халык әкияте белән таныштыру, геройларның эшләренә бәя бирергә өйрәтү. Кулланылган әдәбият: В.В.Гербова “Развитие речи в детском саду” 2мл. группа,Москва,2015. – 43бит.”Русские народные сказки” сборник.
Темасы: «Зимовье» әкиятен уку. Максат: балалар белән русс.халык әкиятләрен искә төшерү, яңа әкият белән таныштыру, “ш” авазын ныгыту.Кулланылган әдәбият: И.Соколова-Микитова “Зимовье”, “Колобок”әкиятеннән өзек, “Гуси-Лебеди” әкяте, “Лиса и заяц” әкиятеннән өзек, “Кот,Петух и Лиса” җыры “Петушок,петушок,золотой гребешок,выгляни в окошко,дам тебе горошку”
Темасы: «Кыш» турында шигырьләр уку.Максат: балалар теләге буенча алар яраткан шигырьләр уку, кышның бар яктан матурлыгын ачу, белемнәрне ныгыту.Кулланылган әдәбият: Р.Корбанов “Кыш”, Ә.Бикчәнтәева “Буранда”, М.Фәйзуллина “Кар яуганда”, Г.Толымбай “Буран”.
Темасы: «Кар бабай» шигырен ятлау.Максат: балалар белән яна ел бәйрәме турында алган белемнәрне искә төшерү, рәсемнәр карау, шигырь ятлауга теләк уяту.Кулланылган әдәбият: Шигырьләр җыентыгы Р.Миңнуллин “Кар бабай”шигыре. Балалар таудан шуа, балалар кар бабай ясый рәсемнәре.
Темасы: «Уронили мишку на пол» шигыре.Максат:балаларга уенчыкларны сакларга кирәклеген анлату, “уенчыкларыбыз – безнен дуслар” дигән теманы ачу, сакчыл караш тәрбияләү.Кулланылган әдәбият: В.В.Гербова “Развитие речи в детском саду” 2мл. группа,Москва,2015. – 34бит. “Брошенные игрушки” мультфильмы, слайдлар уенчыклар сүрәтләнгән.
Темасы: «Кар яуганда» М.Фәйзуллина ятлау.Максат: балалар белән кышкы матурлыкка сокланырга өйрәнү, кыш ае турында алган белемнәрне ныгыту.Кулланылган әдәбият: В.В.Гербова “Развитие речи в детском саду” средняя группа,Москва,2015. “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990.
Темасы: «Комсыз эт» К.Насыйри (Мәсәл)Максат: балалар белән этләргә карата сакчыл караш тәрбияләргә өйрәтү, кайбер этләрдән сакланырга өндәү.Кулланылган әдәбият: “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990.
Темасы: «Кошлар рәхмәте» Максат: балалар белән кыр үрдәге турында сөйли алырга өйрәнү, кошларнын кыш аенда ничек итеп торуларын ачыклау. Кулланылган әдәбият: “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990.
Темасы: «Безнең Ватан» М.Садри ятлау.Максат: балалар белән ватанны саклаучылар көне турында әңгәмә, бабайларыбызга ,әбиләребезгә карата сакчыл караш тәрбияләү.Кулланылган әдәбият: “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990.
Темасы: «Алтын безнең җир»Максат: балалар белән туган илгә карата горурлык хисен тәрбияләү, туган телгә карата кызыксыну хисен уяту.Кулланылган әдәбият: “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990.
Темасы: «Минем әнием –тегүче» Ә. КариМаксат: Балалар белән әниләребезгә карата мәрхәмәт, ярату хисләрен тәрбияләү, сөйләм телен үстерү.Кулланылган әдәбият: “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990.
Темасы: «Куянкай» Н.Исәнбәт, «Тиен» Ә.Кари Максат: Балалар белән урман җәнлекләрен искә төшерү, ике шигырьне чагыштыру, ике җәнлекнең тормыш итүнең охшаш һәм аермалы якларын табу.Кулланылган әдәбият: “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990. “Куян кызы” А.Алишнең әкиятен карау.
Темасы: «Кошлар кайткач» Г.Латыйп, «Кошлар туйдырам» шигырьләре.Максат: Балаларны яз турында алган белемнәрне тикшерү, нинди кошларны озатуларны искә

төшерү, исемнәрен ныгыту, сакчыл караш тәрбияләү.Кулланылган әдәбият: “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990.
Темасы: “Яз” Р.Валиева ятлау. Максаты: Балалар белән ел фасыллары турында алган белемнәрен тикшерү, “яз” төшенчәсен ачу.Кулланылган әдәбият: “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990.
Темасы: Уку өчен: “Яз килә” Н.Гайсин, “Яз” Ә.Баян, “Яз көне” М.ҖәлилМаксаты: Балалар белән ел фасыллары турында алган белемнәрен тикшерү, “яз” төшенчәсен ачу.Кулланылган әдәбият: “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990.
Темасы: “Шофёр булам” З.ТуфайловаМаксаты: Балаларга өлкәннәр тормышын сөйләп күрсәтү, һөнәрләргә карата кызыксыну хисен тәрбияләү.Кулланылган әдәбият: “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990.
Темасы: “Минем гөлем”Максаты: Балалар белән гөлләрнең исемнәрен кабатлау, сөйләм телен үстерү.Кулланылган әдәбият: “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990.
Темасы: “Тәмле шул” М.Әгъләмов.Максаты: Балалар белән шигырьнең эчтәлеген ачу, сөйләм телен үстерү.Кулланылган әдәбият: “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990.
Темасы: “Илгә хезмәт итәрмен” Г.Таһирова Максаты: Балалар белән өлкәннәр хезмәтенә карата, туган илгә карата сакчыл караш тәрбияләү.Кулланылган әдәбият: “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990.
Темасы: “Бусы-хәрби сер !” Ш.Галиев уку.Максаты: Балалар белән дус һәм тату яшәргә өйрәтүне дәвам итү, сер сакларга өндәү.Кулланылган әдәбият: “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990.
Темасы: “Бу кайчак була?” Г.Тукай укуМаксаты: Балалар белән ел фасылларын, табигать күренешләрен ныгыту.Кулланылган әдәбият: “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990.
Темасы: “Тәмле җәй” Ш.Галиев, “Бала белән күбәләк” Г.ТукайМаксаты: Ике шигырьне үзара чагыштырып, сөйләргә өйрәнү, фикерләр алышу.Кулланылган әдәбият: “Гөлбакча” Балалар бакчалары өчен хрестоматия., 1990.

Кулланылган әдәбият

Төп программалар:

1. Комплекслы программа «Туганнан мәктәпкә кадәр». Веракса Н.Е., Комарова Т.С., Васильева М.А.
2. 131нче “Нуркайлар” балалар бакчасының төп белем бирү программасы.

Парциаль программалар:

1.Балалар бакчасы: Әти-әниләр һәм балалар бакчасы тәрбиячеләре өчен уку китабы.-Казан:Раннур, 2003.

2. Балачак аланы: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм әти – әниләр өчен хрестоматия. – Казан: РИЦ,2011. – 560 б.

3. Белем һәм тәрбия эшчәнлегенең перспектив программасы «туганнан мәктәпкә кадәр» Н.Е. Веракса, М.А. Васильевой, Т.С. Комаровой. Уртанчылар төркеме.

4. Бондаренко Т.М.Балалар бакчасында физик-сәламәтләндерү эше - Воронеж: ИП Лакоценина Н.А.,2012

5. Закирова К.В., Мортазина Л.Р. “Әй уйныйбыз,уйныйбыз...”Балалар бакчасында хәрәкәтле уеннар:балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм физкультура инструкторлары өчен методик кулланма. –Казан:Беренче полиграфия компаниясе,2013. – 224 б.

6. Закирова К.В. “Балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбиясе:методик кулланма/К.В.Закирова, Р.Ә.Кадыйрова, Г.М.Сафиуллина – Казан:Беренче полиграфия компаниясе,2013.-424 б.

7. Зарипова З.М. “Үстерешле уеннар:методик кулланма/З.М.Зарипова , Р.С.Исаева.-Казан:Беренче полиграфия компаниясе,2013.-128 б.

8. Закирова К.В. “Әхлак нигезе-матру гадәт”(Гаиләдә һәм балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбияләү):Методик кулланма/К.В.Закирова, Р.Ә.Кадыйрова.-Казан:Мәгариф,2004.-383б.

9. Закирова К.В., Мортазина Л.Р.Балачак-уйнап-көлеп үсәр чак: методик кулланма.-Казан: Редакционно-издательский центр,2012

10. Күзәтүләр нигезендә мәктәпкәчә яшьтәге балаларга әйләнә-тирә турында белем бирү.Нәҗметдинова Р.Ф

11. Комарова Т.С. “Занятия по изобразительной деятельности в детском саду» (Из опыта работы) . М., «Просвещение», 1978.

12.Комплексы белем бирү «Туганнан мәктәпкә кадәр» Н.Е.Веракса, Т.С. Комарова, М.А. Васильева. Уртанчылар төркеме -Волгоград: Учитель,2012

13. Колесникова Е.В. «Математика для детей 4-5 лет», ФГОС таләпләренә туры килгән.

14. Кравченко И.В., Долгова Т.Л. балалар бакчасында күзәтү. Уртанчылар төркеме. Прогулки в детском саду. Методик кулланма – М.: ТЦ Сфера, 2011.

15. Мәктәпкәчә яшьтәге балаларны юлларда үзләрен хәвефсез тоту кагыйдәләренә өйрәтү дәресләре циклы. Методик күрсәтмәләр/ Авт.-төз.: Г.А.Галеева һ.б.-Казан:”Балаларның тормыш иминлеге фәнни үзәге”ДУ нәшрияте, 2010

16.“Туган телдә сөйләшәбез: методик әсбап /Ф.В.Хәзрәтова, З.Г.Шәрәфетдинова, И.Ж.Хәбибулина.-Казан: Инновацион технологияләр үзәге.-2013.-256 б.

17. Төбәкнең мәктәпкәчә белем бирү программасы.-РИЦ, 2012

18. Хрестоматия для дошкольников 4-5 лет/Сост. Н.П.Ильчук и др.-1-е издание.М., АСТ, 1997.

19. Юсупов Ф.Ю., Камалова З.Ф., Борһанова Р.А. “Гөлбакча”.Балалар бакчалары өчен хрестоматия.1990

Пронумеровано, прошнуровано, скреплено печатью 91 листов.
Заведующий МБДОУ «Детский сад № 131 «Лучики»
_______ Литвинцева Л.С.